

ร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ชุมชนบ้านผาชัน ตำบลตำโง อำเภอโพนีไทร จังหวัดอุบลราชธานี

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (สกว.)

เสนอโดย

นายคำพันธ์ เชิดไชย และคณะทีมวิจัย

ร่างรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ชุมชนบ้านผาชัน ตำบลลำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

คณะวิจัย

1. นายคำพันธ์	เชิดไชย	หัวหน้าโครงการ
2. นายสุพิสิทธิ์	อินทร์ทอง	ทีมวิจัย
3. นายสมาน	กงทน	ทีมวิจัย
4. นายหุลุย	ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
5. นายชรินทร์	อินทร์ทอง	ทีมวิจัย
6. นายสมพงษ์	กันหาวัน	ทีมวิจัย
7. นายสมพร	ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
8. นายสมนึก	ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
9. นางบุญมา	เจริญชาติ	ทีมวิจัย
10. นายธีรวัฒน์	ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
11. นางสง่า	ดำเนิน	ทีมวิจัย
12. นายประมวล	ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
13. นายสังข์ทอง	อินทร์ทอง	ทีมวิจัย
14. นายบุญธรรม	กงทน	ทีมวิจัย
15. นายมานิส	กงทน	ทีมวิจัย
16. นส.ปรียาภรณ์	แก้วเนตร	ทีมวิจัย

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในโครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านผาชัน ตำบลลำโรง อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน และศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (2) เพื่อศึกษาและพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการ และการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน และ (3) เพื่อศึกษาผลที่จะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้ดำเนินการไปแล้ว การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายวิธีการ มีการศึกษาเอกสารในชุมชน หนังสือ วารสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้สูงอายุ และบุคคลที่สำคัญในครัวเรือนที่เข้าร่วมทดลอง การตรวจสอบสภาพภูมิศาสตร์และจัดเก็บข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การศึกษาดูงานจากชุมชนที่เกี่ยวข้อง การทดลองรูปแบบที่ค้นพบจากการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในชุมชน การเก็บรวบรวมข้อมูลและสรุปประเมินผลเป็นระยะเวลาอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ชุมชนบ้านผาชันมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในชุมชนกระจายอยู่ทั่วไปซึ่งมีจำนวนมากถึง 24 จุด ได้แก่ (1) เสาเฉลียง (2) ถ้ำโลง (3) ชั้นกะย่อง (4) ผาถม (5) ผาหมาห้วย (6) ผาตัวเลข (7) ถ้ำโพก (8) โบกผีหลอก (9) ถ้ำช้างน้ำ (10) พุงคอกหญ้า (11) คอนเจ้าปู่ (12) แอร์แวน (13) ท่าโลง (14) ถ้ำมิด (15) เสาหินตั้ง (16) ท่าเรือผาชัน (17) ผาสามหมื่นรู (18) ขั้วนางฉี (19) โบกกระต่าย (20) ลานหินสวย (21) ภูสมุย (22) ผายวังอีแล้ง (23) ถ้ำแต้ม (24) วัดบ้านโรงเรียน ซึ่งมีประวัติความเป็นมาที่ถ่ายทอดเป็นความรู้และเรื่องเล่าจากคนรุ่นเก่าสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน มีความพร้อมสำหรับการนำมาเป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ จากการศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณี นำสู่การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเชื่อมโยงกับสภาพพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณี ทำให้สามารถกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาชันแล้วมีการทดลองปฏิบัติการ จนได้ข้อสรุปว่ารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับชุมชนบ้านผาชัน คือ (1) การท่องเที่ยวทางบกเที่ยวได้ตลอดปี จุดเที่ยว 9 จุด (2) การท่องเที่ยวทางน้ำ เที่ยวได้เฉพาะช่วงเดือน มกราคม ถึง เดือน พฤษภาคม ของทุกปี จุดเที่ยว 5 จุด (3) การท่องเที่ยวศึกษาดูงาน สามารถเที่ยวศึกษาดูงานได้ตลอดปี จุดศึกษาดูงาน 5 จุด การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ชาวบ้านร่วมกันกำหนดขึ้น ได้แก่ (1) การจัดสรรงานให้ครบตามตำแหน่งหน้าที่ของบุคลากร (2) การกำหนดกฎระเบียบบริการนักท่องเที่ยวและกฎระเบียบบริหารกลุ่ม (3) การระดมทุน (4) การกำหนดรายได้จากการนำเที่ยวส่วนหนึ่งนำมาพัฒนาในชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย โครงการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านผาชัน ตำบลลำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นงานวิจัยที่สร้างการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลและชุมชน ทั้งที่ก่อนที่จะมีการวิจัยเกิดขึ้นนั้นชาวบ้านยังถือว่าการวิจัยเป็นเรื่องที่ยากมากเพราะชุมชนยังไม่เข้าใจในการเรียบเรียงข้อมูล เนื้อหา วิธีการในการบริหารจัดการท่องเที่ยว ชาวบ้านจึงมีมติจากการประชุมร่วมกันจัดทำเป็นโครงการขึ้น จนเป็นผลสำเร็จสามารถบริหารจัดการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำเร็จในครั้งนี้คงไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากขาดชาวบ้านทุกท่าน และที่ปรึกษาทั้ง 6 ท่าน คือ นายสมาน แก่นพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น นายกล พรมสำลี หัวหน้าโครงการวิจัยศึกษารูปแบบการบริหารจัดการน้ำบ้านผาชัน นายสงค์ สร้างเสรี อาจารย์โรงเรียนผอบนคร 1 บ้านร่องคันแยง นายนพรัตน์ กอหวาน ผู้อำนวยการสำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือเขต 2 (ททท. จังหวัดอุบลราชธานี) นายสมัย เรืองเนตร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลลำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี และ นายวีระพงษ์ โคตรพงษ์ ปลัดอำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี องค์กรบริหารส่วนตำบลลำโรง สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 จังหวัดอุบลราชธานี อุทยานแห่งชาติผาแต้ม สื่อประชาสัมพันธ์ ทีวี เยาวชนและสมาชิกในชุมชน และองค์กรต่างๆที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ ที่ได้ให้ความร่วมมือ สละเวลา และแนวความคิดให้ความช่วยเหลือในการดำเนินโครงการในขั้นตอนต่างๆ จนทำให้โครงการวิจัยครั้งนี้เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องมา ณ ที่นี้

คำพัน เชิดไชย และคณะ

คำนำ

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาชันนั้น เป็นแนวทางให้ชุมชนได้มีส่วนในการจัดการบริหาร ซึ่งแต่ก่อนยังไม่เป็นระบบในการจัดการ ซึ่งหากชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการก็มีแนวทางที่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองในเรื่องต่างๆ ได้อีกมาก ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของชุมชนที่จัดการท่องเที่ยวที่เหมาะสม การพัฒนาคนในชุมชน มีการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี ของคนในชุมชน และเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมของธรรมชาติ คนในชุมชนจึงได้ร่วมกันหาแนวคิดไม่ว่าจะด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือภูมิปัญญาที่มีดั้งเดิม นำมาใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวในครั้งนี้

โครงการวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นด้วยการประชาคมร่วมกันหาข้อมูลในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเอง จึงเป็นโครงการที่เกิดขึ้นโดยชุมชนมีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยจึงจัดว่าเป็นกลไกสำคัญของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เพื่อยกระดับคุณภาพของคนในชุมชนและศักยภาพของชุมชนให้สามารถพัฒนาต่อไป

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงตระหนักว่าการทำงานในครั้งนี้อยู่บนความหวังของชุมชน จึงต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากศึกษาการดำเนินการวิจัย ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างเต็มศักยภาพ

คำพัน เชิดไชย และคณะ

กุมภาพันธ์ 2553

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	
บทคัดย่อ	
คำนำ	
บทที่ 1 แนะนำโครงการ	
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 คำถามวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
1.4 แผนงาน/วิธีการศึกษา	3
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ทบทวน แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 การบริหารจัดการ	5
2.1.1. ความหมายการบริหารจัดการ	5
2.1.2. ทฤษฎีการบริหารจัดการ	6
2.2 การจัดการท่องเที่ยว	10
2.2.1. ความหมายการท่องเที่ยว	10
2.2.2. หลักการจัดการท่องเที่ยว	11
2.2.3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	13
2.3.4. การบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	15
บทที่ 3 กระบวนการงานวิจัย	
3.1 วิธีดำเนินงานวิจัย	18
3.2 การวิเคราะห์และประมวลข้อมูล	34
3.3 ขอบเขตการวิจัย	34
3.4 กลุ่มเป้าหมาย ทิมวิจัย และที่ปรึกษา	34
3.5 ผู้สนับสนุนหรือองค์กรที่ให้การสนับสนุน	35

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 ศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน	37
4.2 ซึ่คความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน	42
4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	46
4.4 ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านผาชัน	52

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย	54
5.2 ข้อค้นพบจากการทำการวิจัย	55
5.3 ผลที่เกิดจากการวิจัย	56
5.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข	58
5.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	58

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

บทที่ 1

บทนำ แนะนำโครงการ

1.1 ความเป็นมาของเรื่องที่ต้องการวิจัย

หมู่บ้านผาชัน หมู่ที่ 7 ตำบลลำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีพื้นที่ติดชายแดน ไทย-ลาว ซึ่งมีแม่น้ำโขงเป็นที่กั้นพรมแดน มีประชากรอาศัยอยู่ 134 ครัวเรือน จำนวน 563 คน เป็นชาย 275 คน เป็นหญิง 288 คน มีสภาพพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเป็นแหล่งการท่องเที่ยว ชุมชนจึงมีแนวคิดที่จะจัดรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แต่ปัญหาดังเดิมที่ชุมชนบ้านผาชันประสบถึงขั้นวิกฤติ คือสภาพการขาดแคลนน้ำ ดังนั้น ชุมชนบ้านผาชันจึงได้คิดแก้ปัญหาเรื่องน้ำก่อน เพราะเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ชุมชนบ้านผาชันจึงได้ร่วมกันทำโครงการวิจัย ชื่อโครงการวิจัยรูปแบบการจัดการน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทำให้ได้ทราบข้อมูลทั้งแหล่งน้ำที่มีอยู่ ปริมาณในแหล่งน้ำ ตลอดจนวิธีการที่จะนำมาใช้ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนบ้านผาชัน ซึ่งสามารถค้นพบนวัตกรรมใหม่ในการเพิ่มประสิทธิภาพการสูบน้ำสำหรับการทำระบบประปาหมู่บ้าน การจัดระบบการบริหารน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการทุกหลังคาเรือนอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และการใช้ภูมิปัญญาในการประหยัดน้ำในครัวเรือน ความสำเร็จของการจัดการเรื่องน้ำของชุมชนบ้านผาชัน ทำให้ปัญหาการขาดแคลนน้ำได้รับการแก้ไข ชุมชนบ้านผาชันจึงร่วมกันคิดและวางแผนต่อไปว่า การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนเห็นว่าจะมีความเป็นไปได้ ดังนั้นด้วยมติของชุมชนจึงเห็นร่วมกันเป็นเอกฉันท์ ได้จัดทำโครงการศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นอีก เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งภูมิประเทศของพื้นที่บ้านผาชันเป็นพื้นที่ราบสูงสลับภูเขา มีหน้าผาชัน แอบริมแม่น้ำโขงมีลานหิน หรือพะลานหิน รูปร่างต่างๆแปลกตาอยู่มากมาย และมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่หลายจุด เช่น

- เสาเฉลียงคู่ เป็นเสาหินขนาดใหญ่ ลำต้นเรียงกันเป็นคู่ และมีแผ่นหินขนาดใหญ่วางอยู่ด้านบนของเสา ความสูงของเสา 12 เมตร ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร

- ถ้ำโลง เป็นโลงไม้โบราณขนาดใหญ่สมัยคนแปดศอก อยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน และห่างจากเสาเฉลียงไปทางทิศตะวันออกประมาณ 200 เมตร อยู่ติดกับเสาเฉลียง

- ถ้ำมิด เป็นถ้ำหินขนาดใหญ่ กว้าง ความลึกของถ้ำประมาณ 900 เมตร สามารถเดินทะลุถึงแม่น้ำโขงได้

- ท่าผาชัน เป็นท่าเรือของหมู่บ้านลงสู่แม่น้ำโขง และสองฝั่ง ไทย – ลาว จะเป็นหน้าผาที่สูงชัน 25 – 30 เมตร มีความยาวประมาณ 10 กิโลเมตร และจะมีต้นไม้เกิดขึ้นตามหน้าผาเป็นบางจุด ส่วนใหญ่จะเป็นต้นหว้าน้ำอยู่ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 150 เมตร เวลาเย็นจะมองเห็นพระอาทิตย์ตกได้อย่างสวยงามและบริเวณท่าเหมาะกับการพักผ่อน

- ผาสามหมื่นรู เป็นหน้าผาหินขนาดใหญ่ ซึ่งจะมีรูอยู่เต็มไปหมดบนหน้าผา ซึ่งมองแล้วจะจินตนาการได้หลายอย่าง ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้าน และห่างจากหมู่บ้านประมาณ 3 กิโลเมตร
- ทุ่งดอกไม้ เนื่องจากสภาพทั่วไปที่ป่าเต็งรัง ตามบริเวณใกล้ลานหินเป็นป่าโปร่ง ในช่วงฤดูฝนต่อฤดูหนาวจะมีไม้ดอกทุ่งดอกไม้ดิน จำพวกกุติดา สร้อยสุวรรณ กะคุมเงิน เป็นต้น
- ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทางด้านสมุนไพร การจักสาน และเป่าแคน
- วัฒนธรรมประเพณี ชุมชนในหมู่บ้านนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด บุญประเพณีที่ชุมชนให้ความสำคัญที่สุดคือ เลี้ยงเจ้าปู่ เลี้ยงผีกะเฒ่า และบุญประจำปีของหมู่บ้าน

ด้วยศักยภาพของพื้นที่บ้านผาชันอำนวยด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลลำโรงได้จัดกิจกรรมท่องเที่ยวในระหว่างเดือนพฤศจิกายนของทุกปี โดยจัดเป็นเทศกาล นอนภูสมุย และที่เสาดเลียงเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ จะมีนักท่องเที่ยวมากกว่าวันธรรมดาซึ่งจัดเที่ยวได้ตลอดปี จากสถิติผู้ท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในบ้านผาชันนั้น จะมีประมาณ 2,000- 3,000 คน จากการบันทึกสถิติของการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการท่องเที่ยว (นายมานิส คงทน) ซึ่งการเข้ามาท่องเที่ยวของคนภายนอกมีทั้งการเข้ามาโดยผ่านการรับรู้และจัดการของชุมชน ซึ่งชุมชนก็ทำได้เพียงการให้บริการตามที่นักท่องเที่ยวเสนอมามากกว่าการทำตามความต้องการของคนภายนอก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจัดการของตัวเอง ชาวบ้านที่มาเป็นผู้รับผิดชอบก็ทำงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีการเตรียมพร้อม ไม่ได้รับการพัฒนาวิธีการต้อนรับ การนำเสนอ การนำเที่ยว การให้ข้อมูล ซึ่งมีแหล่งข้อมูลที่เป็นความรู้ที่น่าสนใจแต่ขาดการศึกษาและพัฒนาให้นำไปสื่อสารแก่นักท่องเที่ยวได้ และบางครั้งนักท่องเที่ยวก็เข้ามาเที่ยวโดยไม่ผ่านการรับรู้ของชุมชน เพราะสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งอยู่ติดถนนที่ทุกคนสามารถแวะเข้ามาเที่ยวได้โดยไม่ต้องเดินทางเข้าถึงในหมู่บ้าน ในตรงนี้จะทำให้มีการสูญเสียธรรมชาติไม่ว่าจะหริอการนำเอาธรรมชาติออกไปด้วย เช่น ก้อนหิน พันธุ์กล้วยไม้ ต้นดอกหญ้า เป็นต้น จะเห็นได้บ้านผาชัน มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวมาก แต่ชุมชนยังขาดการจัดการที่เป็นระบบที่จะทำให้การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นที่บ้านผาชัน สามารถทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวได้รับความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอ มีความพอใจในการต้อนรับของชุมชน ชุมชนมีวิธีที่จะจัดการได้อย่างเหมาะสม สมาชิกในชุมชนได้ประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวร่วมกัน แหล่งท่องเที่ยวได้รับการจัดการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีข้อมูลที่ต้องการ มีการพัฒนาอย่างเหมาะสม และไม่เกิดการทำลายจากการที่มีนักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น จึงเป็นที่มาของการทำโครงการวิจัยนี้

1.2 คำถามวิจัย

- 1.2.1 แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาชันมีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างไร
- 1.2.2 ชุมชนบ้านผาชันมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ อย่างไร
- 1.2.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ควรเป็นอย่างไร
- 1.2.4 ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ชุมชนบ้านผาชันมีความเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน และศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1.3.2 เพื่อศึกษาและพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน

1.3.3 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่จากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

1.4 แผนงาน/วิธีการศึกษา

1.4.1 ประชาคมชาวบ้านทั้งหมดเพื่อสร้างความเข้าใจการทำงานวิจัยร่วมกันและค้นหาศาสตร์วิจัย

1.4.2 ประชุมทีมวิจัย/อาสาสมัครเพื่อทำความเข้าใจและวางแผนการปฏิบัติงานวิจัย

1.4.3 อบรมทีมวิจัย/อาสาสมัครเรื่องการสำรวจ การจัดเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.4 เวทีสรุปบทเรียนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ผ่านมาของบ้านผาชัน

1.4.5 ศึกษาดูงานจากชุมชนอื่นที่จัดการท่องเที่ยวที่ประสบผลสำเร็จ และสรุปผลการศึกษาดูงาน

1.4.6 สำรวจข้อมูล

- สภาพภูมิศาสตร์
- แหล่งท่องเที่ยว
- ศักยภาพพื้นที่บ้านผาชัน
- วิถีชีวิต และวัฒนธรรม (ความเป็นอยู่ การดำรงชีพ อาชีพ การพึ่งพาทรัพยากร ประเพณีและวัฒนธรรม การใช้ชีวิตของคนบ้านผาชัน เช่น คนหาปลา พิธีรมังโงะ ฝัอง กระโท้ว)

1.4.7 สำรวจศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1.4.8 สรุปวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.9 จัดเวทีกินข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อนำเสนอข้อมูล ตรวจสอบ และเพิ่มเติมข้อมูล

1.4.10 ประชาคมชาวบ้านในการกำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และชุมชน

1.4.11 เตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชันในด้าน

- แหล่งท่องเที่ยว
- การบริการนักท่องเที่ยว
- การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ผู้รับผิดชอบ บทบาทหน้าที่

1.4.12 ทดลองปฏิบัติการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนบ้านผาชัน ครั้งที่ 1

1.4.13 จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

- 1.4.14 จัดเวทีคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน
- 1.4.15 ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์และติดต่อประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 1.4.16 ทดลองปฏิบัติการการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนท่องเที่ยวบ้านผาชัน ครั้งที่ 2
- 1.4.17 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว
- 1.4.18 ประชุมสรุปผลการทดลองปฏิบัติการในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน
- 1.4.19 จัดเวทีนำเสนอผลการดำเนินงาน ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่อชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.4.20 สรุปผลการวิจัย จัดทำรายงาน

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนบ้านผาชัน ได้รู้ศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ชุมชนบ้านผาชัน ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน
3. ชุมชนได้ทราบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านความเป็นอยู่ของชุมชนหลังจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

บทที่ 2

ทบทวนเอกสารงานวิจัยและงานพัฒนา

การวิจัยเรื่องศึกษารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน ตำบลลำโรง อำเภอโพนธิ์ ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ทีมวิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.1 การบริหารจัดการ

2.1.1. ความหมายการบริหารจัดการ

2.1.2. ทฤษฎีการบริหารจัดการ

2.2 การจัดการท่องเที่ยว

2.2.1. ความหมายการท่องเที่ยว

2.2.2. หลักการจัดการท่องเที่ยว

2.2.3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.3.4. การบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1 การบริหารจัดการ

2.1.1 ความหมายการบริหารจัดการ

ความหมายการจัดการ มนัส บุญวงษ์ และคณะ (2538 : 3) ให้ความหมาย การจัดการว่า การจัดการเป็นงานหรือกระบวนการใดๆ ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปเพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกันโดยคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีเป้าหมาย (Cods) ที่ชัดเจน
2. มีทรัพยากรในการบริหาร (Management Resources) ที่มีจำกัด
3. มีการประสานงานระหว่างกับ (Co-ordinate)
4. มีการแบ่งบทบาท (Pavilion)

การจัดการ (Morag & ment) เป็นกระบวนการบริหารงานใดๆขององค์กรที่ต้องการกำไร โดยผู้จัดการจะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้องค์กรอยู่รอดในสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ ซึ่งอยู่ในระบบการแข่งขัน Morag & ment จึงมักใช้ในองค์กรธุรกิจ หรือองค์กรที่มุ่งผลกำไร

การจัดการ ศิลปะของการใช้คนอื่นทำงานให้แก่องค์กรโดยการสนองตอบ ความต้องการ ความคาดหวัง และคิดโดยการให้เขาเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน (15 – 16) Henri Fayol ได้แสดงทัศนะว่าการจัดการเป็นกระบวนการนี้ประกอบด้วย 5 ข้อ โดย Poecel คือ

1. การวางแผน Plowing
2. การจัดองค์การ Organizing
3. การบังคับบัญชา Compounding

4. การประสานงาน Coordinating

5. การควบคุม Controlling

Luther Cru ick ได้กล่าวถึงกรอบการบริการ ได้ 7 ประการ ด้วยกัน ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่า POSDCORB คำย่อนี้เก็บมาจากอักษรอังกฤษของแต่ละขั้น คือ

1. การวางแผน (Planning)	2. การจัดองค์การ (Organizing)
3.การจัดแบบเข้าพนักงาน (Staffing)	4. การดำเนินการ (Directing)
5. การประสานงาน (Coordinating)	6. การเสนอรายงาน (Reporting)
7. การงบประมาณ (Budgeting)	

การจัดการ เป็นกระบวนการอย่างหนึ่ง เพราะประกอบด้วย การดำเนินการเป็นขั้นตอนที่จะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กรที่กำหนดไว้และกรอบการใช้ ขั้นตอนต่าง ๆ นี้ไม่ใช่การเริ่มต้นและสิ้นสุดในแต่ละขั้นตอนของตัวมันเอง แต่เป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องหมุนเวียนไปเรื่อยๆ ขั้นตอนสุดท้ายอาจจะเข้าไปแทรกในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้เมื่อดำเนินการไปแล้วถึงขั้นตอนสุดท้ายที่เรียกว่าการควบคุมก็จำเป็นจะต้องนำประสบการณ์เดิมและข้อสังเกตต่างๆ ที่ค้นพบเป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป (วรรณษา ปิยะรัตน์มานนท์ โปแกรมวิชาการบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์การจัดการสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี , 2546)

หลักการบริหารจัดการ มนัส บุญวงศ์ และคณะ (2538 : 4) การบริหาร เป็นกระบวนการดำเนินการ ในระดับการกำหนด นโยบาย หรือกระบวนการบริหารงานใดๆ ขององค์กรที่ไม่ต้องการผลกำไร หรือผลประโยชน์ขององค์กร โดยผู้บริหารจะพยายาม บริหารงานเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร ซึ่งผลสำเร็จขององค์กรมิได้คำนึงถึงค่าตอบแทนที่สมาชิกจะได้รับ (Administration) ซึ่งมักจะใช้กับองค์กรของรัฐบาล หรือหน่วยงาน สาธารณะที่ไม่หวังผลกำไร

2.1.2. ทฤษฎีการบริหารจัดการ

1. แนวความคิดในการจัดการของ Taylor ได้มีการนำมาพัฒนาเพื่อการบริหารงานในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม ซึ่งมีนักวิชาการแพร่หลายท่านที่นำความคิดมาศึกษาพัฒนา

Henri L. Gantt (1861 – 1919)

Gantt ได้เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมทำงานกับ Taylor ในปี 1887 ให้ความสนใจในความเป็นมนุษย์ (Humanistic) ต่อมาภายหลังเขาได้แยกตัวมาและพัฒนาเทคนิคขึ้น 2 ประการ เพื่อปรับปรุงการทำงาน ของฝ่าย คือ

Gantt Chart เป็นตารางการปฏิบัติงานในช่วงเวลาต่างๆ ต้องการให้ผู้ปฏิบัติงานในโรงงานทำงานให้เป็นกิจวัตร (Habits of Industry) เสนอให้ใช้แผนภูมิควบคุมเวลาในการทำงานว่างานใดควรเริ่มเวลาใด วันใด สิ้นสุดเมื่อใด ใช้ได้กับงานประเภททั่วไปและงานซึ่งเป็นโครงการที่สลับซับซ้อน วิธีการนี้ยังคงใช้อยู่ในปัจจุบันนี้

ระบบการจ่ายค่าตอบแทน คือ คนงานที่ทำงานได้ผลผลิตเท่ากับจุดต่ำสุดที่โรงงานกำหนด เขาจะได้อัตราค่าตอบแทนคงที่ แต่คนงานที่ทำงานได้ผลผลิตมากกว่าจุดต่ำสุดที่โรงงานกำหนด เขาจะได้รับเงินแถม

หรือโบนัส และขณะเดียวกัน ผู้จัดการหรือผู้ที่ดูแลคนงานสูงกว่าที่โรงงานกำหนดไว้ก็จะได้รับรางวัลตอบแทนด้วย

สรุปความคิดของ Gantt คือ ไม่เน้นเรื่องค่าตอบแทนแบบจำนวนชิ้น หรือคุณภาพตามมาตรฐานหรืออิงเกณฑ์เหมือน Taylor แต่เน้นการให้เงินตอบแทนโดยอิงกลุ่ม ถึงแม้คนงานจะไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ก็ตาม ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญแก่นุชย์สัมพันธ์ในการทำงาน(สมิทธา จิตตลดากร, 2533)

Frank B. and Lillian Gilbreth

Frank(1868-1924) และ Lillian M. Gilbreth(1878-1972) สนับสนุนแนวคิด ของ Taylor โดยการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความเคลื่อนไหว ความเบื่อง่าย และผลกระทบของสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีต่อคนงาน Lillian ได้เขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ที่ช่วยให้คนงานประสบความสำเร็จได้ตามขีดความสามารถสูงสุดของตนใน ค.ศ. 1914

สามีภรรยาคู่นี้ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์หามาตรฐานของงาน โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวของผู้ปฏิบัติงาน และระยะเวลาที่ใช้ (Time and Motion Study) โดยการจับภาพยนต์ แสดงความเคลื่อนไหวของคนทำงานในการทำงาน เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวที่สูญเปล่าและไม่มีผลทางการผลิต และความเคลื่อนไหวที่จำเป็นในการทำงาน โดยเรียกความเคลื่อนไหวพื้นฐานว่า เซอร์บลิก (Therblig) การศึกษานั้นชี้ให้เห็นว่าการทำงานด้วยความชำนาญเฉพาะด้านและการจัดแบ่งงานจะทำได้ดียิ่งขึ้น ถ้ามีการวิเคราะห์อย่างละเอียดถี่ถ้วน และทำการศึกษา “วิธีที่ดีที่สุด” ในการทำงานแต่ละประเภท เพื่อที่จะหาพื้นฐานการทำงานขององค์กร (พิมลจรรย์ นามวัฒน์ 2530)

2.แนวความคิดทางกระบวนการจัดการ

แนวความคิดของกลุ่มผู้บริหารที่พิจารณาเห็นว่าประสิทธิภาพขององค์กรที่จะมีขึ้นได้โดยการปรับปรุงกระบวนการบริหารซึ่งนำไปสู่การที่จะทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ในองค์กร

เฮนรี ฟาโยล์ (Henri Fayol) (1841-1925)

ฟาโยล์ เป็นวิศวกรเมืองแรชาวฝรั่งเศส และเป็นผู้อำนวยการของ Comambault Coai Mining CO. เขาได้ค้นพบกิจกรรมต่างๆในวงการอุตสาหกรรม เขาได้เสนอเกี่ยวกับการบริหารนั้น ได้ตีพิมพ์ในปี 1916 เรื่อง Administration Industrielle et Generale ฟาโยล์ สนใจในการวางรากฐานเพื่อการสร้างประสิทธิภาพให้แก่องค์กร สามารถพัฒนาผลผลิตของคนงานให้ดีขึ้นได้ โดยการให้ความสนใจ ต่อภารกิจทางการบริหารของฝ่ายจัดการ เขาเสนอการแบ่งงานด้านอุตสาหกรรมเป็น 6 กลุ่มด้วยกัน คือ

- 1 ด้านเทคนิค (Technical Activities) คือ การผลิต งานโรงงาน การปรับตัว
- 2 ด้านการค้า (Commercial Activities) คือ การซื้อ การขาย การแลกเปลี่ยน
- 3 ด้านการคลัง (Financial Activities) คือ การจัดหาทุน การใช้เงินทุน
- 4 ด้านความมั่นคงของบุคลากร (Security Activities) คือ การรักษาคุ้มครองทรัพย์สิน และบุคลากร
- 5 ด้านการบัญชี (Accounting Activities) คือ งานธุรการ พัสดุ การงบประมาณ และสถิติ

6 ด้านการจัดการ (Manegetrial Activities) คือ การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม

ฟาโยล์ เน้นว่าการจัดการด้านกระบวนการจัดการนี้ เป็นการจัดที่สำคัญที่สุด เพราะการวางแผน เป็นขบวนการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต เพื่อจะสามารถยืดหยุ่นและมีความต่อเนื่องได้ ในด้านการจัดองค์การจะเป็นการกำหนดโครงสร้างวัสดุและบุคลากร โดยให้มีการสั่งการต่อบุคลากรมีการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้จัดการกับคนงานภายใต้การประสานงานและการควบคุมเพื่อให้องค์การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ฟาโยล์ ได้เสนอหลักการจัดการในการดำเนินการ 14 ข้อดังนี้

1. การแบ่งงานกันทำ (Division Of work) การแบ่งงานกันทำตามความถนัดและความสามารถเพื่อการทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การแบ่งงานกันทำช่วยให้คนงานมีความชำนาญในหน้าที่ของตนเองมากขึ้น
2. อำนาจและความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) อำนาจหน้าที่เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล อำนาจในการสั่งการในเรื่องนั้นๆ ความรับผิดชอบเป็นการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสิ้นตามหน้าที่ที่มีอยู่ ซึ่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบจะต้องมีอยู่ควบคู่กันไปและได้สัดส่วนกันจะต้องมีความเหมาะสม
3. ระเบียบวินัย (Discipline) คือ มาตรการที่เป็นข้อตกลงระหว่างนายจ้างและลูกจ้างที่ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจ วินัยเป็นการยอมรับข้อตกลงซึ่งต้องประกอบด้วยทุกฝ่ายเข้าใจในข้อตกลงที่มีต่อกันอย่างชัดเจนและเป็นข้อตกลงที่ยุติธรรมทั้ง 2 ฝ่าย โดยต้องมีบทลงโทษด้วยในกรณีที่ผิดจากข้อตกลงกันไว้
4. เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ผู้ใต้บังคับบัญชาคนหนึ่งควรรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว การรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหลายคนเป็นการทำให้เกิดการซ้ำซ้อนของคำสั่งได้และก่อให้เกิดข้อขัดแย้ง ขณะเดียวกันผู้รับคำสั่งเองก็อาจจะเกิดความลังเลใจ ที่จะเลือกปฏิบัติ
5. เอกภาพของการอำนวยการ (Unity of Direction) เป็นการจัดแผนงานหรือลักษณะที่มีเป้าหมายเดียวกันต้องมีเอกภาพของภารกิจ อยู่ในกลุ่มเดียวกันภายใต้การดูแลของผู้บังคับบัญชาร่วมกัน (One Head On Plan) มีการประสานงานมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์เดียวกัน
6. ผลประโยชน์ทั่วไปสำคัญกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interest to General Interest) มีการประสานผลประโยชน์พิจารณาถึงเป้าหมายขององค์การโดยภาพรวมว่ามีความสำคัญมากกว่าผลประโยชน์ของกลุ่มคนหรือของเอกชน
7. ผลตอบแทน (Remuneration) ในระบบของการให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกในองค์การนั้นต้องคำนึงถึงความยุติธรรม และความเหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดการกระตุ้นหรือจูงใจในการทำงาน
8. การรวมอำนาจ (Centralization) การรวมอำนาจที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับต้องรับฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ซึ่งในการรวมอำนาจนั้นควรจะเหมาะสมกับสถานการณ์จะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของธุรกิจแต่ละประเภท คุณภาพบุคลากรและผู้จัดการ
9. สายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) ลำดับการบังคับบัญชา หรือการจัดลำดับอำนาจหน้าที่จาก

ระดับที่มีอำนาจหน้าที่สูงสุด มาจนถึงระดับที่มีอำนาจหน้าที่ต่ำสุด โดยการให้ผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกันติดต่อกันเองได้โดยตรง ซึ่งจะช่วยให้การทำงานง่ายและสะดวกมากยิ่งขึ้น

10. การจัดระเบียบ(Order) เป็นการจัดระเบียบวัสดุสิ่งของและบุคลากร ซึ่งในด้านบุคลากรต้องมีการจัดระบบองค์การที่ดี มีการวางแผนทำงานสำหรับบุคลากรมีการจัดลำดับตำแหน่งและหน้าที่ของตำแหน่งต่างๆให้ชัดเจน

11. ความเสมอภาค (Eduity) การปฏิบัติต่อบุคคลในองค์การอย่างยุติธรรมและเสมอภาคกันโดยใช้หลักความเมตตาและความยุติธรรมเพื่อความเสมอภาคความพึงพอใจให้กับบุคคลในองค์การ

12. ความมั่นคงในการทำงาน(Stability of Tenure of Personnel) การโยกย้ายงานบ่อยๆของพนักงานทำให้เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง ไม่สามารถที่จะพัฒนาตนเองและอาจทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ

13. ความคิดริเริ่ม(Ihitiative) บุคคลควรมีโอกาสในการแสดงความคิดริเริ่ม ของตนเองภายใต้ขอบเขตจำกัดของอำนาจหน้าที่ ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจได้รับการยอมรับในการมีส่วนร่วมในการทำงาน

14. ความสามัคคี(Esprit de corp) ความเป็นเอกภาพของกลุ่ม หรือความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันพลังใจ การกระทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยเกิดขวัญและกำลังใจของคนในองค์การ ผู้จัดการในองค์การควรจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกให้เกิดขึ้น

หลักการหรือภาระกิจการจัดการที่สำคัญที่ฟาโยล์ได้กำหนดไว้ 5 ประการ คือการวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบังคับบัญชา (Command) การประสานงาน(Co-ordination) และการควบคุม (Control) ในการดำเนินการบริหารงานนั้นหลักการของ ฟาโยล์จะช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้จัดการในองค์การ

โอลิเวอร์ เชลดอน (Oliver Sheldon)

เชลดอน ได้พัฒนาความคิดของเขาขึ้นในประเทศอังกฤษ โดยเขียนหนังสือชื่อ The Philosophy of Monagement ซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นใน พ.ศ. 1923 เชลดอน แบ่งหลักการของเขาออกเป็น 3 ประการ คือ

1. การบริหาร (Administraion) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการประสานงานในหน้าที่ต่างๆ
2. การจัดการ (Management) เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายภายในขอบเขตจำกัดซึ่งกำหนดขึ้นโดยฝ่ายบริหาร
3. หน้าที่ในการองค์การ ซึ่งเป็นกระบวนการประสานงานระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มบุคคล ควรจะมอบหมายให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

เชลดอน ได้แบ่งแยกความแตกต่างระหว่างคำว่า การบริหาร (Administraion) และการจัดการ (Management) โดยใช้คำว่า บริหาร อธิบาย การบริหารระดับสูง และใช้คำว่า การจัดการ อธิบายการบริหารในระดับรองๆ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินงานตามนโยบายของระดับสูง นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าเขาวางหลังการข้อที่ 3 ขึ้นเพื่อเป็นการเรียกร้องให้นักบริหารหันมาสนใจปัญหาด้านบุคคลและปัญหาสังคมในองค์การมากยิ่งขึ้น (พิมลจรย์ นามวัฒน์ (2530)

ลูเธอร์ กุลลิก และลินคอล์น เออร์วิค (Luther Gulick and Lyndall Urwick)

Gulick เป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ส่วน Urwick เป็นที่ปรึกษาด้านการจัดการ Urwick ได้พยายามรวมหลักฐาน ความคิดของศาสตร์การจัดการเข้ากับหลักฟาร์โยล์ โดยพัฒนาแนวคิดประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดขึ้น Gulick ได้เสนอแนวคิดการจัดการซึ่งเป็นหน้าที่ของฝ่ายบริหาร จะต้องดำเนินการซึ่งเรียกว่าหลัก POSDCORB

P (Planning) การวางแผน เป็นการกำหนดสิ่งที่ต้องการและวิธีการให้บรรลุผลตามต้องการ

O (Organizing) การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างที่ทางของอำนาจ

S (Staffing) การบริหารงานบุคคล

D (Directing) การสั่งการ

CO (Co-Ordinating) การประสานงาน

R = (Reporting) การรายงานต่อฝ่ายบริหาร

B = (Budgeting) การวางแผนการเงิน บัญชีและการควบคุม

2.2 การจัดการการท่องเที่ยว

2.2.1. ความหมายการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้น จนถึงปลายทาง จะต้องประกอบปัจจัยสามประการ เป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักค้างแรม และการกินอาหารนอกบ้าน (นิศา รัชกุล สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ, 2551)

เสรี วงศ์ไพจิตร (2534 : 12) ได้กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง ผลกรรมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่างๆที่เกิดขึ้นมาจากการปฏิสัมพันธ์ หรือการกระทำต่อกันและกันของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ รัฐบาล และชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน ในกระบวนการดึงดูดใจ และต้อนรับขับสู้ นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่นๆ

เสกสรร ยงวณิชย์ (2536:11) อธิบายถึงความหมายท่องเที่ยวไว้ว่า “การท่องเที่ยว ต้องการการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว ด้วยความสมัครใจ ตามวัตถุประสงค์ใดๆก็ได้ที่มีไว้เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้”

วิชัย เทียนน้อย (2528:1) ยังได้ การท่องเที่ยวว่า “การท่องเที่ยว หมายถึงการเที่ยวไปในสถานที่ต่างๆ”

นิคม จารุมณี (2528:2) ได้ให้คำจำกัดความเพิ่มเติมไว้ว่า “การท่องเที่ยวประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เป็นการเดินทางโดยสมัครใจ และการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่มีไว้เพื่อการประกอบอาชีพหารายได้

ศิริ ฮามสุโพธิ์ สรุปได้ว่า ”การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยตามปกติ ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเพื่อศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจ หรือก่อให้เกิดการกระทำร่วมกันของมนุษย์ทั้งทางธรรมชาติ และทางสังคม จะเป็นแนวดึงดูดใจให้หนทางไปศึกษา และท่องเที่ยวตามแหล่งต่างๆ (

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช สาขาวิทยาการจัดการ :เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นกับ
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว)

การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทาง ถ้าไม่มีการเดินทางก็ไม่มีการท่องเที่ยว ดังเห็นได้จากนิยาม
ของการท่องเที่ยวที่นักวิชาการบางท่านได้ ให้ความหมายไว้ บางอย่าง เช่น ลอว์สันและบอดด์ โบวี (Lawson
& Baud Bevy) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการ (Recreation) รูปแบบ
หนึ่งที่เกิดขึ้น ที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว ส่วน อาร์ ดับบลิว แม็ค อินทอร์ (R, W, Me In Aosh) กล่าวว่า “
การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความการต้องใน
ด้านถ่ายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ”

และจากนั้น องค์กรที่ดำเนินงานทางท่องเที่ยวบางแห่งก็ใช้คำว่า การท่องเที่ยว (Tourism) และการ
เดินทาง (Travel) สลับปะปนกันไป หน่วยงานที่ใช้คำว่า “การท่องเที่ยว” เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ใช้ชื่อในภาษาอังกฤษว่า Tourism Authority of Thailand ในขณะที่หน่วยงานบางแห่งใช้คำว่า “การ
เดินทาง” (Travel) เช่น องค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Pacific
Asia Travel Association (PATA) หรือองค์กรการท่องเที่ยวระหว่างประเทศซึ่งได้จัดตั้งขึ้นหลังสงครามโลก
ครั้งที่สอง ใช้ชื่อถึง International Union of Official Travel Organization (IUOTO) ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อ
เป็น องค์กรการท่องเที่ยวโลก ใช้ภาษาอังกฤษว่า World Tourism Organization (WTO) ตั้งแต่ปี พ.ศ.2513
และใช้มาถึงปัจจุบัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเดินทาง อย่างไรก็ตาม
คำว่า การท่องเที่ยว และการเดินทาง ต้องใช้สลับกันจนเกือบมีความหมายเดียวกันบ้าง แต่การเดินทางบาง
ประเภทก็ไม่นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เป็นไปตามข้อตกลงกันระหว่างนักวิชาการ ทางการท่องเที่ยว
ขององค์กรท่องเที่ยวระหว่างประเทศ กรุงโรม ประเทศอิตาลี เมื่อ ปี พ.ศ. 2506 ซึ่งกำหนดว่า การเดินทาง
ที่เป็นการท่องเที่ยวจะกลับมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัคร
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้

2.2.2. หลักการจัดการท่องเที่ยว

กระบวนการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยว
และบริการท่องเที่ยว ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การท่องเที่ยวจึงเป็นกระบวนการที่ตอบสนองความพึงพอใจของ
นักท่องเที่ยว โดยมีกลุ่มเป้าหมายทางสังคม และเศรษฐกิจอย่างมีการยอมรับ เป็นการขยายกระบวนการ
ท่องเที่ยวที่ครอบคลุมถึงรูปแบบการท่องเที่ยวและพฤติกรรมที่มีความรับผิดชอบต่อการท่องเที่ยวและ
สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
บริการการท่องเที่ยว การตลาด นักท่องเที่ยว รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง

แหล่งธรรมชาติ หมายถึง Natural Attraction ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมาย (Destination) ของการท่องเที่ยว
แหล่งธรรมชาตินี้อาจมีองค์ประกอบเฉพาะที่เป็นธรรมชาติหรือองค์ประกอบอื่นๆด้วย จุดเน้นของการ
ท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในแหล่งธรรมชาติ ที่สำคัญคือความหลากหลายทางชีวภาพ

(Biodiversity) ที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว แหล่งธรรมชาตินี้อาจไม่จำกัด หรือจำเป็นต้อง เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามที่กำหนดไว้ก็ได้ หากมีการท่องเที่ยวขึ้นพื้นที่ใดๆ สามารถจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกิจ เอกลักษณ์ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันขององค์ประกอบ แหล่งที่เป็นจุดหมายการท่องเที่ยว เอกลักษณ์ที่มีความหมายกว้างๆ ที่เป็น (Identity) หรือเฉพาะเจาะจงที่เป็นเอกลักษณ์จริงแท้ ณ ที่นั้น (Authentic) หรือเกิดขึ้นเฉพาะถิ่น (Endemic) หรือไม่เหมือนใคร (Unique) ทั้งนี้มุ่งเน้นที่ระบบนิเวศ (Ecosystem) ของพื้นที่นั้นๆ เอกลักษณ์เฉพาะถิ่นนี้ นอกจากเป็นสิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวแล้ว ยังเป็นสิ่งที่ต้องรักษาไว้ไม่ให้ถูกทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงไป อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว หากมีการเปลี่ยนแปลงต้องเป็นไปตามธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรม เป็นการมุ่งเน้นจุดหมายของการท่องเที่ยว (Destination) ที่เป็นแหล่งธรรมชาติรวมถึงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น หรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน วัฒนธรรมในที่นี้ให้หมายรวมถึงผลิตผลของมนุษย์อื่นๆ เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งโบราณคดี ในสถานที่นั้นๆ แหล่งวัฒนธรรมทั่วไปเป็นผลิตผลของความเจริญของมนุษย์ เป็นวิถีชีวิตที่พัฒนาส่วนบุคคลจนเป็นสังคมคัดแปลง เปลี่ยนแปลงธรรมชาติ เป็นกระบวนการพัฒนาของมนุษย์ที่ยากจะหยุดยั้งได้ ความแตกต่างของแต่ละวัฒนธรรมเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว

ความหมายการท่องเที่ยว หมายถึงการจัดการท่องเที่ยว ที่ครอบคลุมทั้งด้านการจัดการทรัพยากร แหล่งท่องเที่ยวการบริหารและด้านการตลาดที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น การจัดการที่มีลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ ท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม (Involvement, participation, partnership) ท้องถิ่นในที่นี้อาจหมายถึงชุมชน (community) หรือประชาชน (people, local people) หรือรัฐบาลท้องถิ่น องค์การปกครองท้องถิ่น (Local Government) ก็ได้ ทั้งนี้ควรเป็นท้องถิ่นที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริงและประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้กำกับองค์กรอย่างเป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีสิทธิในการควบคุม ดูแลกระบวนการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นการสำรวจ วางแผน จัดการ ดำเนินการ ซึ่งนอกจากจะก่อให้เกิดรายได้หรือผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นแล้ว ยังชี้ถึงความสำคัญของท้องถิ่น และเป็นกระบวนการเรียนรู้สู่การพัฒนาความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชนอีกด้วย ท้องถิ่นในการพัฒนาเชิงนิเวศจะให้ความสำคัญและเน้นประชาชนในพื้นที่ (Ecosystem people) เป็นหลัก ส่วนประชาชนที่อยู่โดยรวม (Biophere) มีความสำคัญและควรได้รับการจัดให้มีส่วนร่วมเช่นกัน เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึก เป็นการระบุดุลประสงค์ของการท่องเที่ยว หรือกระบวนการเรียนรู้วิธีการจัดการที่ต้องมุ่งให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดจิตสำนึก (ภาวะจิตที่ตื่นและรู้ตัวและสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้า ประสาทสัมผัสที่ 5 คือ รูป เสียง กลิ่น รส การสัมผัสด้วยกาย) อย่างแท้จริง ไม่เพียงแต่มีความมั่นใจเท่านั้น แต่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นธรรมชาติโดยอัตโนมัติ ซึ่งการรักษาระบบนิเวศ จิตสำนึกที่ได้จะเป็นไปเพื่อให้เกิดการรักษาธรรมชาติของแหล่งไว้ไม่ให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป โดยให้คงสภาพการปฏิสัมพันธ์อย่างสมดุลไว้ให้นานที่สุด อย่างยั่งยืน โดยจะส่งผลต่อเนื่องถึงการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ซึ่งจะเกิดขึ้นในความยั่งยืนของทุกองค์ประกอบ อันอยู่ในกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ตาม Agenda 21, UNCED , 14 June 1992 ที่ Rio de Janeiro , Brazil

2.2.3. รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ดังเช่น

- Eco tonrism คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน เช่น จัดให้มีการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ

- Adventnra aonrism คือ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย เป็นการท่องเที่ยวที่นำธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สวยงามมาเป็นองค์ประกอบในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่ท้าทายความสามารถ มีความตื่นเต้น เกิดความแปลกใหม่และท้าทายประสบการณ์ ประกอบเป็นการฝึกความชำนาญทักษะของร่างกาย เช่น การปีนเขา และหน้าผา เดินป่า ล่องแก่ง เป็นต้น

- Agent Edncarional trip(AET) มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกับ Familiarizationtrip(Fam Trip) คือ การเดินทางเพื่อสร้างความคุ้นเคยกันแหล่งท่องเที่ยวหรือสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการสู่พื้นที่หรือบริการนั้น ๆ ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายการเดินทางจากผู้ผลิต เช่น บริษัทสายการบิน โรงแรม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในพื้นที่ และคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้นๆ

- Agrotourism คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสร้างรายได้เกษตรกร และมีการจัดการผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เช่น จัดนำเที่ยวไปยังฟาร์มโชคชัย

- Alternative Tonrism คือ การท่องเที่ยวแบบทางเลือก จะเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่พยายามหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบ และส่งเสริมให้ผลในทางบวกต่อสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม มักจะมีลักษณะคือ มีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย เดินทางเพียงคนเดียว หรือเดินทางเองโดยอิสระในกลุ่มเล็ก ๆ หรือประกอบกิจกรรมกันในกลุ่มเล็กๆ มีการพัฒนาอย่างช้าๆ อยู่ในความควบคุม และมีกฎเกณฑ์ คณะเดียวกัน ก็มุ่งให้คนในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรมได้รับประสบการณ์จากการเดินทางไปเยือนของนักท่องเที่ยว และยังคงรักษาค่านิยมตลอดจนยังคงดำเนินชีวิตในสังคมของตนที่สืบทอดการมาเอาไว้ด้วย

- Bird Watching คือ การดูนกเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบหนึ่ง สำหรับประเทศไทย แหล่งดูนกที่สำคัญของประเทศไทยมักอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เช่น อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นแหล่งชมนกที่ดีที่สุดและมีนกนานาๆ พันธุ์ถึง 300 ชนิด

- Butterfly Watchimg คือ การดูผีเสื้อ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบหนึ่งในประเทศไทย มีผีเสื้อกว่า 1,200 ชนิด แหล่งชมผีเสื้อที่คึกของไทย ได้แก่ ทุ่งใหญ่นเรศวรห้วยขาแข้ง และอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด เป็นต้น

- Cliff Climbing คือ การปีนหน้าผา เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยรูปแบบหนึ่งที่ท้าทายตื่นเต้น ประกอบกับการได้ฝึกความชำนาญทักษะของร่างกาย แหล่งปีนเขาและหน้าผาที่สำคัญของประเทศไทย ได้แก่ หน้าผาบริเวณอ่าวไร่เลย์ อ่าวพระนา จังหวัดกระบี่

- Conservation Tourism คือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความดั้งเดิม มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นเพื่อชื่นชมและได้รับความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ความเข้าใจต่อสภาพธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นบนพื้นฐานของการมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์คุณค่าของสภาพแวดล้อม และชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว

- Home Stay คือการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) มักทำควบคู่กับการท่องเที่ยวในชนบท(Rural Tourism) โดยนักท่องเที่ยวจะพักร่วมกับเจ้าของบ้านและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดซึ่งกันและกัน โดยเจ้าของบ้านจะจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้นักท่องเที่ยวจะต้องจ่ายค่าบริการแก่เจ้าของบ้าน ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของ Home Stay นั้น เจ้าบ้านจะถือว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่มาพักเป็นแขกของบ้าน มิใช่เป็นนักท่องเที่ยว(Be a Guest Just a Tourist) เช่น การท่องเที่ยว Home stay ที่เกาะขวาน้อย, ที่บ้านบังบัว เกาะช้าง เป็นต้น

- Culture Tourism คือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวซึ่งมีจุดสนใจอยู่ที่วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้คน ตลอดจนแหล่งโบราณสถาน ประเพณี และศิลปะแขนงต่างๆยกตัวอย่างเช่น การเที่ยวชมงานประเพณีของราชสำนักและประเพณีพื้นบ้าน อาทิ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีแข่งเรือยาว ประเพณีผีตาโชน เป็นต้น

- Diving คือ การท่องเที่ยวดำน้ำ เป็นการจมน้ำที่วสำหรับผู้ที่สนใจท่องเที่ยวได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ซึ่งบริษัทนำเที่ยวจะจัดเตรียมอุปกรณ์ดำน้ำให้พร้อม พร้อมทั้งมีสอนเทคนิคการดำน้ำก่อนลงไปดำน้ำจริงด้วย การดำน้ำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทหนึ่ง ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือการดำน้ำตื้น (Snorkeling Diving หรือ Ski diving) และการดำน้ำลึก (Scuba Diving) สำหรับการดำน้ำลึก นักดำน้ำจำเป็นต้องผ่านการอบรมและได้รับบัตรอนุญาตดำน้ำจากสถาบัน PADI (Professional Association of Diving Instruction) หรือ สถาบัน NAUI (National Association of Underwater Instructors) เสียก่อน - Educational Tourism คือ การจัดทัวร์ทัศนศึกษา หรือการท่องเที่ยวที่เน้นการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของแหล่งท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม ชุมชนท้องถิ่นหรืออื่นๆรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ได้ในการไปในต่างพื้นที่ โดยมักมีการนำชมสถานที่ต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญดำเนินการบรรยายให้ความรู้ที่มีระบบ หรือการได้เรียนทำอาหาร ฝึกหัดมวยไทย

- Ethnic Tourism คือ การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดสนใจอยู่ที่เอกลักษณ์เฉพาะทางวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ หรือประเพณีของสังคมใดสังคมหนึ่ง นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาและเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตของกลุ่มชนหรือชาติพันธุ์มนุษย์ที่แตกต่างกันรวมทั้งเรื่องราวของพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีเผาศพ ความเป็นอยู่ดั้งเดิมของชุมชน เป็นต้น

- Farm Tourism คือ การท่องเที่ยวในรูปแบบฟาร์ม เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agrotourism) ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์ม (Farmstay) ก็จะมีลักษณะบ้านพักเป็นฟาร์ม นักท่องเที่ยวสามารถพักในฟาร์มร่วมกับเจ้าของฟาร์ม และได้เรียนรู้การประกอบอาชีพ และร่วมทำ

กิจกรรมในฟาร์มได้ โดยต้องจ่ายค่าที่พักและอาหารให้กับเจ้าของฟาร์ม เป็นการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่น การท่องเที่ยวแบบนี้บางครั้งเรียกว่า Farmhouse

- Health Tourism คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายความสนใจที่ปรับปรุงฟื้นฟู สุขภาพโดยการเล่นกีฬา การควบคุมอาหาร หรือ การการนวดสมุนไพร การนั่งสมาธิ SPA เป็นต้น

- Historical Tourism คือ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้ มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นี้อาจมีลักษณะการจัดรายการตามเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์นี้อาจมีลักษณะการจัดรายการตามเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ที่สำคัญ เช่น ทิวทัศน์ทางศิลปะ ขอม ตามรอยพ่อขุนเม็งราย เป็นต้น

- Rurur Tourism คือ การท่องเที่ยวในชนบท เป็นการท่องเที่ยวที่นำพื้นฐานธรรมชาติของชนบทมาเป็นจุดดึงดูดใจแก่นักท่องเที่ยวซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การท่องเที่ยวใน แบบฟาร์ม (Farm Tourism) การท่องเที่ยวเชิงการเกษตรกรรม (Agrotourism) ซึ่งเป็นที่นิยมมากในประเทศยุโรป เป็นการสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นเพราะนักท่องเที่ยวต้องจ่ายค่าที่พักให้กับเจ้าของฟาร์ม หรือซื้อสินค้าที่ผลิตในฟาร์ม ทั้งยังมีการจัดที่พักให้กับเยาวชนที่ต้องการเที่ยว

2.2.4. การบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การบริหารจัดการการท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ ที่กำหนดโดยผู้จัดการท่องเที่ยวและความต้องการของผู้ท่องเที่ยว ดังเช่น

1.การจัดนำเที่ยวเหมาจ่าย เป็นลักษณะการจัดทัวร์สำหรับหมู่คณะ ตั้งแต่ 5 – 10 คนขึ้นไป (ท่องเที่ยวในหมู่เพื่อนสนิทหรือญาติมิตรในครอบครัว) นอกจากนี้ยังสามารถรับจัดประชุมสัมมนา ศึกษาน สำหรับโรงงาน ห้างร้าน บริษัท หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจต่างๆ โดยจัดทัวร์ในราคาที่พอเหมาะกับงบประมาณที่ลูกค้ามี นอกจากนี้ยังอาจรับจัดทัวร์สำหรับกลุ่มที่สนใจเฉพาะ เช่น ทัวร์ปีนเขา ดำน้ำ คุปะการัง คุนุก ล่องเรือชมผา ถ่ายภาพ ฯลฯ เป็นการจัดนำเที่ยวที่รวมค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เป็นค่าที่พัก พาหนะ และค่าอาหารบางมื้อหรือทุกมื้อไว้ด้วยกัน นักท่องเที่ยวจะเป็นผู้กำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยว สถานที่ที่น่าสนใจในการเข้าชม หรือกำหนดวิธีเดินทางกันเอง นักท่องเที่ยวจะมีอิสระในการท่องเที่ยวและพักผ่อน บริษัทนำเที่ยวจะเป็นผู้ทำหน้าที่ติดต่อธุรกิจผลิตสินค้าบริการนักท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยทำเป็น Package Tour และคิดราคาเป็นแบบเหมาจ่าย ซึ่งเป็นราคาที่ถูกลงกว่าการซื้อสินค้าบริการที่แยกทีละประเภท และในบางครั้งนักท่องเที่ยวอาจมีความต้องการซื้อสินค้าบริการรวมหมดทุกอย่างแบบเหมาจ่าย เบ็ดเสร็จ หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “ ออล อินคลูซิฟ ทัวร์ ” (An All - Inclusive Tour) ซึ่งมีการจัดพาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว ที่พักแรม อาหารเครื่องดื่ม มัคคุเทศก์นำเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ การซื้อแบบนี้ นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่พร้อมสรรพมากกว่าแบบ Package Tour ทั้งนี้ความเข้าใจของคนทั่วไป

นั่นคำว่า Package Tour จะหมายถึงการรวมสินค้าบริการไว้ทั้งหมด ซึ่งจริง ๆ แล้วไม่ใช่ Package Tour ในความหมาย คือ การรวมสินค้าบริการตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป เช่น อาจมีตั๋วเครื่องบินกับที่พัก 1 คืน ก็ถือว่าเป็น Package Tour ได้แล้ว แต่ถ้าต้องการซื้อสินค้าบริการรวมหมดทุกอย่างแบบเหมาจ่ายเบ็ดเสร็จจริงๆ ก็จะเรียกว่า All-Inclusive Tour แต่ทั้งนี้รายการนำเที่ยวที่รวมสินค้าบริการไว้หมดทุกอย่างแบบเหมาจ่ายเบ็ดเสร็จ คนไทยมักเรียกติดปากว่าเป็น Package Tour ทั้ง ๆ ที่ควรว่า All-Inclusive Tour มากกว่า อย่างไรก็ตามการจัดนำเที่ยวแบบเหมาจ่ายสามารถออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ทัวร์นำเที่ยวแบบเหมาจ่ายอิสระ (Independent Package Tour) เป็นการจัดนำเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการอิสระในการท่องเที่ยวเอง มีการเลือกซื้อสินค้าบริการจากบริษัทนำเที่ยวตามตนต้องการ เช่น ตั๋วพาหนะเดินทาง ที่พักแรม การบริการรับส่งสนามบินโดยเป็นการเลือกซื้อสินค้าดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างจากบริษัทนำเที่ยว แต่จะไม่รวมสินค้าบริการทั้งหมดเหมือน Package Tour หรือ All-Inclusive Tour การเที่ยวแบบเหมาจ่ายอิสระ โดยมากจะไม่มีผู้นำเที่ยวร่วมเดินทางไปด้วย นักท่องเที่ยวต้องศึกษาข้อมูลอื่นๆ ด้านการท่องเที่ยวเอง ในการท่องเที่ยวแบบนี้นักท่องเที่ยวจะต้องคำนวณงบประมาณในการท่องเที่ยวล่วงหน้า จะช่วยให้สะดวกสบายในการท่องเที่ยว

1.2 ทัวร์นำเที่ยวเหมาจ่ายพร้อมบริการ (A Hosted Tour) เป็นการจัดนำเที่ยวที่นักท่องเที่ยวซื้อสินค้าหรือบริการในราคาเหมาจ่าย ณ จุดหมายปลายทางแต่ละแห่ง (Destinations) โดยจะมีตัวแทนของธุรกิจนำเที่ยว (A Host or Representative Officer) คอยบริการต้อนรับให้คำแนะนำปรึกษา หรือจัดเตรียมการท่องเที่ยวไว้ให้

1.3 ทัวร์นำเที่ยวเหมาจ่ายพร้อม “มีเพื่อนเดินทาง” (An Escorted Tour) คำว่า “เพื่อนเดินทาง” (Escort) หมายถึง บุคลากรของบริษัทธุรกิจนำเที่ยวที่เดินทางไปพร้อมกลุ่มทัวร์ อาจจะเป็นการเดินทางไปด้วยตลอดเส้นทางจนเดินทางกลับถึงจุดหมาย หรืออาจเดินทางไปยังจุดหมายปลายทาง (Destination) ในลักษณะของหัวหน้าทัวร์ เมื่อถึงปลายทางแล้วก็มอบกลุ่มนักท่องเที่ยวให้อยู่ในความดูแลของมัคคุเทศก์ท้องถิ่นหรือตัวแทนบริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น โดยมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือ “เพื่อนเดินทาง” (Escort) จะดือนเป็นผู้ที่มีรู้ความชำนาญในท้องถิ่นที่นำเที่ยวเป็นอย่างดี และจะต้องมีความรู้ความสามารถในการบริการจัดการนำเที่ยวด้วย

2. การจัดนำเที่ยวแบบเบ็ดเสร็จ แบบการจัดนำเที่ยวมีกำหนดการนำเที่ยวตั้งแต่ออกเดินทางจนถึงการเดินทางกลับที่แน่นอน มีเส้นทางเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก ระยะเวลาเดินทางโดยบริษัทอาจจัดโปรแกรมท่องเที่ยวไว้หลากหลายรูปแบบ แต่ละโปรแกรมจะระบุราคา จำนวนวันเดินทาง วันเริ่มต้น และวันสิ้นสุดการเดินทาง ที่พักแรม สถานที่ท่องเที่ยว และจะมีผู้นำเที่ยวติดตามไปด้วย นักท่องเที่ยวที่สนใจสามารถสอบถามข้อมูลได้โดยตรงกับพนักงานขายหรือบริษัทอาจส่งวารสารการท่องเที่ยวให้กับ สมาชิกทุกหรือทุกเทศกาล การจัดนำเที่ยววิธีนี้เป็นการจัดนำเที่ยวที่บริษัทนำเที่ยวได้จ่ายค่าพาหนะในการเดินทางค่าที่พัก ไว้ล่วงหน้าไว้เรียบร้อยแล้ว แต่การจัดแบบนี้จะมีความเสี่ยงสูง เพราะถ้ามีคนซื้อน้อยก็ออกเดินทางไม่ได้ ต้องยกเลิกโปรแกรมนั้น ๆ ไป หรือถ้าต้องการจัดเดินทาง บริษัทก็จำเป็นต้องรับผิดชอบในการขาดทุนในการจัดครั้งนั้น ๆ

สำหรับบริษัทนำเที่ยวต่างประเทศที่จัดนำเที่ยววิธีนี้ มักใช้กลยุทธ์การคิดราคาไม่ให้สูงมาก แต่นักท่องเที่ยวต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่น ๆ บางอย่างเอง เช่น ค่าอาหารบางมื้อ ค่าท่องเที่ยวบางที่ นอกเหนือจากรายการที่กำหนดไว้ (Option Tour) บางบริษัทจะระบุไว้ในรายการนำเที่ยวตรง ๆ ว่ารายไหนให้เลือก ซึ่งหมายความว่าลูกค้าจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม ผู้ใดไม่เข้าร่วมชมก็จะไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม การจัดแบบนี้มีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนประมาณน้อย และคนที่ต้องการใช้เวลาพักผ่อนเนื่องจากมีเวลาเป็นการส่วนตัวเยอะ นอกจากนี้ การจัดนำเที่ยววิธีนี้สามารถจัดรายการนำเที่ยวโดยใช้ยานพาหนะได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องบิน รถไฟ รถโค้ช หรือเรือ รวมถึงการนั่งรถราง หรือรถไฟใต้ดิน (ในต่างประเทศ) เป็นการสินค้าเพื่อวางขายหน้าร้าน เพื่อให้ลูกค้าได้เลือกซื้อตามรายการที่ตนสนใจมากที่สุดจะขายได้มากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับสินค้าว่า อยู่บนความสนใจของลูกค้ามาคนน้อยแค่ไหน

3. การจัดนำเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล เป็นการจัดนำเที่ยวให้กับหน่วยงาน หรือพนักงานของหน่วยงาน เพื่อเป็นโบนัส รางวัล หรือค่าตอบแทนในความสำเร็จให้กับบุคคล เป็นการให้รางวัลที่สามารถทำธุรกิจการค้าหรือยอดขายได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจให้พนักงานเกิดความขยัน ขวนขวาย หรือได้ความภูมิใจในผลสำเร็จของงานที่ผ่านมา โดยให้รางวัลคือการท่องเที่ยว การจัดนำเที่ยววิธีนี้ บริษัทหรือหน่วยงานจะเป็นผู้กำหนดงบประมาณ ระยะเวลา และจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว โดยบริษัทนำเที่ยวจะจัดโปรแกรมนำเที่ยวตามความต้องการขององค์กร ลูกค้ากลุ่มนี้ถือว่าเป็นลูกค้าที่มีศักยภาพที่ทำเงินให้กับบริษัทนำเที่ยวเป็นอย่างมาก ดังนั้น กลุ่มบุคคลเหล่านี้จึงถือว่าเป็นกลุ่มพิเศษที่บริษัทนำเที่ยวต้องการความสนใจในการติดต่อเพื่อนำเสนอขายบริการ การจัดนำเที่ยววิธีนี้นับว่ามีความเสี่ยงน้อย เพราะเป็นการจัดนำเที่ยวตามคำสั่งขององค์กร สามารถตรวจสอบได้ ลูกค้ามีจำนวนมาก บริษัทนำเที่ยวสามารถเรียกขอมัดจำเพื่อนำมาดำเนินรายการก่อนได้ ทำให้เชื่อมั่นว่าบริษัทจะมีรายได้จากการจัดนำเที่ยวครั้งนี้อย่างแน่นอน

4. การจัดนำเที่ยวแบบเช่าเหมาลำ การจัดนำเที่ยวแบบเช่าเหมาลำ กำลังเป็นที่นิยมแพร่หลาย โดยเฉพาะทัวร์ระหว่างประเทศ โดยบริษัทนำเที่ยวจะเช่าเหมาเครื่องบินทั้งลำ เพื่อรับนักท่องเที่ยวจากจุดหมายปลายทางหนึ่งไปยังจุดหมายปลายทางหนึ่ง จำนวนนักท่องเที่ยวจะมีปริมาณมากพอที่จะเช่าเหมาทั้งลำได้ โดยทางบริษัทจะต้องมั่นใจว่าสามารถหานักท่องเที่ยวได้มากพอกับการเช่าเหมาลำเครื่องบิน การจัดนำเที่ยวโดยการติดต่อเช่าเหมาเครื่องบินทั้งลำ จะได้ราคาต่ำกว่าการซื้อจากเครื่องบินประจำเพราะเราเช่าทั้งลำ ยกตัวอย่าง นักท่องเที่ยวจากประเทศอังกฤษหรือประเทศเยอรมันเช่าเหมาเครื่องบินทั้งลำเป็นเที่ยวบินพิเศษเดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดภูเก็ต หรือจังหวัดเชียงใหม่ทั้งไปและกลับซึ่งบริษัทนำเที่ยวในต่างประเทศจะต้องติดต่อกับบริษัทนำเที่ยวในไทยให้จัดการท่องเที่ยวภายในประเทศให้ ซึ่งการจัดการสำหรับรองรับคนจำนวนมากนี้ จำเป็นต้องมีการวางแผนเตรียมการและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนั่นหมายถึงคนจำนวนมาก อาจเป็นร้อยหรือเป็นพันคน การเตรียมการเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ยานพาหนะ แหล่งเข้าชมต่างๆ จึงไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เลยหากไม่มีการวางแผนเตรียมการล่วงหน้าเป็นเวลานานๆ ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมาย

บทที่ 3

กระบวนการการดำเนินงานวิจัย

3.1 วิธีดำเนินงานวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการ ดังนี้ ศึกษาจากเอกสาร วารสาร ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างร่วมกันในชุมชน สัมภาษณ์ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ ผู้อาวุโสและบุคคลสำคัญในชุมชน การสำรวจพื้นที่ที่สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ตลอดจนวิถีชีวิต และศักยภาพของชุมชน การศึกษาดูงานจากหน่วยอื่นที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเพื่อนำมาประยุกต์ใช้การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาชัน การทดลองรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านผาชัน และการประชุมคณะทำงานทีมวิจัยเพื่อสรุปและวิเคราะห์ผลร่วมกัน

การดำเนินงาน โครงการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนบ้านผาชัน ต. สำโรง อ.โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี ให้มีรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของชุมชนบ้านผาชัน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านผาชัน และองค์กรต่างๆที่มีการจัดการ เรื่องท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ในชุมชนในการพัฒนาศักยภาพบุคคล ตลอดจนให้ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยใช้เวทีเสวนา เวทีประชาคม เวทีอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ พร้อมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการให้ข้อเสนอแนะร่วมกัน ในการดำเนินงานสามารถแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1.ระยะเตรียมชุมชนและทีมวิจัย

กิจกรรมที่ 1 ประชาคมชาวบ้านทั้งหมดเพื่อสร้างความเข้าใจการทำงานวิจัยร่วมกัน และค้นหาอาสาสมัครชาวบ้าน เมื่อวันที่ 8 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551 สถานที่ โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น ผู้เข้าร่วม เป็นทีมวิจัย 16 คน ที่ปรึกษา 3 คน เจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงาน 2 คน และสมาชิกในชุมชน 99 คน รวม 120 คน มีวัตถุประสงค์ เพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจในการทำโครงการวิจัย เพื่อแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น และเพื่อสรรหาอาสาสมัครวิจัยในการทำงาน **ผลการดำเนินงาน** ชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมประชาคมได้รับทราบและเข้าใจความเป็นมาและความจำเป็น วัตถุประสงค์ในการทำวิจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน ทั้งรับทราบรายละเอียดของงบประมาณดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ทีมได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและแนวทางการดำเนินการจัดการจากการที่ผู้เข้าประชุม ได้แสดงความคิดเห็น อันจะเป็นแนวดำเนินการที่นำไปพัฒนาบริหารจัดการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพต่อไป เช่น ให้สำรวจแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติม ให้ทุกคนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ให้มีการอบรมด้านภาษา การสื่อสาร ปรับปรุงการติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกให้ทันต่อเหตุการณ์ ให้นำพืชผักที่มีอยู่ในชุมชนทั้งปลูกและตามธรรมชาติมาใช้ประกอบอาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว ทีมวิจัยได้อาสาสมัครชาวบ้านที่เข้ามาทำงานเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล จำนวน 14 คน เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เป็นคนในหมู่บ้าน จำนวน 7 คู่ๆ ละ 2 คน

กิจกรรมที่ 2 ประชุมทีมวิจัย และอาสาสมัครเพื่อทำความเข้าใจและวางแผนปฏิบัติงาน เมื่อวันที่ 9 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551 ณ โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น ผู้เข้าร่วมเป็นทีมวิจัย 16 คน ที่ปรึกษา 3 คน อาสาสมัคร 10 คน รวม 29 คน **วัตถุประสงค์** เพื่อแบ่งบทบาทหน้าที่และทำความเข้าใจในการทำงานวิจัย และเพื่อกำหนดแผนดำเนินงานวิจัย **ผลการดำเนินงาน** ทีมวิจัยได้กำหนดแบ่งบทบาทหน้าที่ฝ่ายต่างๆชัดเจน ได้แก่ **ฝ่ายการเงินและบัญชี** บทบาทหน้าที่ ดูแลการใช้จ่ายงบประมาณและจัดทำเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย จำนวน 5 คน **ฝ่ายบันทึกการประชุม/ลงทะเบียน** บทบาทหน้าที่ ลงทะเบียนผู้เข้าร่วมกิจกรรมและบันทึกวาระรายละเอียดข้อประชุม จำนวน 3 คน **ฝ่ายอาคารสถานที่** บทบาทหน้าที่ จัดเตรียมอาคารสถานที่อุปกรณ์เครื่องเสียง และส่วนประกอบอื่นที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม จำนวน 6 คน **ฝ่ายบันทึกข้อมูล/บันทึกภาพ** บทบาทหน้าที่ จัดเก็บรวบรวมหลักฐานเอกสารที่ดำเนินกิจกรรม จำนวน 5 คน **ฝ่ายวิทยากร/ประชาสัมพันธ์** บทบาทหน้าที่ จัดระเบียบและขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมและประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรม จำนวน 3 คน **ฝ่ายตรวจสอบเอกสาร** บทบาทหน้าที่ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเอกสารประกอบกิจกรรมทุกกิจกรรม จำนวน 4 คน **ฝ่ายประสานงานภายในและภายนอก** บทบาทหน้าที่ ติดต่อประสานงานกับทุกฝ่ายเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน จำนวน 5 คน และร่วมกันกำหนดประเด็นในการเก็บเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะใช้ในการทำงาน ได้แก่ ประเด็นด้านสภาพภูมิศาสตร์ของบ้านผาชัน ประเด็นด้านแหล่งท่องเที่ยวและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ประเด็นด้านศักยภาพของชุมชน ประเด็นด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม และร่วมกันวางระเบียบการปฏิบัติงานร่วมกัน คือ คณะทำงานทุกฝ่ายต้องตรงต่อเวลาในการมาปฏิบัติหน้าที่ การปฏิบัติกิจกรรมทุกครั้งทีมงานต้องประชุมวางแผนการดำเนินงาน กำหนดบทบาททุกฝ่ายให้ชัดเจน และมีการสรุปผลการดำเนินงานทุกครั้ง คณะทำงานทุกฝ่ายต้องแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและกว้างขวาง ทั้งยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน คณะทำงานทุกฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และบทบาทที่ได้รับมอบหมาย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องรับผิดชอบอย่างสูงเพื่อให้กิจกรรมสำเร็จตามเป้าหมาย ทุกฝ่ายต้องประสานร่วมมือกันและปรึกษาหารือปรับปรุงการทำงานกันอย่างต่อเนื่อง เครื่องมือที่จะนำไปจัดเก็บข้อมูลให้ใช้ภาษาเข้าใจง่ายสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ประเมินการปฏิบัติตามกฎระเบียบของทีมวิจัย ควรมีการทบทวนข้อมูลและกิจกรรมในการนำเสนอที่ผ่านมา

กิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 1 ประชุมเชิงปฏิบัติการคนวิจัยรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น วันที่ 10 - 11 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551 ณ ห้องประชุมสองคอนริสอร์ท ผู้เข้าร่วมทีมวิจัยบ้านผาชันและที่ปรึกษา จำนวน 7 คน **วัตถุประสงค์** เพื่อให้ทีมวิจัยแต่ละโครงการได้รู้แนวทางในการสร้างเครื่องมือและการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการดำเนินงาน ได้ประสบการณ์การทำงานของคนวิจัยในเรื่อง การเตรียมทีมการบริหารจัดการทีม ความหมายความสำคัญของข้อมูล การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการทำงานวิจัยท้องถิ่น การเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การกำหนดรูปแบบแนวทางและการปฏิบัติการในการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น การวิจัยเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ทำให้ได้รับรู้แนวคิด หลักการ วิธีการทำงานวิจัยเพิ่มขึ้น ทั้งรับรู้ปัญหาอุปสรรคที่ทีมวิจัยรุ่นพี่ประสบมาทำให้เห็นแนวทางการเตรียมป้องกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้น การฝึกการออกแบบการสร้างเครื่องมือ โดยมีวิทยากรที่เลี้ยงจากทีมวิจัยรุ่นพี่คอยให้คำแนะนำ ซึ่งเครื่องมือของแต่ละกลุ่มที่นำเสนอสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรม

กิจกรรมที่ 3 ครั้งที่ 2 อบรมทีมวิจัย/อาสาสมัครเรื่องการสำรวจ การจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล วันที่ 15 - 16 มิถุนายน พ.ศ. 2551 ณ โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย 16 คน ที่ปรึกษา 3 คน อาสาสมัคร 10 คน รวม 29 คน วัตถุประสงค์ เพื่อทำความเข้าใจกับทีมวิจัย/อาสาสมัคร/ที่ปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและเป้าหมายของการวิจัย เพื่อให้ทีมวิจัยอาสาสมัครที่ปรึกษาได้เข้าใจและรู้วิธีการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากอาสาสมัครในการสร้างเครื่องมือ ผลการดำเนินงาน ได้ร่วมกันกำหนดประเด็นที่ต้องการเก็บข้อมูลเพื่อนำไปสู่การสร้างเครื่องมือ ได้ 3 ประเด็นหลัก คือ ประวัติและความเป็นมาของการก่อตั้งหมู่บ้านผาชัน แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ชุมชนบ้านผาชัน ศักยภาพด้านต่างๆ ของชุมชนบ้านผาชัน และร่วมกันสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม และทดลองการใช้เครื่องมือโดยมีบทบาทผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูล แล้วช่วยกันแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ความเข้าใจที่ตรงกัน นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะเพิ่มเติมอีก เช่น เสนอให้รวบรวมคำถามที่เนื้อหาคล้ายกันเข้าเป็นข้อเดียว เพื่อไม่ให้มีความวุ่นวาย ให้อาสาสมัครออกสัมภาษณ์เก็บข้อมูลไปเป็นทีม อย่างน้อยทีมละ 2 คนขึ้นไป ให้ทุกคนได้ไปคิดตารางการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ได้ทดลองทำกิจกรรมในวันนี้ ให้สามารถแยกแยะรวบรวมข้อมูลได้อย่างถูกต้องเป็นระบบ และให้นำมาเสนอต่อที่ประชุมในวาระต่อไป

2.ระยะเก็บรวบรวมข้อมูล

กิจกรรมที่ 4 เวทีสรุปบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ผ่านมาของบ้านผาชัน วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ณ โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น ผู้เข้าร่วม นักวิจัย 16 คน ที่ปรึกษา 3 คน อาสาสมัคร 10 คน สมาชิกในชุมชน 28 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน วัตถุประสงค์ เพื่อให้ทีมวิจัย อาสาสมัคร ที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทบทวนการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา เพื่อสรุปบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ประเด็นในการสรุปบทเรียน ทีมวิจัยได้ประมวลจากการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ได้ข้อสรุปในการสรุปบทเรียน ดังนี้ 1. ลักษณะการทำงานของคณะกรรมการ 2. การวางตัว ปฏิบัติตัว หน้าที่ของคณะกรรมการต่อชุมชน 3. การสื่อสาร ประสานงานในชุมชน 4. การจัดการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำ 5. รายการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว 6. การดูแล รักษาคุ้มครองนักท่องเที่ยว 7. กฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติสำหรับผู้มาเที่ยว 8. มาตรการการรักษาความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว 9. การบริหารจัดการงานฝ่ายอาหารของแม่ครัว 10. ลักษณะอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว 11. ความสะอาดในชุมชนในการรับนักท่องเที่ยว 12. มารยาท นิสัย น้ำใจไมตรีของคนในชุมชน 13. ความพึงพอใจของชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ 14. ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยการท่องเที่ยว 15. การวิจัยการท่องเที่ยวจะพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้อย่างไร ข้อสรุปบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา การทำงานของคณะกรรมการ ที่ผ่านมา คณะกรรมการทำงานไม่ทั่วถึง มีกิจกรรมทำกับเพียงบางกลุ่ม ไม่กระจายไปหาชาวบ้านคนอื่นๆ คณะกรรมการเล่นพรรคพวก ขาดการประสานงานในชุมชน การประสานงานล่าช้า ไม่ชัดเจน ไม่ทั่วถึง ขาดการประชาสัมพันธ์ ทำให้การดำเนินงานไม่ราบรื่น การวางตัวของคณะกรรมการยังไม่เหมาะสม คณะกรรมการทำตัวไม่เป็นกันเอง การทำงานของคณะกรรมการทำงานอยู่เฉพาะกลุ่มเดียว การแต่งกายยังไม่

เรียบร้อย ข้อเสนอแนะ อยากให้คณะกรรมการทำงานให้ครอบคลุมทุกด้าน ควรที่จะประสานให้คนในชุมชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง เข้าร่วมการต้อนรับนักท่องเที่ยวกับชุมชนทุกครั้ง ให้คณะกรรมการแก้ไขและปรับปรุงเกี่ยวกับการประสานงานกำหนดให้มีความชัดเจน ควรมีหอกระจายข่าวเพื่อการประชาสัมพันธ์ ควรมีประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้อย่างทั่วถึงและทันเหตุการณ์ อยากให้กระจายรายได้ไปให้ทั่วถึงทุกครัวเรือน ผลัดเปลี่ยนสถานที่ให้กระจายรายได้ทั่วถึงทุกครัวเรือน ให้คณะกรรมการวางตัวเป็นกลางให้มากกว่านี้ ให้คณะกรรมการแยกตัวกันรับหน้าที่ตามจุดต่างๆเพื่อจะได้ควบคุมทั่วถึง ควรมีชุดเอกลักษณ์ของคณะกรรมการ **รูปแบบและกิจกรรม** รูปแบบการจัดกิจกรรมทั้งทางบกและทางน้ำ การจัดการยังไม่มีระบบ การจัดยานพาหนะไม่มีระเบียบ และไม่ทั่วถึง ยังไม่ค่อยมีความปลอดภัย รายการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนที่เป็นการศึกษาที่ดีที่สุดของชุมชน แต่การจัดการยังไม่เป็นระบบ การแสดงยังไม่น่าสนใจ ขาดการแสดงด้านวัฒนธรรม และของโบราณดั้งเดิม การบริหารจัดการงานฝ่ายอาหารของแม่ครัว ยังขาดความสะอาดและไม่ถูกหลักอนามัย ยังไม่ใช้อาหารที่มีในพื้นที่บ้านเพื่อให้ชุมชนมีรายได้เพิ่ม การจัดแม่ครัวยังไม่ทั่วถึงหมุนเวียนทุกคน ลักษณะอาหารต้อนรับนักท่องเที่ยว ควรเป็นอาหารตามท้องถิ่น ให้เป็นอาหารพื้นบ้าน เพราะชาวบ้านจะได้ขายสินค้าเพิ่มรายได้ได้เห็นวัฒนธรรมพื้นบ้านของเรา ข้อเสนอแนะ อยากให้กรรมการจัดพาหนะนักท่องเที่ยวทางบกและทางน้ำให้ครบทุกคนที่มีพาหนะ คณะกรรมการควรจัดยานพาหนะไว้เป็นส่วนกลาง อยากให้มีการเข้มงวดเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เช่น ควรมีอุปกรณ์เดินทางให้ครบ ให้มีการแสดงที่เป็นละเล่นพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน การจัดการ ความสะอาดในชุมชนในการรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านมา ชุมชนยังไม่มีความปลอดภัย เพราะที่ทิ้งขยะไม่เพียงพอ น้ำดื่ม น้ำใช้ยังไม่สะอาดดีพอ ห้องน้ำไม่เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว ชุมชนยังขาดความร่วมมือกันรักษาความสะอาด การรักษาความสะอาดไม่ทำต่อเนื่อง และไม่แบ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นค่าดำเนินการรักษาความสะอาดในชุมชน มารยาท นิสัยน้ำใจไมตรีของคนในชุมชน ชุมชนมีความเคารพนักท่องเที่ยว ให้เกียรติและเป็นกันเอง ทุกคนต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยไมตรีจิตมาตลอด แต่ยังขาดการรักษากริยามารยาทและการวางตัว การพูดจาถ่มถุยกับนักท่องเที่ยวไม่เป็นกันเอง เพราะคนในชุมชนยังมีการศึกษาน้อย และยังมีกรณีข่มขืนให้เห็น มาตรการการรักษาความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว ขาดการดูแลนักท่องเที่ยว และไม่แจ้งการรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวทราบ ไม่มีการจัดเวรยาม การจัดเวรยามบกพร่อง ขาดความร่วมมือจากคณะกรรมการ การดูแลรักษาคุ้มครองนักท่องเที่ยว ขาดเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ไม่เพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว ขาดอุปกรณ์ช่วยคุ้มครองด้านความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว แต่ชุมชนยังให้ความร่วมมือดีทุกครั้ง ข้อปฏิบัติสำหรับผู้มาเที่ยว ควรมีกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว เพราะจะเป็นระเบียบของชุมชน ให้มีการปฏิบัติตัวของผู้มาเที่ยว นักท่องเที่ยวจะได้เคารพต่อสถานที่ ในชุมชน ข้อเสนอแนะ ชุมชนควรให้ความร่วมมือกันมากขึ้น โดยเฉพาะผู้นำ ควรมีกฎ ระเบียบรักษาความสะอาด ให้วางระเบียบมาตรการรักษาความปลอดภัยให้มากขึ้น ให้คณะกรรมการจัดให้มีความรับผิดชอบทั่วถึง มีชุดเครื่องแบบที่ชัดเจน ควรมีการจัดอบรมให้คณะกรรมการการท่องเที่ยวและชุมชน ฝึกทักษะการกล่าวต้อนรับนักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยควรเป็นบุคคลในชุมชน เช่น อปพร. ควรจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้เพียงพอ

ควรมีการเข้มงวดไม่ให้มีการดื่มของมึนเมา ผลที่เกิดกับชุมชน ชุมชนมีความพึงพอใจของชุมชนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ เพราะทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มเมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยว ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย การทำวิจัยเป็นผลดีทำให้ชุมชนอื่นรู้จักบ้านผาชันมากขึ้น การวิจัยการท่องเที่ยวจะพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านให้ดีขึ้น จะทำให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นและนำสิ่งที่มีอยู่มาให้เกิดประโยชน์มากขึ้นกับชุมชน แต่ การประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง ต้องประสานงานทุกครั้งให้ทั่วถึงเมื่อทำกิจกรรมควรเขียนวัตถุประสงค์ให้เด่นชัดทุกคนอ่านได้ง่ายในหมู่บ้าน นำเรื่องวิจัยเข้าที่อบรมประชุมบ่อยๆ แนวทางปรับปรุงแก้ไข ด้านความสะอาดของชุมชน ควรตั้งกฎ ระเบียบในการทิ้งขยะ และชุมชนควรให้ความร่วมมือมากขึ้น ผู้นำให้ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี รวมทั้งการปฏิบัติการรักษาความสะอาดของชุมชนต้องทำอย่างต่อเนื่อง ด้านกิจกรรมรียาทมีน้ำใจไมตรีต่อนักท่องเที่ยว คณะกรรมการควรมีการอบรมเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติที่ดี การพุดจา กิจกรรมรียาทที่ถูกต้องเหมาะสมกับนักท่องเที่ยว ด้านการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่ผ่านมา ให้คณะกรรมการทำงานมีการวางแผนและดำเนินการตามแผนโดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมทุกครั้ง ด้านการจัดการท่องเที่ยวทางบก ทางน้ำ ให้เน้นความปลอดภัย จัดหาอุปกรณ์ในการเดินทาง ป้องกันอันตรายให้ครบและสมบูรณ์ ด้านการสื่อสารประสานงานในชุมชน ปรับปรุงการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ให้รวดเร็วและชัดเจนขึ้น ด้านการแสดงต้อนรับนักท่องเที่ยว ให้นำการแสดง ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมาแสดงให้มากขึ้น ด้านการครัวและการจัดอาหาร ให้ผู้ทำอาหารได้สับเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปให้ครบ และควรจัดหารพื้นที่บ้าน เน้นใช้วัสดุอาหารที่มีในท้องถิ่น สรุปผลการดำเนินกิจกรรม ทีมวิจัย ที่ปรึกษา อาสาสมัครและผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้สภาพปัญหาและความต้องการของการจัดการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ที่ประชุมได้รับข้อเสนอแนะ จากผู้เข้าประชุมอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

กิจกรรมที่ 5 การศึกษา ดูงาน การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนอื่นที่ประสบความสำเร็จ และสรุปผลการศึกษาดูงาน วันที่ 23 - 24 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ณ บ้านหนองมะเกลือ ตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ผู้เข้าร่วม ทีมวิจัย 16 คน ที่ปรึกษา 2 คน อาสาสมัคร 22 คน รวม 30 คน วัตถุประสงค์ เพื่อให้สามารถนำความรู้ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวจากที่ศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้กับชุมชน เพื่อสรุปร่วมกันทั้งข้อดี ข้อเสีย จากที่ศึกษาดูงานมา ผลการดำเนินงาน ทีมวิจัยได้ประชุมเพื่อกำหนดสถานที่ศึกษาดูงาน โดยคำนึงถึงสถานที่ที่มีสภาพบริบทใกล้เคียงกับชุมชนของบ้านผาชันและมีกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อจะได้ศึกษาข้อมูลการจัดการท่องเที่ยวให้สามารถนำมาปรับใช้กับชุมชนของตนได้ และได้ข้อสรุปที่ บ้านหนองมะเกลือ ตำบลโนนกลาง อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี เป็นหมู่บ้านที่อยู่ริมเขื่อนสิรินธร มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และเป็นสถานที่หนึ่งที่มีโครงการวิจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีชมรมการท่องเที่ยว และร่วมกันกำหนดประเด็นที่จะศึกษา คือ รูปแบบการต้อนรับ วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน รูปแบบการจ้ดนำเที่ยว การบริหารงบประมาณ การบริหารงานของคณะกรรมการ การจัดนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดกิจกรรมฝ่ายอาหารและเครื่องดื่ม และการสัมภาษณ์ ชักถาม ปัญหาต่างๆ ผลการดำเนินกิจกรรม คณะศึกษาดูงานได้รับรู้กระบวนการจัดการท่องเที่ยวจากชุมชนแบบอย่าง เพื่อเป็นแนวคิดที่จะไปสรุปพัฒนา

เป็นรูปแบบของชุมชนตนเองได้ คณะศึกษาคูงานได้รับรู้ขั้นตอนและวิธีการจัดนำเที่ยวโดยศึกษาจากประสบการณ์จริงของทุกคน คณะศึกษาคูงานได้รับทราบข้อมูลการจัดการเรื่องอาหาร การพักโฮมสเตย์ วิถีชีวิต และการแสดงศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น เป็นประสบการณ์เพื่อเป็นข้อเปรียบเทียบกับชุมชนตนเอง คณะศึกษาคูงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนแบบอย่างทำให้ได้แนวคิดวิธีการที่จะไปสรุปปฏิบัติเป็นรูปแบบให้เหมาะสมกับชุมชนตนเองได้ และการประชุมสรุปผลการศึกษาคูงาน พบว่า การแสดงนันทนาการ ศิลปะ วัฒนธรรมท้องถิ่นยังไม่เด่นชัดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น เพื่อเป็นปัจจัยสร้างจุดประทับใจของนักท่องเที่ยว ดังนั้น จุดนี้ที่มวิชัยบ้านผาชันจะต้องนำมาพิจารณาจัดรูปแบบการแสดงที่เน้นสะท้อนเอกลักษณ์ของชุมชนให้ชัดเจนขึ้น การจัดมัคคุเทศก์นำเที่ยวและเสนอข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ควรจัดให้เพียงพอกับจุดท่องเที่ยวเพื่อการบริหารเวลาให้มีประสิทธิภาพ การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชมรมที่แวะและเกาะภูกระแต ยังขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกฝ่าย การบริหารงานการตัดสินใจจึงอยู่ที่คณะกรรมการบริหารชมรมเท่านั้น ทำให้บางกิจกรรมขาดความร่วมมือ ดังนั้นที่มวิชัยของบ้านผาชันจะต้องวางรูปแบบการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชนให้มากอย่างทั่วถึง การจัดป้ายประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวยังขาด ไม่อำนวยความสะดวกในการเข้าสถานที่ท่องเที่ยวรวมทั้งยังไม่มี การประชาสัมพันธ์ด้วยป้ายที่ดึงดูดน่าสนใจ ดังนั้นการจัดป้ายประชาสัมพันธ์ สร้างจุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยว ตลอดระยะทาง ชัดเจนจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อนักท่องเที่ยว การทำอาหารต้องเป็นอาหารพื้นบ้าน สำหรับบริการ ในการจัดท่องเที่ยวควรกำหนดเวลาให้ตรงและเหมาะสมกับกิจกรรม คณะกรรมการบริหารงานต้องให้มีทุกระดับวัย ตั้งแต่เยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ การบริหารจัดการควรมีหลักการระดมทุน เพื่อเป็นทุนขยายกิจการบริหารให้พัฒนายิ่งขึ้นและยั่งยืน

กิจกรรมที่ 6 สํารวจข้อมูล สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยว ศักยภาพพื้นบ้านผาชัน วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ระยะเวลา วันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ถึง วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2551 ผลการดำเนินงาน ได้ข้อมูล ประวัติความเป็นมาการก่อตั้งหมู่บ้าน 1. ผู้มาก่อตั้งครั้งแรก คือ พ่อใหญ่ขุนแก้ว ธรรมเที่ยง 2. ชื่อสกุลผู้มาก่อตั้งครั้งแรก คือ พ่อใหญ่ขุนแก้ว ธรรมเที่ยง 3. วัน เดือน ปี ที่มาก่อตั้ง ระหว่าง เดือน มกราคม 2407 4. จำนวนครัวเรือนที่มาตั้งครั้งแรก มีประมาณ 10 ครัวเรือน 5. ถิ่นฐานเดิมของผู้มาตั้งบ้านมาจากบ้านฮ่องเต็น อำเภอบ้านด่าน (โขงเจียม) 6. สาเหตุที่มาก่อตั้ง เพราะพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การล่าสัตว์ หาปลา และหาอาหารอื่นๆ 7. ผู้มาก่อตั้งครั้งแรกให้ชื่อหมู่บ้านว่า บ้านละครไค้ 8. เดิมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คือ ทำนา ล่าสัตว์ ทำไร่ ทำประมง 9. อาณาเขตที่ตั้งหมู่บ้านในอดีต ไม่มีความชัดเจน 10. ที่ตั้งอาณาเขตของหมู่บ้านในปัจจุบัน ทิศเหนือ จดแม่น้ำโขง ทิศใต้ จดถนนยุทธศาสตร์ ทิศตะวันออก จดลำห้วยลานเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ทิศตะวันตก จดคอนสั่มโฮง บ้านสำโรง 11. พื้นที่ป่าทั้งหมดของหมู่บ้านในปัจจุบัน มีพื้นที่ 13,750 ไร่ 12. พื้นที่ ภูเขา ชื่อภูเขา ภูสะมุข ภูผักหวาน ภูโคก ภูดิน ภูก้อมเกาะ ภูขันกะหย่อง ภูเสียงทอง ภูผักหนาม ภูผักหนาม ภูซาง ภูดอนโจด ภูโลง ภูกำพร้าว ภูดาวแจ้ 13. แม่น้ำ ห้วยหนอง ลำธาร แหล่งเก็บกักน้ำอื่นที่อยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน ชื่อแหล่งน้ำ แม่น้ำโขง ห้วยซาง ห้วยละวี ห้วยเม็ก ห้วยหุ่ง ห้วยลาน ห้วยถ้ำแต้ม ห้วยกระต่าย ห้วยจ้งนกเต็น ห้วยคำลิดา ห้วยแซห้วยลิง ห้วยห้องฮัง ห้วยด่านควายไหม ห้วยวังอีแร้ง บุ่งพะละคร บุ่งอะหลิง บุ่งโง้ง บุ่งเข้ด่อน

บุงไส บุงปึกแหลว บุงสามพันโบก บุงสายทองบุงกะเจียม บุงแม่ปลา บุงอ้อดิน บุงอ้อหิน 14. แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ประกอบด้วย เสาเฉลียง ถ้ำโลง ถ้ำมิด ถ้ำนางเข็ญฝ้าย ชั้นกะห้อยง เสาหินตั้ง ผาถ่ม ผาชัน ขัวนางนิ ถ้ำครก โบกกระต่าย โบกผีหลอก ลานหินสวยทุ่งดอกหญ้า ผาหมาว้อ สามหมื่นรู ภูสะมุย ถ้ำช้างน้ำ ถ้ำแค้น 15. ประวัติความเป็นมาและสภาพของสถานที่แหล่งท่องเที่ยว เสาเฉลียง เป็นเสาหิน 2 ต้น ขนาดใหญ่ คล้ายดอกเห็ด เกิดขึ้นตามลักษณะของธรรมชาติ ชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของวิญญาณของเจ้าเมืองและทหารกล้า ผู้ปกป้องรักษา ดังนั้น ชาวบ้านจะมีความเชื่อและนับถือ บูชาเพื่อให้คุ้มครองให้มีความอยู่เย็นเป็นสุขในหมู่บ้าน จะมีเจ้ากวนประจำเสา เพื่อทำพิธีกราบไหว้บวงสรวงในโอกาสต่างๆ เช่น ในวันพระ หรือขอพรให้มีความสุขให้ทำกิจกรรมต่างๆ สำเร็จ หรือขอโชคลาภในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

ถ้ำโลง เป็นถ้ำเล็กๆ จะมีโลงไม้โบราณ อยู่ 2 โลง คือโลงใหญ่ ยาวประมาณ 8 ศอก กว้าง 1 ศอก สมัยก่อนจะมีโครงกระดูกอยู่ที่โลงตามที่เล่าขานต่อกันมา **ถ้ำนางเข็ญฝ้าย** เป็นถ้ำหินเล็ก มีลักษณะคล้ายเป็นที่นั่งคุยกันระหว่างหนุ่มสาว มีร่องรอยคล้ายรอยก้นนั่ง ที่วางศอก ที่ตั้งหลาเข็ญฝ้าย รอยส้นเท้า ตลอดรอยเขม่าควัน จุดไฟให้แสงสว่าง เชื่อว่า แต่ก่อนเป็นสถานที่เคยมีหนุ่มสาวมานั่งจับกัน เป็นตำนาน ความเชื่อทุกวันพระคืนวันเพ็ญ จะมีเหล่านางเทพธิดาลงมานั่งเข็ญฝ้าย **ถ้ำมิด** เป็นถ้ำขนาดใหญ่ ปากถ้ำสูง 5 เมตร กว้าง 19 เมตร ลึก 1,200 เมตร ส่วนท้ายสุดของถ้ำจะจดแม่น้ำโขง ภายในถ้ำจะมีน้ำขังเป็นหย่อม มีค้างคาวอาศัยอยู่ ชุมชนมีความเชื่อเป็นที่หลบภัยสงครามมาแต่โบราณ และภายในถ้ำจะมีผู้ปกป้องรักษาผู้เข้าไปในถ้ำต้องสำรวมทั้งกริยาวาจา **ผาชัน** เป็นหน้าสูงชันที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง มีหินสลับซับซ้อนสวยงามเป็นจุดชมทัศนียภาพสองฝั่งแม่น้ำโขง และเป็นทางเรือของชุมชน **แม่น้ำโขง** เป็นแม่น้ำสายใหญ่ที่ติดกับเขตพื้นที่ของหมู่บ้าน เป็นที่ทำมาหากินหลักของชุมชน มีความเชื่อว่าเป็นแม่น้ำที่มีเจ้าแม่คงคาธิรักษา ดังนั้นการจะลงหากินจะต้องบอกกล่าวขอพร และทุกปีจะมีประเพณีลอยกระทง ลอยกระทิป ขอขมาเจ้าแม่ลุ่มน้ำ เสาหินตั้ง เชื่อว่าเกิดขึ้นพร้อมเสาเฉลียงเป็นหินทรายขนาดใหญ่ เป็นใจกลางของแม่น้ำที่ไหลหมุนเวียนกักร้อน เชื่อว่าเป็นที่ปิดรูของพญานาค **เสาหินหงส์** เป็นเสาหินมีลักษณะคล้ายกับหงส์อยู่บริเวณภูฝักหนาม **ภูกำพร้าว** เป็นภูเขาที่อยู่โดดเดี่ยว ไม่มีส่วนติดต่อกับภูเขาลูกอื่น เมื่อมองดูจากภูสะมุยจะเห็นเป็นภาพที่สวยงาม และเป็นที่มิป่าไม้อุดมสมบูรณ์ **ดอนเจ้าปู่** เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ บูชา ใช้ประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิต ตามความเชื่อว่ามีวิญญาณของบรรพบุรุษผู้มาก่อตั้งบ้าน ดังนั้น จึงมีพิธีเลี้ยงบ้านในเดือน 1 หรือเดือนอ้าย ชาวบ้านทุกคนจะทำกระทงหน้าวัว (สามเหลี่ยม) ภายในกระทงจะมีดอกไม้รูปเทียน ข้าวคำข้าวแดง ไข่ หมู เต้า ไช้ แล่น ตะหลุง อย่างไรอย่างหนึ่งเป็นเครื่องเช่นไหว้ **วัด** เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา และเป็นที่ประกอบประเพณี บุญในเดือนต่างๆ ที่เรียกว่า ฮิตสิบสองคลองสิบสี่ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวด้านจิตใจของชุมชนที่ไปทำบุญกราบไหว้ให้เป็นสิริมงคลแก่ชีวิต **โรงเรียน** เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาแก่เยาวชน และเป็นที่ให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชนให้ใช้ประโยชน์ประกอบกิจกรรมอื่นๆ ทั่วไป **ป่าชุมชนเสาเฉลียง 1000 ปี** เป็นพื้นที่ป่าที่อยู่ใกล้บริเวณเสาเฉลียงมีพื้นที่ประมาณ 500 ไร่ ยังมีความอุดมสมบูรณ์ คงสภาพดั้งเดิมมาตลอดเพราะชาวบ้านเชื่อว่าเป็นป่าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ มีเจ้าเสาปกป้องรักษา ดังนั้น ผู้ใดจะเข้าไปทำลายถ่วงเกิมนำสิ่งใดออกจากพื้นที่ป่าไม่ได้ เชื่อว่าจะมีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับตัว ดังนั้น ป่านี้จึงมีความคงสภาพความอุดมสมบูรณ์

ตามระบบนิเวศของป่ามาอย่างยั่งยืน ฝ่ายวังอิแฉัง เป็นลำห้วยไหลลงสู่แม่น้ำโขง มีน้ำที่สามารถให้สัตว์ต่างๆ ได้มาดื่มน้ำเพียงพอ แต่เดิมจึงเป็นที่รวมกันของสัตว์ชนิดต่างๆ มากมาย เมื่อมีสัตว์ตายในที่นี้จึงมีอิแฉังคอยที่จะกินซากศพของสัตว์ที่ตาย เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันได้มีการสร้างฝายกั้นน้ำคอนกรีต เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในชุมชนให้เพียงพอ สามารถจัดการน้ำระบบประปาภูเขาใช้ในชุมชนได้ เป็นจุดหนึ่งที่เป็นแหล่งเรียนรู้การจัดการน้ำของชุมชน แอ้ว เป็นนวัตกรรมที่ช่วยการส่งน้ำของเครื่องสูบน้ำให้มีประสิทธิภาพที่ชาวบ้านได้ช่วยกันคิดประดิษฐ์ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำของชุมชน เป็นนวัตกรรมหนึ่งสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของชุมชนอื่นที่ต้องการแก้ปัญหาจัดการเรื่องน้ำได้

16. การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนที่ผ่านมา เคยจัดแต่ยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน

17. สถานที่แหล่งท่องเที่ยวใหม่ มี ผาผานตก, ค่ายบุญทัน(เป็นค่ายลาวอพยพมีร่องรอยหลุมหลบภัย)

18. ความเหมาะสมของการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว เที่ยวได้ทุกฤดู ฤดูหนาวมีลานดอกหญ้า ฤดูร้อน มี ร่องเรื่อน้ำโขง,ท่าผาชัน,ผาดัวเลข,ผาหมาว้อ,ผาสามหมื่นรู,ถ้ำมีด ทุกฤดู มีเสาดเลียง,ถ้ำโลง,ขันกะหย่อง,ผาล่มภูหัวช้าง,ถ้ำนางเข็ญฝ้าย,ถ้ำช้างลอด,ป่าพันปีฝิรักษา,เสาดหินตั้ง,ภูสะมุข,ถ้ำแค้นผักหนาม,ลานหินสวย,ถ้ำโคก,เสาดหินสองพี่น้อง,ถ้ำฝ่ามือเสาดหินหงส์, ถ้ำเขี้ยวเสือ

19. ศักยภาพด้านต่างๆของชุมชน มีจุดเด่นและเรื่องราวที่น่าสนใจ ของธรรมชาติ หลายแห่ง มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวนั้น มีประเพณีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องวิถีชีวิตของชุมชนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา ความอุดมสมบูรณ์ของพืชผัก ของป่าที่ใช้เป็นอาหาร ไม้ป่าที่ใช้สอยทำประโยชน์ทั่วไป เช่น ไม้จิก, ไม้พยอม, ไม้ซาด, ไม้แดง, ไม้ประดู่, ไม้สะแบง, ไม้พะยุง, ไม้รังผักพืชป่าที่ใช้เป็นอาหาร หน่อไม้, ผักหนาม, ผักหวาน, ผักเม็ก, ถั่วลิสง, ผักกะโดน, ผักตำ, ผักอีฮิน, ผักก้านจอบ, ดอกคอนแคลน, ผักตำลึง, ผักออบแอบ, บอนป่า, ดอกกระเจียว, ผักขมมันตัน, ผักบีปลากั้ง, ตะมูบ, กอย, มัน, หมากก้อข้าว, หมากกล้าควน, หมากยางเครือ, หมากค้อ, หมากขี้ฮวด, หมากขามป้อม, หมากส้มมอ, มะกอก, มะม่วงป่า, มะเดื่อ, ลูกหว่า, หมากลิ้นไม้, หมากตากบ, หมากตาไก่ตากวาง, หมากหาด, หมากละมูม

20. สถานที่ แหล่งอาหารบนบก มี คอนคู้, คอนไหล่, คอนสร้างผา, คอนยุง, คอนโจด, คอนตะแบงกุด, คอนทางเจีย, คอนเสา, คอนกลางดาง, คอนฮู, คอนซาด, คอนโงง, คอนดาหลาง, คอนคำปะกูด, คอนหมี, ภูกะบา, ภูเชียงทอง, ภูผักหนาม, ภูสะมุข, ภูผักหวาน, ภูซาง, คอนหลักดิน, ภูก้อมเกาะ, ภูดิน, ภูลาน, ภูกะบอ, ภูม้า, คอนละวี

21. สถานที่ แหล่งอาหารในน้ำ มี แม่น้ำโขง, ห้วยซาง, หุ่น้ำพร้าว, ห้วยหุ่ง, ห้วยลาน, ห้วยเม็ก, ห้วยถ้ำแค้น, ห้วยวังนกเต็น, ห้วยลีดา, ห้วยละวี, แซ่หัวลิง, ส่องเต็น, ส่องสะก้าย, ส่องสร้างผา, ส่องกระต่าย, ส่องหมากสง, ส่องดาวแจ้, ส่องทุ่งน้อย, ส่องหมาว้อ, ส่องแสนพัน, ส่องคำไฮ, ส่องคำหมาไน, ส่องดอนหวาย, ส่องคอนกวาง, ส่องค่าง

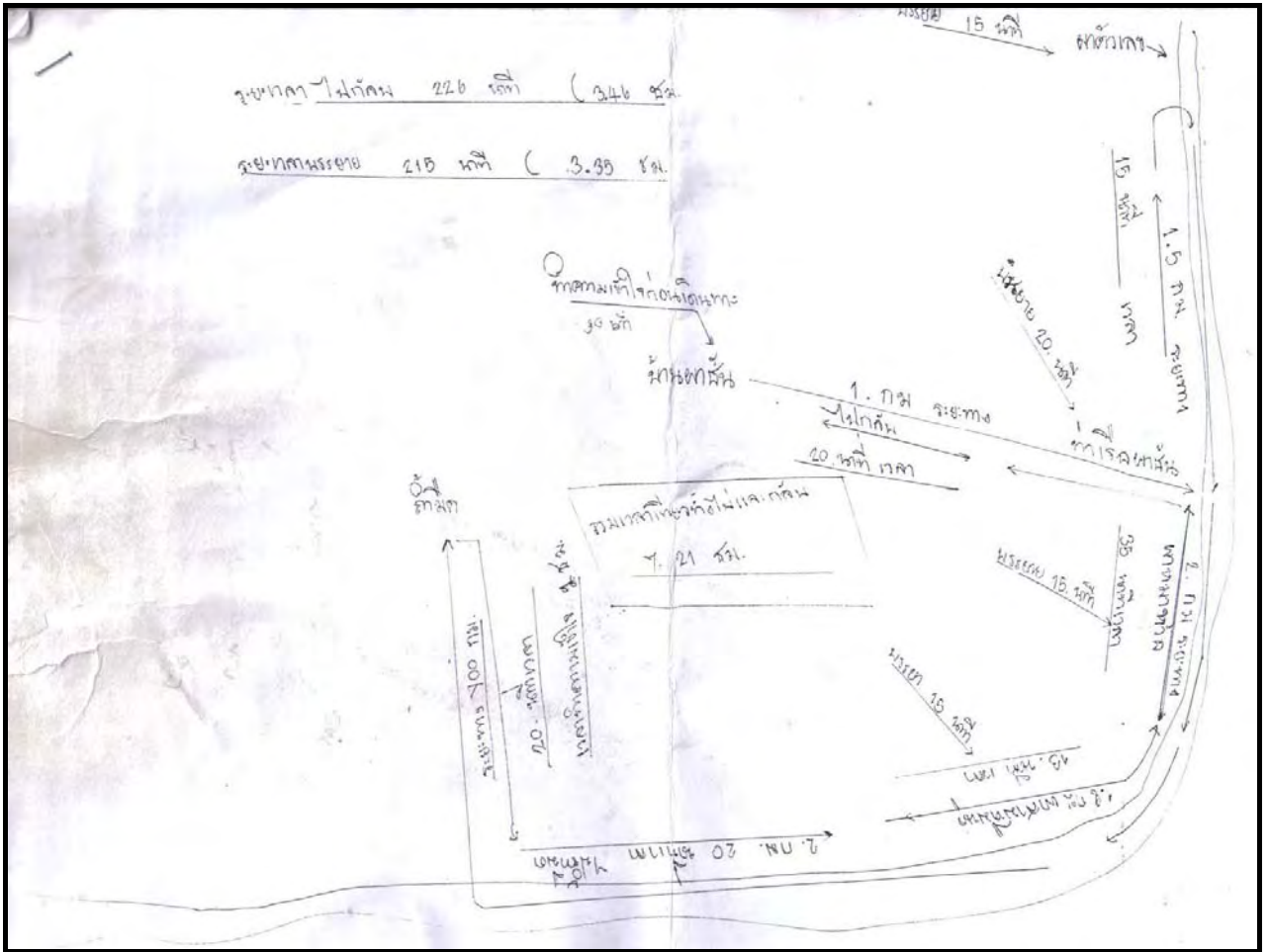
22. สมุนไพรที่มีในชุมชน แก้วโอ มีต้นบกกาย, ต้นคายโซ้, รากตำแย, รากดอกซ้อน, รากสองฟ้า, รากผดผา, รากจิก, รากกระโดน แก้วไฟไหม้ น้ำร้อนลวก มี ใบบวบขม, หวานหางจรเข้ แก้วโรคกระเพาะ มี แก่นมะเฟือง, รากส้มลม, หวานไพร, หมากไต้ใบ, บอระเพ็ด, ตาไก่ตากวาง, รากตองหมอง, เสลด้าพุ่ม, รากกระโดน, เครือไส้ตัน แก้วโรคผิวหนัง มี ต้นก้างปลา, ดอกใส, ก้านกล้วยติบ, ต้นขามป้อม, ส้มขี้หมอน, ขี้เหล็กใหญ่, แก่นกอกเกลือ, เครื่องวงส้ม, แก่นกอกกาย, ต้นงวงช้าง, ยางประสง แก้วถอนพิช มี ฟ้าทะลายโจร, ข่าป่าข่าบ้าน, ต้นเกียงปิ่น, เอื้องดิน, เม็ดหมาแต่, เปลือกทุเรียน, ยางคางคก, นางหนามแท่ง แก้วเจ็บหลังปวดเอว มี เปลือกแดง, ต้นหม้อ, ต้นสามสิบปะดง, ปะดงเหลือง, ปะดงขอ, ปะดงงอ, กำลั้งเสือโคร่ง, กำลั้งเสือดำ, เปลือกจิก, ไม้กระเทียมโรง, วัชทะเลิง แก้วโรคนิวไต/ทางเดินปัสสาวะ มี หนุ่ยหัวหมู, ไม้ฝ้ายหายอน, ผักก้านจอบ, รากปอดตาย

ให้,ต้นกันแซกผู้เมีย,ผักหนาม,หญ้าคมปาวใหญ่,รากสับปะรด,ต้นดอกเกต,เครือคางคย,รากเกียงป็น,ต้น
 อ้อยดำ แก้วไข่มาลาเรีย มี รากกระถินน้อย,ต้นควินิน,บอระเพ็ด,ฟ้าทะลายโจร แก้วโรคหืดหอบ มี เครื่องอบ
 หวาน,ใบกระโดน,ใบมะเขือบ้า แก้วเหื่อเห็ด มี เปลือกเม็ก,รากส้มกุ้ง,รากกระโดน,ต้นจางจืด,ยานางแดง,เข็ม
 ใหญ่ต้นนมสาวต้นนมวัว แก้วโรคเบาหวาน มี บอระเพ็ด,มะแว้ง,ใบยานาง,หมากเคี้ยว, ต้นเป่า แก้วโรคคกขาว
 มี เหมีอดต้น,เหมีอดแ่อ,เหมีอดตาบอด,เหมีอดค้ำขวาน,ยอคน,ต้นขอบ้าน ห้ามเลือด มี ต้นสาบเสือ,ใบ
 เฟิร์น,ใบเครือหมาน้อย,ใบยาสูบ แก้วร้อนใน มี ต้นสะแบง,รากหญ้าคา แก้วฟันบวม มี รากเสลาพุ่มผสมเกลือ
 อม ผิดคำ(ผู้หญิงแม่ลูกอ่อน) มี แก่นขาม,แก่นพุทรา,ยานางแดง โรคความดันโลหิต มี ต้นตะไคร้เทพ,ต้นใต้
 ใบ ฆ่าพยาธิ มี ผลมะเกลือ แก้วช้ำใน มี ต้นสะแก,ใบบัวบก 23. การรวมกลุ่มของชุมชน มี กลุ่มกองทุน
 ปลา,กลุ่มออมทรัพย์,กลุ่มกองทุนเงินล้าน,กลุ่มกองทุนป่าชุมชน กลุ่มชุมชนเข้มแข็ง,กลุ่มควายหลวง,กลุ่ม
 แม่บ้านกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 24. ความพร้อมของชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยว มีความพร้อม เพราะ
 ชาวบ้านให้การสนับสนุน จะทำให้ชุมชนเกิดรายได้ และชุมชนมีแหล่งที่สามารถจัดท่องเที่ยวได้ และมี
 คณะกรรมการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน 25. ด้านการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ต้องการ
 ปรับปรุงเส้นทาง บำรุงรักษาพันธุ์ไม้และกล้วยไม้ป่า ป้องกันไฟป่า และการจัดทำป้ายบอกเส้นทางสถานที่
 แหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจน 26. องค์กรที่เคยเข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ผ่านมา มี มูลนิธิพิทักษ์
 ธรรมชาติเพื่อชีวิต, เขตอนุรักษ์ 9 จังหวัดอุบลราชธานี องค์กรบริหารส่วนตำบลลำโรง การท่องเที่ยวแห่ง
 ประเทศไทย โดยองค์กรเหล่านี้ได้ช่วยสำรวจแหล่งท่องเที่ยวและอบรมให้ความรู้ด้านจัดการท่องเที่ยว
 ตลอดจนทำกิจกรรมทดลองจัดการท่องเที่ยวในชุมชน เงินโครงการพัฒนาหมู่บ้าน เอส เอ็ม แอล สนับสนุน
 สร้างศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยว หน่วยงานกองทัพเรือร่วมกับ เอไอเอส สร้างถังเก็บน้ำฝนให้ชุมชนบริเวณ
 ศูนย์พัฒนาการท่องเที่ยว 27. ด้านวิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรม คนในชุมชนประกอบอาชีพทำนา ประมง
 และหาของป่า สิ่งที่สร้างรายได้ให้ชุมชน มีปลา,พืชสวนริมโขง,เห็ด หัวมันป่า กอย หน่อไม้ ผักต่างๆ ส่วนที่
 สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้ตลอดปี คือ การขายปลา ประเพณีวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันมา มีงาน
 เทศกาลสงกรานต์ ประเพณีทำบุญเข้า ออกพรรษา บุญข้าสาก,บุญข้าวประดับดิน บุญสังฆทาน,การไหลเรือ
 ไฟ,ลอยกระทง, เลี้ยงผีปู่ตา พิธีเลี้ยงผิกะไ้, พิธีเลี้ยงผิตาแฮก, ประเพณีสู่ขวัญ,ขึ้นบ้านใหม่ พิธีเปิดเล่าข้าว
 ,พิธีปลูกบ้านใหม่ ซึ่งพอสรุปประเพณีวัฒนธรรมที่ชุมชนปฏิบัติกันมาทุกปี ดังนี้ 1. เดือนมกราคม จะมี
 ประเพณี เลี้ยงผีปู่ตา (เชื่อว่าเป็นผีบ้านวิญญาณของบรรพบุรุษ) เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชน โดย
 ประกอบพิธีที่ คอนปู่ตา 2. เดือนกุมภาพันธ์ เป็นงานบุญประจำปี ทำบุญตักบาตรร่วมกันที่วัด แล้วเดินรอบ
 หมู่บ้านพระภิกษุสวดสัทธิศเพื่อเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้าน 3. เดือนมีนาคม ประกอบพิธีเลี้ยงผิกะไ้ ที่บ้านเจ้า
 กวน จะมีการฟ้อนรำ ร้องหมอลำเป่าแคน เพื่อบูชาผิกะไ้ที่ปิดป่าสิ่งชั่วร้าย เป็นการสืบสานประเพณีที่ปฏิบัติ
 ต่อกันมาหลายร้อยปี 4. เดือนเมษายน ทำบุญสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ เพื่อขอพรจากผู้หลักผู้ใหญ่ 5.
 เดือนกรกฎาคม ทำบุญประเพณีเข้าพรรษา เพื่อถวายทานแก่พระสงฆ์ 6.เดือนสิงหาคม ทำบุญข้าวประดับ
 ดิน เพื่อเรียกผีพ้อผีแม่หรือบรรพบุรุษมารับสิ่งของอาหารที่ลูกหลานได้ทำทาน 7. เดือนกันยายน ทำบุญข้าว
 ฉลาก ถวายพระสงฆ์ โดยทำเป็นฉลากให้พระสงฆ์จับและเทศนาตามใบฉลากที่จับได้ เพื่อการสั่งสอนผู้ถวาย
 ฉลาก 8. เดือนตุลาคม ทำบุญออกพรรษา ถวายทานแก่พระภิกษุสงฆ์ จะมีประเพณีไหลเรือไฟที่แม่น้ำโขง

เพื่อการสะเคาะเคราะห์ ส่งไล่สิ่งเลวร้ายให้ไปกับสายน้ำ 9. เดือนพฤศจิกายน จะประกอบพิธีประเพณีลอยกระทง ที่แม่น้ำโขง เพื่อบูชาแม่น้ำและให้เกิดโชคลาภ 10. เดือนธันวาคม และต้นเดือนมกราคม จะทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ส่งท้ายปีเก่า จะมีกิจกรรมเล่นกีฬาพื้นบ้าน เพื่อการพบปะนันทนาการของชาวบ้านและร่วมอวยพรให้กันและกัน 28. สถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วย เสาเฉลียง, ท่าผาชัน, คอนเจ้าปู่, คอนเสา, วัด, โรงเรียน, แม่น้ำโขง, ป่าชุมชน, ผายกั้นน้ำวังอีแรง, นวัตกรรมแอร์เว **สภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวยและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน** สภาพที่เอื้ออำนวย พื้นที่ชุมชนบ้านผาชันยังมีความงดงามตามธรรมชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพดั้งเดิม อยู่หลายแห่ง เช่น ผังผาชันริมโขง เสาเฉลียงใหญ่ ป่าเสาเฉลียง ถ้ำมิด ตลอดจนป่าไม้ภูเขา สภาพหน้าผา โขดหิน ดอกหญ้า อันสวยงามทำให้พื้นที่เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวธรรมชาติ ด้วยความสวยงามดังกล่าวพื้นที่ของชุมชนบ้านผาชันจึงเหมาะสำหรับการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งในพื้นที่ บ้านผาชันมีเรื่องราวเล่าขาน ความเชื่อ และความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นจุดที่น่าสนใจในการศึกษาเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่ห่างไกลจากชุมชนหมู่บ้านเกินไป เช่น ท่าผาชันฝั่งโขง เสาเฉลียง ถ้ำนางเขินผ้าย ถ้ำโลง ป่าเสาเฉลียง ทำให้การจัดการนำเที่ยวสะดวก และแหล่งท่องเที่ยวบางจุดจะอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันสะดวกต่อการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวได้ง่าย **อุปสรรคและปัญหา** พื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวเป็นพื้นที่หินส่วนมาก การทำถนนสู่แหล่งท่องเที่ยวทำได้ลำบาก ทำให้เส้นทางนำเที่ยวค่อนข้างทุรกันดารเดินทางใช้เวลา และบางแห่งเป็นปัญหาต่อการเดินทางในฤดูฝน ความไม่เข้าใจตรงกันของชุมชนในเรื่องราว ความเชื่อ หรือความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวบางจุด ทำให้สรุปข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวไม่ชัดเจนสมบูรณ์ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆ ทำได้ยาก เช่น การทำถนนหนทาง การจัดทำห้องน้ำห้องส้วม ตลอดจนการดูแลรักษาความสะอาดสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว เพราะพื้นที่ของบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีหลายหมู่บ้านเข้ามาใช้สอยหากินมาก ทำให้การควบคุมดูแลลำบากไม่ทั่วถึง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเขตบ้านผาชันอยู่ระหว่างคาบเกี่ยวกับพื้นที่เขตอุทยานผาแต้ม การบริหารจัดการไม่สะดวกคล่องตัว มีปัญหากับการปรับปรุงพัฒนาเพราะกฎระเบียบของชุมชนยังไม่สอดคล้องกับข้อบังคับกฎหมายของอุทยานแห่งชาติ

ผลจากการสำรวจศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนั้น ทำให้ทีมวิจัยสามารถกำหนดโซนการจัดการท่องเที่ยวได้ ทีมวิจัยได้ข้อมูล ระยะเวลา ของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และสามารถกำหนดระยะเวลาการท่องเที่ยวได้ ได้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสรุปพื้นที่การท่องเที่ยวเป็น 3 โซน ดังนี้

แผนผังพื้นที่การท่องเที่ยวโซนที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวโซนที่ 1

ท่าผาชัน

เป็นบริเวณที่จอดเรือของชาวบ้าน ซึ่งเป็นฝั่งโขงที่เป็นหน้าผาหินสูงชันตลอดจากท่าเรือผาชันถึงท่าเรือถ้ำมืด ระยะทาง 5.3 กิโลเมตร หน้าผาหินนี้จะมี ความสูงในระดับน้ำโขงลดระหว่าง 40 - 60 เมตร มีความสวยงามของโขดหินน้อยใหญ่ตลอดเส้นทาง แต่ความสวยงามโดดเด่นที่สุดอยู่ที่จุดท่าผาชัน ท่าผาชันนี้เป็นท่าเรือของชาวบ้านที่ใช้จอดเรือทั้งลงหาปลาและติดต่อสัญจรกับฝั่งตรงข้าม เป็นจุดขนถ่ายสินค้าของทั้งสองฝั่ง ซึ่งประชาชนลาวใช้จุดนี้เป็นที่รับส่งสินค้าเป็นจุดผ่อนปรนระหว่างเพื่อบ้านสองประเทศไทย ลาว บริเวณนี้ฤดูที่ปลาขึ้นที่ชาวบ้านเรียกว่าปลาอพยพจะมีปลาชุกชุมที่สุดจุดหนึ่ง ซึ่งในระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือน พฤษภาคม 2551 ของทุกปี

ผาตัวเลข

ผาตัวเลขเป็นหน้าผาฝั่งโขงที่ฝรั่งเศสแกะสลักตัวเลขไว้ที่ผาหินเพื่อใช้วัดระดับน้ำในการเดินเรือในยุคสมัยสงครามอินโดจีน ช่วงระหว่าง พ.ศ. 2486 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศฝรั่งเศสปกครองประเทศลาว จึงปรากฏรอยแกะสลักตัวเลขมาจนถึงปัจจุบันนี้

ถ้ำมืด

เสาหินตั้ง

เสาหินตั้งเป็นเสาหินขนาดใหญ่ สูงประมาณ 8 เมตร วัตถุประสงค์เสาประมาณ 4 เมตร ลักษณะของเสาหินตั้งเป็นท่อนหินวางทับซ้อนกันอยู่รูปทรงคล้ายเจดีย์ เสาหินตั้งจุดนี้ มีการเล่าว่าเป็นจุดที่ทหารสมัยโบราณใช้เป็นจุดสอดแนมข้าศึก และเป็นจุดสื่อสารด้วยเสียง เสาหินตั้งเป็นเสาหินที่วางทับซ้อนกันอยู่อย่างสวยงามน่าชมและน่าพิศวง

ดอนโปง

ดอนโปงเป็นป่าดอนเชิงภูเขาซึ่งบริเวณนี้จะมีของป่า เช่น เห็ด หลากหลายชนิดมากมาย เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้าน ที่มีของคำว่าดอนโปง คือต้นไม้ชนิดหนึ่งชื่อต้นบกมีโพรงข้างในลำต้นเวลาใช้ไม้หรือหินไปเคาะจะมีเสียงดังคล้ายโปง (โปง คืออุปกรณ์ทำด้วยไม้ชนิดหนึ่งใช้ตีให้เกิดเสียง ซึ่งพระใช้ตีสัญญาณเวลาจ้งหันเช้า) โปงนี้ชาวบ้านจะใช้ตีเป็นที่นัดพบให้สัญญาณกันเช่นเกิดคนหลงป่า สมัยโบราณมาจะใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยในทุกๆด้าน

ถ้ำฝ่ามือ

เป็นถ้ำขนาดเล็กบนฝาผนังของถ้ำนี้จะมีภาพเขียนสีรอยฝ่ามือของคนโบราณ ชาวบ้านจึงเรียนชื่อว่าถ้ำฝ่ามือ

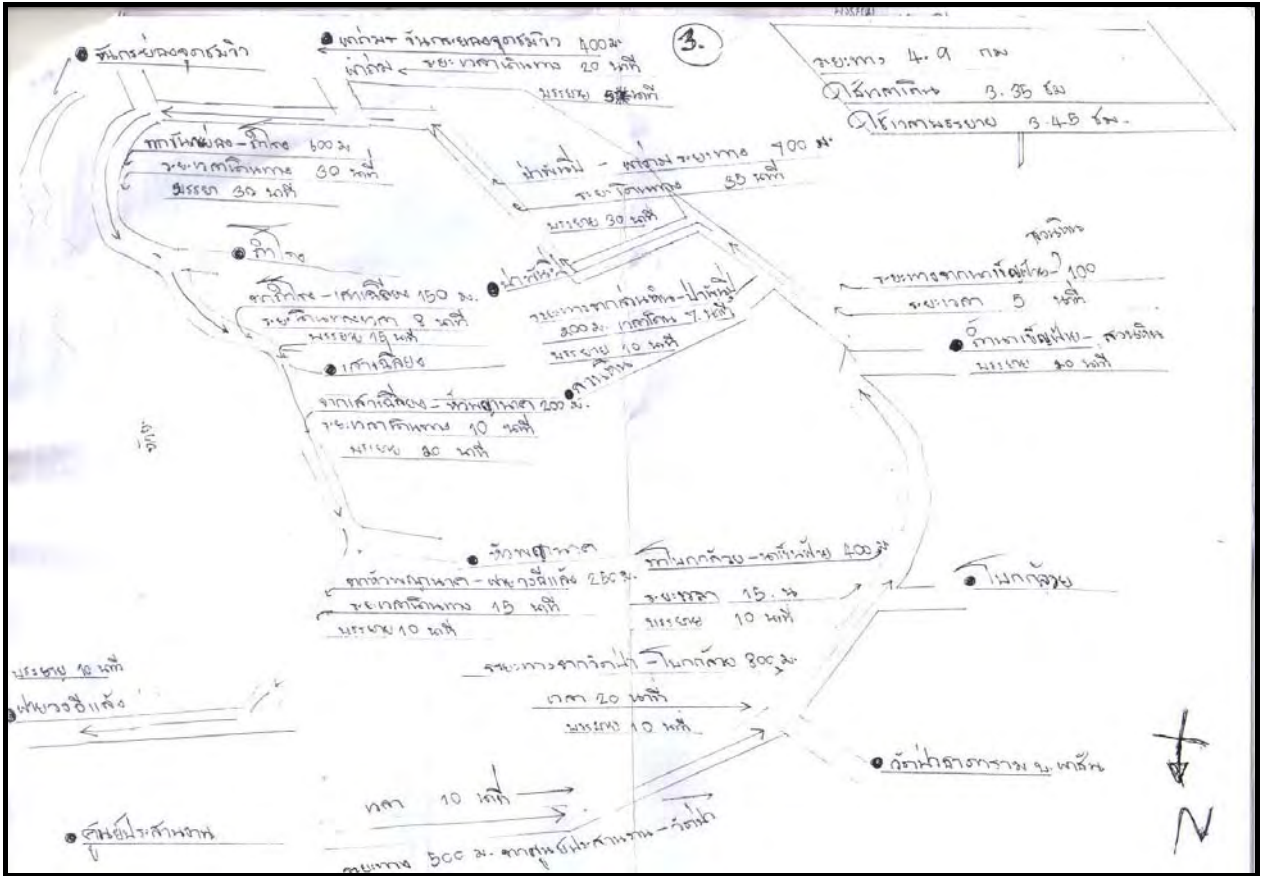
เสาหินหงส์

เป็นเสาหินเดี่ยว สูงประมาณ 5 เมตร วัตถุประสงค์เสาประมาณ 4 เมตร เสาหินหงส์มีลักษณะคล้ายรูปหงส์ สัตว์ในวรรณคดี ชาวบ้านเรียกเสานี้ว่าเสาหินหงส์

ภูชะมุย

ชะมุย เป็น ชื่อเรียกเพี้ยนมาจาก ตะมุย ซึ่งเป็นภาษาขอม แปลว่า มด ชะมุยเป็นภูเขาสูงสามารถมองเห็นทิวทัศน์รอบด้านได้กว้างไกล เป็นจุดท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งน่าสนใจ เช่น ผานางคอย พุ่มดอกหญ้า ทะเลหมอก ฝ่ามือเดี่ยวโยกได้ ลานหินสวย ถ้ำเต้ม ภูชะมุยเป็นจุดเหมาะแก่การพักผ่อนชมพระอาทิตย์ขึ้นตอนเช้าที่สวยงาม

แผนผังพื้นที่การท่องเที่ยวโซนที่ 3

แหล่งท่องเที่ยวโซนที่ 3

โบกกกล้วย

เป็นโบกหินที่มีต้นกล้วยป่า เกิดอยู่ในโบกนั้น ซึ่งต้นกล้วยป่านี้จะปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดทุกฤดูไม่เคยสูญพันธุ์ ชาวบ้านจึงเรียกว่า โบกกกล้วย

ถ้ำนางเงินฝ้าย

เป็นถ้ำหินเทิบ มีรอยลักษณะคล้ายรอยนั่ง รอยเท้า รอยข้อศอกของคน ปรากฏอยู่ที่หินให้เห็น บนเพดานถ้ำจะมีลักษณะสีดำคล้ายเขม่าควันกระบอง (ไต้) ของชาวบ้าน ชาวบ้านมีความเชื่อว่าเป็นสถานที่ตำนานของนางเงินฝ้าย ซึ่งมีหนุ่มชื่อ กุซาง มานั่งเกี่ยวพาราสี นางระวี โดยเล่าสืบต่อกันมา ชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาว่าในทุกวันพระ จะมีเสียงเงินฝ้าย และมีเสียงพูดคุยกันพิมพ์่าอยู่ตรงนั้น ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือสถานที่แห่งนี้ เป็นที่ศักดิ์สิทธิ์มีเจ้าปกปักรักษาครอบครอง

สวนหินสวย

เป็นพื้นที่ประกอบไปด้วยโขดหินสูงต่ำน้อยใหญ่ รูปลักษณะต่างๆ แปลกตาสวยงาม มีพื้นที่ประมาณ 2 งานกว่า เหมาะแก่การนั่งพักผ่อนชมความงามของธรรมชาติ ชาวบ้านให้ชื่อว่าสวนหินสวย

ป่าเสาเฉลียง

เป็นป่าเต็งรังที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ดั้งเดิมไว้ ไม่เคยถูกแผ้วถางทำลาย มีพื้นที่ ประมาณ 600 ไร่ ชาวบ้านนับถือเป็นป่าของเจ้าเสาเฉลียงใครจะล่วงเกินกระทำการใดๆไม่ได้ หากมีใครล่วงเกินเชื่อว่าจะมีเหตุ

เกศภัยเกิดเคราะห์ร้ายตามมาได้ ดังนั้น จึงไม่มีใครเข้าไปตัดไม้ทำลายป่าในบริเวณนี้ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นป่ามีผีรักษา จึงให้ชื่อว่าป่าพันปีผีรักษา

ผาถ่ม

เป็นหน้าผาสูงมองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกล ถ่ม เป็นภาษาท้องถิ่น แปลว่าพ่นน้ำลายหรือเสมหะออก จากปากชาวบ้านเชื่อกันว่าใครขึ้นไปบริเวณผาถ่มนี้แล้วถ่มน้ำลายลงหน้าผาจะทำให้หายทุกข์โศก และเคราะห์ใหญ่ต่างๆ และจะได้พรที่ติดกลับไป

ขันกระหย่อง

เป็นลักษณะเสาหินเดี่ยวสูง ประมาณ 5 เมตร วดรอบตัวเสา ประมาณ 5 เมตร หินที่อยู่ส่วนบนมีลักษณะคล้ายขันน้ำ เมื่อมองรวมๆ คล้ายพานบายศรี(ชาวบ้านเรียกขันกระหย่องใช้ในการบูชาผีกระเท่) ขันกระหย่องนี้เป็นพื้นที่จุดชมวิวยุทวิทัศน์ มองเห็นสภาพรอบๆทั่วไปได้กว้างไกลงดงาม โดยเฉพาะสายแม่น้ำโขงเทือกเขา ทิวป่า ทั้งฝั่งไทยและลาว

ถ้ำโลง

เป็นถ้ำเล็กๆ ที่วางโลงศพของคนโบราณ ซึ่งโลงศพนี้ทำด้วยไม้พะยอม กว้าง 1 ศอก ยาว 8 ศอก มีโลงขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โลงเล็กสำหรับใส่ศพเด็ก โลงใหญ่สำหรับใส่ศพผู้ใหญ่ จากการเล่าสืบต่อกันมา คนโบราณจะใช้โลงศพใส่ศพคนตายไปฝัง โดยใช้โลงเดียวกันนี้เรื่อยไป เพราะเชื่อว่าวิญญาณที่ตายไปจะได้มาอยู่รวมในที่เดียวกัน ซึ่งเป็นวิญญาณที่รักษาลูกหลานให้มีความอยู่ดีปลอดภัย

เสาเฉลียง

เสาเฉลียง มีลักษณะเป็นเสาหินขนาดใหญ่สองต้นอยู่ติดกัน ข้างบนจะเป็นก้อนหินขนาดใหญ่ คล้ายดอกเห็ด เสาเฉลียงนี้มีความสูง ประมาณ 12 เมตร วัดโดยรอบโคลนเสา ประมาณ 36 เมตร เสาเฉลียงเป็นสถานที่ชาวบ้านนับถือมาแต่ดั้งเดิม โดยเชื่อว่ามีเจ้าเสาปกปักรักษา ดังนั้นทุกวันพระเจ้าเสาก็จะไปทำพิธีบูชาเพื่อให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข และถ้ามีผู้ใดเข้ามาอาศัยในหมู่บ้านจะต้องมีการบอกกล่าวเจ้าเสาเฉลียงก่อน และถ้าคนในหมู่บ้านจะไปประกอบอาชีพทำมาหากินที่อื่นหรือไปทำกิจกรรมอะไรที่อื่นก็จะบอกกล่าวขอพรเจ้าเสาเช่นกัน ชาวบ้านเชื่อกันว่ามีวิญญาณของเจ้าเมืองและทหารกล้าประจำอยู่ที่นี้ โดยปรากฏเป็นผีอยู่บริเวณเสา ดังนั้นจึงไม่มีใครไปรบกวนสิ่งที่อยู่บริเวณเสานั้น เสาเฉลียงนอกจากมีความโดดเด่นงดงามแล้วยังเป็นที่เคารพบูชาของคนในชุมชนจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

หินหัวพญานาค

เป็นหินลักษณะคล้ายหัวพญานาค ชาวบ้านเชื่อกันว่าสมัยก่อนพญานาคตัวนี้เป็นผู้รักษาในบริเวณเขตเสาเฉลียง เป็นจุดที่พญานาคขึ้นมาจากแม่น้ำโขง ชาวบ้านจึงให้ความเคารพนับถืออีกแห่งหนึ่ง และให้ชื่อว่า หินหัวพญานาค

ฝายวังอีแร้ง

เมื่อก่อนบริเวณนี้มีน้ำขังตลอดปีจึงมีสัตว์ต่างๆ มาอาศัยดื่มกินน้ำที่นี้ ในช่วงฤดูแล้งจะมีสัตว์ล้มตายอยู่ข้างลำน้ำจึงมีฝูงแร้งจำนวนมากมากินซากสัตว์นั้น จึงให้ชื่อว่าวังอีแร้ง ปัจจุบันชาวบ้านได้สร้างฝายคอนกรีตเก็บกักน้ำใช้เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของชุมชน ซึ่งฝายแห่งนี้จะอยู่ที่สูงกว่าหมู่บ้าน

ดังนั้นการใช้น้ำจึงปล่อยน้ำลงตามท่อประปาหมู่บ้านได้อย่างสะดวกโดยไม่ได้ใช้พลังงานไฟฟ้า ซึ่งระบบการใช้น้ำเรียกว่าระบบประปาภูเขา จึงเป็นจุดหนึ่งที่เป็นสถานที่นำศึกษาเรียนรู้เรื่องการจัดการน้ำของชุมชน

การสำรวจศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดำรง 4 ประการ คือ 1. จุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งธรรมชาติ 2. ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ 3. ความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแหล่งธรรมชาติ 4. ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติ ในการท่องเที่ยว ผลการสำรวจความคิดเห็นด้านศักยภาพเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านผาชัน สรุปว่า ความคิดเห็นว่าชุมชนบ้านผาชันมีศักยภาพสูงในการจัดการท่องเที่ยว คิดเป็น ร้อยละ 54.38 ความคิดเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพปานกลางในการจัดการท่องเที่ยว คิดเป็น ร้อยละ 47.18 ความคิดเห็นว่าชุมชนมีศักยภาพต่ำในการจัดการท่องเที่ยว คิดเป็น ร้อยละ 0

3.ระยะทดลองปฏิบัติการและสรุปผลการวิจัย

การทดลองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ครั้งที่ 1 ได้ประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรับทราบเพื่อเตรียมการทดลอง และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวและมีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เข้าร่วมการทดลองการท่องเที่ยว และมีการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามให้กับผู้มาทดลองท่องเที่ยว และจัดเตรียมแผ่นพับแจกนักท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว **สรุปผลการทดลองการบริหารจัดการท่องเที่ยว ครั้งที่ 1** ร่วมกันของชุมชน ที่ปรึกษา / ทีมวิจัย / อาสาสมัคร เพื่อหาข้อสรุปผลการทดลองร่วมกันว่ารูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวครั้งที่ 1 มีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนผาชันหรือไม่ อย่างไร ผลการดำเนินการทดลอง ครั้งนี้พบว่า ยังไม่เหมาะกับวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชนบ้านผาชัน และได้ข้อมูลไม่เพียงพอ รู้ปัญหาที่จะนำไปสู่การแก้ไขจากข้อมูลแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะในเวทีระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการทดลองการท่องเที่ยว และเวทีประชาคมในหมู่บ้าน

ทดลองปฏิบัติการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน ครั้งที่ 2 ในรูปแบบศึกษาดูงาน เพื่อทดสอบความพร้อมของคนในชุมชนและความพร้อมในด้านบริการนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ การจัดการของคณะทำงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบ เพื่อร่วมงานพร้อมมีแบบสอบถาม / แผ่นพับ แจกให้คณะผู้มาทดลองเที่ยวเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลผลการท่องเที่ยว และข้อเสนอแนะที่หลากหลาย รวมทั้งการจัดเวทีสรุปผลการท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มผู้ทดลองศึกษาดูงานและคณะทีมวิจัย **การสรุปผลการทดลองและการทำงานวิจัย** โดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทีมวิจัย / อาสาสมัคร / ที่ปรึกษา จากการดำเนินการทดลองท่องเที่ยว ครั้งที่ 2 ในรูปแบบศึกษาดูงานเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชน บ้านผาชัน หรือไม่ อย่างไร

ทำการโฆษณาประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ติดต่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมทั้งสื่อต่างๆ เพื่อให้บุคคลภายนอกและหน่วยงานต่างๆรับทราบถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน

3.2 การวิเคราะห์และประมวลข้อมูล

จากการร่วมกันดำเนินงานของทีมวิจัย / อาสาสมัคร / ที่ปรึกษาและชาวบ้านของชุมชนบ้านผาชันได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลต่างๆ ทีมวิจัยนำข้อมูลที่นำมาเสนอในเวทีร่วมในชุมชนทุกครั้ง เพื่อหาข้อเสนอแนะ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงซ้อนและเชื่อมโยงกัน ร่วมกับมุมมองของนักวิชาการผู้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านให้คำแนะนำปรึกษาตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน

3.3 ขอบเขตการวิจัย

ดำเนินการวิจัยในพื้นที่บ้านผาชัน ตำบลลำโรง อำเภอน้ำโพธิ์ ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีประชากรจำนวน 134 ครัวเรือน จำนวน 563 คน เป็นชาย 275 คน เป็นหญิง 288 คน

3.4 กลุ่มเป้าหมาย ทีมวิจัย และที่ปรึกษา

1. ทีมวิจัยหลักและที่ปรึกษาในโครงการวิจัย จำนวน 22 คน

1.1 นายคำพันธ์ เชิดไชย	หัวหน้าโครงการ
1.2 นายสุพิสิทธิ์ อินทร์ทอง	ทีมวิจัย
1.3 นายสมาน คงทน	ทีมวิจัย
1.4 นายหลุย ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
1.5 นายชรินทร์ อินทร์ทอง	ทีมวิจัย
1.6 นายสมพงษ์ กันหาวัน	ทีมวิจัย
1.7 นายสมพร ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
1.8 นายสมนึก ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
1.9 นางบุญมา เจริญชาติ	ทีมวิจัย
1.10 นายธีรวัฒน์ ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
1.11 นางสง่า คำเนิน	ทีมวิจัย
1.12 นายประมวล ธรรมเที่ยง	ทีมวิจัย
1.13 นายสังข์ทอง อินทร์ทอง	ทีมวิจัย
1.14 นายบุญธรรม คงทน	ทีมวิจัย
1.15 นายมานิส คงทน	ทีมวิจัย
1.16 น.ส.ปริยาภรณ์ แก้วเนตร	ทีมวิจัย
1.17 นายมาน แก่นพันธ์	ที่ปรึกษา
1.18 นาย กล พรมสำลี	ที่ปรึกษา
1.19 นายสงัด สร้างเสรี	ที่ปรึกษา
1.20 นายนพรัตน์ กอหวาน	ที่ปรึกษา
1.21 นายสมัย เรืองเนตร	ที่ปรึกษา
1.22 นายวิระพงษ์ โคตรเมือง	ที่ปรึกษา

2. กลุ่มคนที่ร่วมดำเนินการในโครงการวิจัย ทีมอาสาสมัคร จำนวน 14 คน

2.1. ค.ญ.สุพัศตรา	ทับอ่า	อาสาสมัคร
2.2. ค.ญ.กมลชนก	ธรรมเที่ยง	อาสาสมัคร
2.3. ค.ญ.วันเพ็ญ	เฉวียงวงค์	อาสาสมัคร
2.4. ค.ช.สุริยะ	กงทน	อาสาสมัคร
2.5. น.ส.ภาวิณี	เชิดชัย	อาสาสมัคร
2.6. น.ส.มุกดา	ธรรมเที่ยง	อาสาสมัคร
2.7. น.ส.ศรัญญา	กงทน	อาสาสมัคร
2.8. น.ส.สิริรัตน์	กงทน	อาสาสมัคร
2.9. น.ส.วิลาวัลย์	สิทธิชัย	อาสาสมัคร
2.10. น.ส. อรทัย	อินทร์ทอง	อาสาสมัคร
2.11. นายปรีชา	รักไทย	อาสาสมัคร
2.12. นายวิทยา	ธรรมเที่ยง	อาสาสมัคร
2.13. น.ส.นิสากร	กงทน	อาสาสมัคร
2.14. น.ส.เพียรรัตน์	ธรรมเที่ยง	อาสาสมัคร

3. สมาชิกในชุมชนที่เข้าร่วม 134 ครัวเรือน (ทั้งหมดในชุมชน)

4. กลุ่มที่มีส่วนร่วม กลุ่มกองทุนปลา/กลุ่มออมทรัพย์/กลุ่มป่าชุมชน

5. ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือทักษะความรู้ประสบการณ์

5.1	คุณวันเพ็ญ	จันทโชติ	(โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสามเหลี่ยมมรกต ITTO)
5.2	คุณมัทยา	คำแหง	(NODE อุบลฯ)
5.3	คุณวิบูลย์	มูระชีวะ	(สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ 9 จังหวัดอุบลราชธานี)

3.5 ผู้สนับสนุนหรือองค์กรที่ให้การสนับสนุน

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น
2. มูลนิธิพิทักษ์ธรรมชาติเพื่อชีวิต (Nature Care)
3. สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ 9 จังหวัดอุบลราชธานี
4. โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-สหรัฐอเมริกา
5. AIS ร่วมกับกองทัพเรือ
6. โครงการ SML
7. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านผาชัน
8. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ป่าชุมชนบ้านผาชัน
9. กลุ่มกองทุนปลาบ้านผาชัน
10. กลุ่มแม่ครัวบ้านผาชัน
11. กลุ่มบริหารจัดการน้ำบ้านผาชัน

12. กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนบ้านผาชัน
13. กลุ่มกองทุน โค กระบือบ้านผาชัน
14. กลุ่มชุมชนเข้มแข็งบ้านผาชัน
15. โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่นบ้านผาชัน
16. องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
17. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสามเหลี่ยมมรกต ITTO
18. กสน . อ.โพธิ์ไทร
19. สื่อ ประชาสัมพันธ์ จ.อุบลฯ
20. สื่อ ทิวไทย PBS
21. สื่อ อสมท.9
22. สื่อ ช่อง 3
23. สถาบันน้ำ สำนักพระราชวัง
24. โทรทัศน์แห่งประเทศไทย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การดำเนินงานการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีบ้านผาชัน หมู่ที่ 7 ตำบลลำโรง อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุบลราชธานี จากสภาพพื้นที่หมู่บ้านผาชันมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเที่ยวได้ทางบกและทางน้ำ แต่ชุมชนยังขาดความรู้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว อันเป็นปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่นำมาสู่การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผลจากการวิจัยทำให้เกิดข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์นำไปสู่การแก้ไขดังนี้

4.1 ศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน

4.1.1 จำนวนแหล่งท่องเที่ยว มีทางบกและทางน้ำมีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งหมด 24 จุด จึงแยกออกได้เป็นเส้นทางในการนำเที่ยวเป็น 2 เส้นทางทางบกและทางน้ำ

แหล่งท่องเที่ยวทางบก จำนวน 19 จุด ได้แก่ เสาเฉลียง ถ้ำนางเซี่ยงฝ้าย ชันกระย่อง ผาถมถ้ำคอก โบกผีหลอก หุ่นดอกหญ้า ถ้ำช้างน้ำ คอนเจ้าปู่ แอร์แเว ช้วนางณี โบกกระต่าย ลานหินสวย ภูสะมุย ถ้ำเต๋ม วัดบ้านโรงเรียน ผายวังอีแล้ง

แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ จำนวน 5 จุด ได้แก่ ผาชัน ผาตัวเลข ผาหมาห้วย ผาสามเหม็นรู ถ้ำมิด

4.1.2 ความเหมาะสมด้านแหล่งท่องเที่ยว

ความสวยงามทางด้านธรรมชาติ ซึ่งเสาเฉลียงสูงใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่ธรรมชาติสร้างทิวทัศน์ทั่วไปรอบๆ มีความสวยงามในด้านแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายทางพันธุ์ไม้อยู่ในป่าพื้นที่สวนหินมีความสวยงามมีรูปลักษณะดอกเห็ดวางเรียงลายจำนวนมาก ศิลปะการรังเป็นลักษณะคล้ายปะการังอยู่ในทะเล ถ้ำนางเซี่ยงฝ้ายลักษณะเป็นหินที่มีร่องรอยคล้ายคนนั่งเงินฝ้าย หัวหินพญานาคเป็นหินลักษณะคล้ายหัวพญานาคชาวบ้านเชื่อกันว่าสมัยก่อนพญานาคตัวนี้เป็นผู้รักษาในเขตบริเวณเสาเฉลียงเป็นจุดที่พญานาคขึ้นมาจากน้ำโขงชาวบ้านจึงให้ความเคารพนับถืออีกแห่งหนึ่งและให้ชื่อว่าหินหัวพญานาค ถ้ำโลงเป็นถ้ำเล็กๆที่วางโลงศพของคนโบราณซึ่งโลงศพนี้ทำด้วยไม้พะยอมกว้าง 1 ศอก ยาว 8 ศอกมีโลงขนาดเล็กและขนาดใหญ่โลงเล็กสำหรับศพเด็ก โลงใหญ่สำหรับใส่ศพผู้ใหญ่ จากการเล่าสืบต่อกันมาคนโบราณจะใช้โลงศพใส่ศพคนตายไปฝังโดยใช้โลงเดียวกันนี้เรือไปเพราะเชื่อว่าวิญญาณที่ตายไปจะมาอยู่ในที่เดียวกันซึ่งเป็นวิญญาณที่รักษาลูกหลานให้มีความเป็นอยู่ปลอดภัย

ความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่หมู่บ้านมีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 13,750 ไร่ มีภูเขาทั้งหมด 13 ลูกแม่น้ำลำห้วย หนอง ลำธาร อ่างเก็บ 14 แห่ง และมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน 24 จุด มีแหล่งอาหารทั้งทางบกและทางน้ำ มีพืชสมุนไพรอยู่ในป่าซึ่งชาวบ้านใช้ภูมิปัญญานำมาใช้เป็นยารักษาโรคได้ มีความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่า

วิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรม คนในชุมชนประกอบอาชีพทำนา ประมง และหาของป่า สิ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้ชุมชนมี ปลา พืชสวนริมโขง เห็ด หัวมันป่า กอย หน่อไม้ ผักต่างๆ ส่วนที่สร้างรายได้ให้แก่

ชุมชนได้ตลอดปี คือ การขายปลา ประเพณีวัฒนธรรม ที่ยึดถือปฏิบัติกันมา มีงานเทศกาลสงกรานต์ ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญสังฆทาน การไหลเรือไฟ ลอยกระทง เลี้ยงผีปู่ตา พิธีเลี้ยงผีกะไ้ พิธีเลี้ยงผีตาแสด ประเพณีสู้วัว ชื่นบ้านใหม่ พิธีเปิดเล่าข้าว พิธีปลูกบ้านใหม่ ซึ่งพอสรุปประเพณีวัฒนธรรมที่ชุมชนปฏิบัติกันมาทุกปีดังนี้

1. เดือนมกราคม จะมีประเพณีเลี้ยงผีปู่ตา (เชื่อว่าเป็นผีบ้านวิญญาณของบรรพบุรุษ) เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชนโดยประกอบพิธีที่ดอนปู่ตา
2. เดือนกุมภาพันธ์ เป็นงานบุญประจำปี ทำบุญตักบาตรร่วมกันที่วัดแล้วเดินรอบหมู่บ้านพระภิกษุสวดสัทธิศเพื่อเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้าน
3. เดือนมีนาคม ประกอบพิธีเลี้ยงผีกะไ้ที่บ้านเจ้ากวน จะมีการฟ้อนรำ ร้องหมอลำ เป่าแคนเพื่อบูชาผีกะไ้ ปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย เป็นการสืบสานประเพณีที่ปฏิบัติต่อกันมาหลายร้อยปี
4. เดือนเมษายน ทำบุญสงกรานต์ รดน้ำดำหัวผู้สูงอายุเพื่อขอพรจากผู้หลักผู้ใหญ่
5. เดือนกรกฎาคม ทำบุญประเพณีเข้าพรรษาเพื่อถวายทานแก่พระสงฆ์
6. เดือนสิงหาคม ทำบุญข้าวประดับดินเพื่อเรียกผีพ่อแม่ หรือบรรพบุรุษรับสิ่งของอาหารที่ลูกหลานได้ทำทาน
7. เดือนกันยายน ทำบุญข้าวสาก (ข้าวฉลาก) ถวายพระสงฆ์ โดยทำเป็นฉลากให้พระสงฆ์จับเทศนาตามใบฉลากที่จับได้เพื่อการสั่งสอนผู้ถวายฉลาก
8. เดือนตุลาคม ทำบุญออกพรรษาถวายทานแด่พระภิกษุสงฆ์ จะมีประเพณีไหลเรือไฟที่แม่น้ำโขงเพื่อการสะเดาะเคราะห์ ไล่สิ่งเลวร้ายให้กับสายน้ำ
9. เดือนพฤศจิกายน จะประกอบพิธีประเพณีลอยกระทงที่แม่น้ำโขงเพื่อบูชาแม่น้ำและให้เกิดโชคกลาง
10. เดือนธันวาคม และต้นเดือนมกราคม จะทำบุญตักบาตรวันขึ้นปีใหม่ส่งท้ายปีเก่า จะมีกิจกรรมละเล่นกีฬาพื้นบ้านเพื่อการพบปะนันทนาการของชาวบ้านและร่วมอวยพรให้กันและกัน

ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว มีพาหนะนำเที่ยว มีป้ายบอกระยะทางการท่องเที่ยว มีเส้นทางนำเที่ยวที่ชัดเจน มีมัคคุเทศก์นำเที่ยว มีกฎระเบียบแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว มีอาสาสมัครประจำบ้าน มีเสื้อชูชีพ มีการรักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทาง

4.1.3 เรื่องราวที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว

เสาเฉลียง

เป็นเสาหิน 2 ต้นขนาดใหญ่คล้ายดอกเห็ดเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เสาเฉลียงนี้มีความสูงประมาณ 12 เมตร วัครอบโคนเสาประมาณ 36 เมตร เสาเฉลียงมีความโดดเด่นงดงามแล้วยังเป็นทีเคารพบูชาของคนในชุมชนจึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของวิญญาณของเจ้าเมืองและทหารกล้าผู้ปกป้องรักษา ดังนั้นชาวบ้านจะมีความเชื่อและนับถือบูชาเพื่อให้คุ้มครองให้มีความเป็นอยู่เย็นเป็นสุขในหมู่บ้าน ดังนั้นทุกวันพระเจ้าเสาก็ไปทำพิธีบูชาและถ้ามีผู้เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านจะบอกกล่าวเจ้าเสา

ถ้ำโลง

เป็นถ้ำเล็กๆ ที่วางโลงศพของคนโบราณ ซึ่งโลงศพนี้ทำด้วยไม้พะยอมมีความกว้าง 1 ศอก ยาว 8 ศอก มีโลงขนาดเล็กและโลงขนาดใหญ่ โลงเล็กสำหรับใส่ศพเด็ก โลงใหญ่สำหรับใส่ศพผู้ใหญ่ จากการเล่าสืบต่อกันมา คนโบราณจะใช้โลงศพใส่ศพคนตายไปฝังโดยใช้โลงเดียวกันนี้เรื่อยๆ ไป

ถ้ำนางเขินฝ้าย

เป็นถ้ำหินเทิบ มีรอยลักษณะคล้าย รอยเท้า รอยข้อศอกคน ปรากฏอยู่ที่หิน บนแผ่นหินถ้ำจะมีลักษณะคล้ายเขม่าควันกระบอง (ไต้) ซึ่งเป็นจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ถ้ำมีด

เป็นถ้ำขนาดใหญ่ปากถ้ำสูง 5 เมตร กว้าง 19 เมตร ลึก 1,200 เมตร ส่วนท้ายสุดของถ้ำจะจดแม่น้ำโขง ภายในถ้ำจะมีวังน้ำเป็นหย่อมๆ มีค้างคาวอาศัยอยู่ในถ้ำ และ ปลาบางชนิดอาศัยอยู่ในวังน้ำ

ผาชัน

เป็นหน้าผาสูงชันที่ริมฝั่งแม่น้ำโขง มีหินสลับซับซ้อนสวยงาม เป็นจุดชมทัศนียภาพสองฝั่งโขง และเป็นท่าของชุมชน แม่น้ำโขงเป็นสายใหญ่ที่ตัดเขตพื้นที่ของหมู่บ้านยังเป็นที่ทำมาหากินของคนในชุมชน

ป่าชุมชนเสาเจดีย์ 1,000 ปี

เป็นพื้นที่ป่าอยู่ใกล้ บริเวณ เสาเจดีย์ มีพื้นที่ป่าประมาณ 500 ไร่ ยังมีความอุดมสมบูรณ์ตามสภาพดั้งเดิมมาตลอดเพราะชาวบ้านช่วยกันรักษา

ฝ้ายวังอีแร้ง

เป็นลำห้วยลงสู่แม่น้ำโขง มีน้ำที่สามารถให้ สัตว์ต่างๆ ได้มาดื่มน้ำเพียงพอ แต่เดิมจึงเป็นที่รวมของสัตว์ชนิดต่างๆ มากมาย

ผาตัวเลข

ผาตัวเลขเป็นหน้าผาฝั่งโขง ที่ฝรั่งเศสแกะสลักตัวเลขไว้ที่ผาหินเพื่อใช้วัดระดับน้ำในการเดินเรือในยุคสมัยสงครามอินโดจีน ช่วงระหว่าง พ.ศ.2486 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศฝรั่งเศสปกครองประเทศลาวจึงปรากฏรอยแกะสลักตัวเลขมาจนถึงปัจจุบันนี้

ผาหมาห้วย

เป็นหน้าผาฝั่งโขงที่สวยงาม มองจากแม่น้ำโขงจะเห็นก้อนหินก้อนใหญ่ลักษณะคล้ายหมา (สุนัข) (หมาห้วยคือหมาบ้าซึ่งจะมีลักษณะดุร้ายกัดไม่เลือก) ที่มีชื่อว่าผาหมาห้วยเพราะชาวบ้านเชื่อว่า ที่นี่ยังเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ถ้าใครผ่านไปผ่านมาออกหาหินหรือไปทำธุระใดๆ หากไม่บอกกล่าววมักจะมีอันเป็นไปในทางที่ไม่ดี เช่น เจ็บป่วยกะทันหันหรืออุบัติเหตุ สัตว์ร้ายกัดทำลายเอา เป็นต้น

ผาหินสามหมื่นรู

คือหน้าผาฝั่งโขงที่มีลักษณะน้ำกัดเซาะเป็นรูปรอยและรูต่างๆ มากมาย ทำให้มองดูสามารถจินตนาการเป็นรูปร่างต่างๆ ได้ ผาสามหมื่นรูจะสามารถชมความสวยงามได้ในช่วงเดือน มกราคม ถึงเดือน พฤษภาคม ของทุกๆ ปี บริเวณนี้เมื่อน้ำโขงขึ้นมากกระแสน้ำไหลเชี่ยวน้ำจะไหลวนและกระทบบริเวณฝั่ง

เป็นเช่นนี้มาช้านานแสนนาน ทำให้เกิดหน้าผามีรูปร่างอยู่อย่างมาดั่งกล่าว ชาวบ้านจึงเรียกหน้าผาฝั่งโขงแห่งนี้ว่า ผาสามหมื่นรู

เสาหินตั้ง

เสาหินตั้งเป็นเสาหินขนาดใหญ่สูงประมาณ 8 เมตร วัดโดยรอบตัวเสา ประมาณ 4 เมตร เป็นเสาหินที่วางทับซ้อนกันอยู่อย่างสวยงามน่าชมและน่าพิศวง ลักษณะของเสาหินตั้งเป็นท่อนหินวางทับซ้อนกันอยู่รูปทรงคล้ายเจดีย์ เสาหินตั้งจุดนี้มีการเล่าว่าเป็นจุดที่ทวารสมัยโบราณใช้เป็นจุดสอดแนมข้าศึก และเป็นจุดสื่อสารด้วย

ดอนโปง

ดอนโปง เป็นดอนเชิงภูเขาซึ่งบริเวณนี้จะมีของป่า เช่น เห็ด หลากหลายชนิดมากมายเป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของชาวบ้าน ที่มีของคำว่า ดอนโปง คือต้นไม้ชนิดหนึ่ง ชื่อต้นบก มีโพรงข้างในลำต้น เวลาใช้ไม้หรือหินไปเคาะจะมีเสียงดังคล้ายโปง (โปง คืออุปกรณ์ทำด้วยไม้ชนิดหนึ่งใช้ตีให้เกิดเสียง ซึ่งพระใช้ตีสัญญาณเวลาจ้งหันเช้า) โปงนี้ชาวบ้านจะใช้ตีเป็นที่นัดพบให้สัญญาณกันเช่น เกิดคนหลงป่า สมัยโบราณมาใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยในทุกๆด้าน

ถ้ำฝ่ามือ

เป็นถ้ำขนาดเล็กบนฝาผนังของถ้ำนี้จะมีภาพเขียนสีรอยฝ่ามือของคนโบราณ ชาวบ้านจึงเรียกชื่อว่า ถ้ำฝ่ามือ

เสาหินหงส์

เป็นเสาหินเดี่ยวสูงประมาณ 5 เมตร วัดรอบตัวเสาประมาณ 4 เมตร เสาหินหงส์มีลักษณะคล้ายรูปหงส์ สัตว์ในวรรณคดีชาวบ้านเรียกเสานี้ว่าเสาหินหงส์

ภูชะม่วย

ชะม่วย เป็น ชื่อเรียกเพี้ยนมาจาก ตะม่วย ซึ่งเป็นภาษา ขอม แปลว่า มดตะม่วย เป็นภูเขาสูงสามารถมองเห็นทิวทัศน์รอบด้านได้กว้างไกล เป็นจุดท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งน่าสนใจ เช่น ผานางคอย ทุ่งดอกหญ้า ทะเลหมอก ฝ่ามือเดี่ยวโยกได้ ลานหินสวย ถ้ำเต๋ม ภูชะม่วย เป็นจุดเหมาะแก่การพักผ่อน ชมพระอาทิตย์ขึ้นตอนเช้าที่สวยงาม

โบกกกล้วย

เป็นโบกหินที่มีต้นกล้วยป่า เกิดอยู่ในโบกนั้น ซึ่งต้นกล้วยป่านี้อาจปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดทุกฤดูไม่เคยสูญพันธุ์ ชาวบ้านจึงเรียกว่า โบกกกล้วย

สวนหินสวย

เป็นพื้นที่ประกอบไปด้วยโขดหินสูงต่ำน้อยใหญ่ รูปลักษณะต่างๆแปลกตาสวยงาม มีพื้นที่ประมาณ 2 งานกว่า เหมาะแก่การนั่งพักผ่อนชมความงามของธรรมชาติ ชาวบ้านให้ชื่อว่าสวนหินสวย

ป่าพันปีผีรักษา (ป่าชุมชน)

เป็นป่าเต็งรังที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ดั้งเดิมไว้ไม่เคยถูกแผ้วถางทำลาย มีพื้นที่ประมาณ 600 ไร่ ชาวบ้านนับถือเป็นป่าของเจ้าเสาช้างเถลิง ใครจะล่วงเกินจะทำการใดๆไม่ได้ หากมีใครล่วงเกินเชื่อว่าจะมี

เหตุเกทภัยเกิดเคราะห์ร้ายมาได้ ดังนั้นจึงไม่มีใครตัดไม้ทำลายป่าในบริเวณนี้ซึ่งชาวบ้านเชื่อว่าเป็นป่ามีผีรักษาจึงให้ชื่อว่าป่าพันปีผีรักษา

ผาถ่ม

เป็นหน้าผาสูงมองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกล ถ่ม เป็นภาษาท้องถิ่น แปลว่า ฟันน้ำลายหรือเสมหะ ออกจากปากชาวบ้านเชื่อกันว่าใครขึ้นไปบริเวณผาถ่มนี้แล้วถ่มน้ำลายลงหน้าผาทำให้หายทุกโรคและเคราะห์เงินต่างๆ และจะได้พรที่ดีกลับไป

ขันกระหย่อง

เป็นลักษณะเสาหินเตี้ยสูงประมาณ 5 เมตร วดรอบตัวเสาประมาณ 5 เมตร หินที่อยู่ส่วนบนมีลักษณะคล้ายขันน้ำเมื่อมองรวมๆ คล้ายพานบายสี (ชาวบ้านเรียกขันกระหย่อง ใช้ในการบูชาผีกระโทก) ขันกระหย่องนี้เป็นพื้นที่จุดชมวิวยิวทัศน์มองเห็นสภาพรอบๆ ทั่วไปได้กว้างไกลงดงาม โดยเฉพาะสายน้ำแม่ น้ำโขง เทือกเขา ทิวป่า ทั้งฝั่งไทย – ลาว

หัวหินพญานาค

เป็นหินลักษณะคล้ายหัวพญานาค ชาวบ้านเชื่อกันว่าสมัยก่อนพญานาคตัวนี้เป็นผู้รักษาในบริเวณเขตเสาเฉลียงเป็นจุดที่พญานาคขึ้นมาจากแม่น้ำโขง ชาวบ้านจึงให้ความเคารพนับถืออีกหนึ่งและให้ชื่อว่าหินหัวพญานาค

ท่าผาชัน

เป็นบริเวณที่จอดเรือของชาวบ้าน ซึ่งเป็นฝั่งโขงที่เป็นหน้าผาหินสูงชันตลอดจากท่าเรือผาชันถึงท่าเรือถ้ำมืด ระยะทาง 5.3 กิโลเมตร หน้าผาหินนี้จะมี ความสูงในระดับน้ำโขงลดระหว่าง 40-60 เมตร มีความสวยงามของโขดหินน้อยใหญ่ตลอดเส้นทาง แต่ความสวยงามโดดเด่นที่สุดอยู่ที่จุดท่าผาชัน ท่าผาชันนี้เป็นท่าเรือของชาวบ้านที่ใช้จอดเรือทั้งลงหาปลาและติดต่อสัญจรกับฝั่งตรงข้าม เป็นจุดขนถ่ายสินค้าของทั้ง 2 ฝั่ง ซึ่งประชาชนลาวใช้จุดนี้เป็นที่รับส่งสินค้า เป็นจุดผ่อนปรนระหว่างเพื่อนบ้าน 2 ประเทศไทย-ลาว บริเวณนี้ฤดูที่ปลาขึ้นที่ชาวบ้านเรียกว่าปลาอพยพจะมีปลาชุกชุมที่สุดจุดหนึ่งซึ่งในระหว่างเดือน มกราคม – เดือนพฤษภาคม ของทุกปี

ครอบครัวประหยัดน้ำ

เป็นผลสืบเนื่องจากความสำเร็จการทำงานวิจัยโครงการศึกษารูปแบบการจัดการน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเมื่อชุมชนมีน้ำใช้แล้วก็ให้ใช้น้ำทุกหยดให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ให้มากที่สุด ซึ่งรูปแบบในการประหยัดน้ำมีหลายวิธีแตกต่างกันออกไปถือเป็นจุดการเรียนรู้ที่ให้เห็นถึงเทคนิคและวิธีคิดของชุมชนบ้านผาชัน

นวัตกรรมแอร์แวน

เป็นนวัตกรรมที่ช่วยการส่งน้ำของเครื่องสูบน้ำให้มีประสิทธิภาพที่ชาวบ้านได้ช่วยกันคิดประดิษฐ์ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาเรื่องน้ำของชุมชน เป็นนวัตกรรมหนึ่งสำหรับการศึกษาเรียนรู้ของชุมชนอื่นที่ต้องการแก้ปัญหาจัดการเรื่องน้ำได้

4.1.4 ความเชื่อพิธีกรรม

เสาเฉลียง

ชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของวิญญาณของเจ้าเมืองและทหารกล้าผู้ปกป้องรักษา ดังนั้นชาวบ้านจะมีความเชื่อและนับถือบูชาเพื่อให้คุ้มครองให้มีความเป็นอยู่เย็นเป็นสุขในหมู่บ้าน ดังนั้นทุกวันพระเจ้าเสาะจะไปทำพิธีบูชาและถ้ามีผู้เข้ามาอาศัยในหมู่บ้านจะบอกกล่าวเจ้าเสาะถ้าโลงชุมชนเชื่อว่าวิญญาณตายไปจะได้มาอยู่ในที่เดียวกัน ซึ่งเป็นวิญญาณที่รักษาลูกหลานให้มีความอยู่ดีปลอดภัย

นางเงินฝ้าย

ชุมชนเชื่อว่าที่นี่เป็นสถานที่ตำนานของนางเงินฝ้าย ซึ่งหนุ่มชื่อ กุซาง มานั่งเกี่ยวพาราสี นางระวี โดยเล่าสืบต่อกันมาชาวบ้านเล่าสืบต่อกันมาในทุกวันพระจะมีเสียงเงินฝ้ายและมีเสียงพูดคุยกันพิมพ์่าอยู่ตรงนั้นชาวบ้านให้ความเคารพนับถือสถานที่แห่งนี้มาตลอด

ถ้ำมืด

ชุมชนมีความเชื่อเป็นที่หลบภัยสงครามมาแต่โบราณและภายในถ้ำจะมีผู้ปกป้องรักษาถ้าเข้าในถ้ำห้ามนำสิ่งของที่มีอยู่ในถ้ำออกมาและไม่ให้พูดคุยทักท้วงสิ่งที่พบเห็นรวมถึงเรื่องเป็นกลางร้ายไม่ดีทั้งหลาย **แม่น้ำโขง** ชุมชนมีความเชื่อว่าเป็นแม่น้ำที่มีเจ้าแม่คงคารักษาดังนั้นการจะลงหากินจะต้องบอกกล่าวขอพรและทุกปีจะมีประเพณีลอยกระทงขอมาเจ้าแม่กุ่มน้ำ

ป่าชุมชนเสาเฉลียง 1,000 ปี

ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นป่าที่มีความศักดิ์สิทธิ์เจ้าเสาะปกป้องรักษาดังนั้นผู้ใดจะไปทำลายล่วงเกินนำสิ่งใดออกจากพื้นที่ป่าไม่ได้ เชื่อว่าจะมีเหตุร้ายเกิดขึ้นกับตัวผู้นั้น พิธีกรรมจะปฏิบัติร่วมกับเสาเฉลียง ทุกวันพระจะมีการบูชาและรดน้ำในวันสงกรานต์เพื่อขอพรเจ้าเสาะปกป้องรักษาป่าให้คงความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

4.2 ขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน

4.2.1 ประสิทธิภาพในการนำเที่ยวของชุมชน

การนำเที่ยวโดยบุคคล

ในอดีต นักท่องเที่ยวเข้ามาในหมู่บ้านจะสอบถามถึงจุดท่องเที่ยวแล้วให้คนในชุมชนพาไปเที่ยว ส่วนค่าบริการแล้วแต่จะตกลงกันได้ ผู้นำเที่ยวจะเป็นผู้รับผลประโยชน์แต่เพียงผู้เดียว

การนำเที่ยวโดยคณะกรรมการ

การนำเที่ยวโดยคณะกรรมการ มีการจัดระบบผู้นำเที่ยวหรือผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว จะมีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนตามจำนวนสมาชิก ค่าบริการคิดตามระเบียบที่กำหนดไว้ตามเส้นทาง มีการรักษาความปลอดภัย

4.2.2 ศักยภาพของชุมชน

การรวมกลุ่ม ความพร้อมชุมชนต่อการจัดการท่องเที่ยวมีความพร้อม ชาวบ้านให้การสนับสนุนจะทำให้เกิดรายได้ และชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดการท่องเที่ยวได้พร้อม มีคณะกรรมการดำเนินการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีการปรับปรุงเส้นทาง บำรุงรักษาพันธุ์ไม้และ

กล้วยไม้มีการป้องกันไฟฟ้า และการจัดทำป้ายบอกเส้นทางสถานที่ท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มอาชีพหลายกลุ่ม ดังนี้

- 1 กลุ่มกองทุนปลา
- 2 กลุ่มออมทรัพย์
- 3 กลุ่มกองทุนเงินล้าน
- 4 กลุ่มกองทุนป่าชุมชน
- 5 กลุ่มชุมชนเข้มแข็ง
- 6 กลุ่มโคกระบือ
- 7 กลุ่มแม่บ้าน
- 8 กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.2.3 สภาพความเป็นอยู่

สภาพความเป็นอยู่ของคนในชุมชนบ้านผาชันอยู่ในระบบเครือญาติให้ความอุปถัมภ์กันและกัน นับถือผู้หลักผู้ใหญ่และผู้นำในชุมชน มีความเคารพกฎกติกาของชุมชนและยอมรับเสี่ยงส่วนมาก การประกอบอาชีพ 70 เปอร์เซ็นต์ ของคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือทำนา รองลงมา คือ ทำประมงแม่น้ำโขง (หาปลา) อาชีพเสริม คือการปลูกพืชผักสวนครัวและปลูกพืชตามชายฝั่งแม่น้ำโขงหลังฤดูน้ำลดช่วงเดือนพฤศจิกายน - มีนาคม ของทุกปี พืชผักที่ปลูกก็จะมี ถั่วลิสง มันแกว มันเทศ ข้าวโพด กระเทียม หอมหัวแดง ผักกาด ถั่วปีถั่วฝักยาว นอกจากนี้ยังหาของป่าขายตาม ช่วงฤดู เช่น เห็ด หน่อไม้ จิหล่อ (จิ้งหรีด) กบ เขียด ดอกหญ้า หัวมัน กลอย เป็นต้น

ระเบียบข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ของชุมชน

หมวด 1 บททั่วไป

กฎระเบียบนี้เรียกว่า ข้อบังคับ บริหารจัดการเรื่องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

- 1.1 กฎระเบียบนี้ผ่านการประชาคมหมู่บ้านแล้ว
- 1.2 จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎระเบียบได้ต้องมีผู้เข้าประชุมไม่น้อย 2 ใน 3 ของหลังคาเรือน
- 1.3 ประชุมสามัญไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง ภายใน 12 เดือน
- 1.4 คณะกรรมการบริหารไม่น้อยกว่า 25 คน ไม่ 30 คน
- 1.5 คณะกรรมการดำรงตำแหน่ง 48 เดือน
- 1.6 คณะกรรมการมาจากการคัดเลือก หรือ เลือกลงจากคนในหมู่บ้าน หรือ คุลยพินิจของชุมชน
- 1.7 คณะกรรมการพ้นจากตำแหน่ง คือ ตาย ลาออกคนในชุมชนกึ่งหนึ่งลงชื่อให้ออก ย้ายไปอยู่หมู่บ้านอื่น

หมวด 2 วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อในหมู่บ้านได้ปฏิบัติให้เกิดความระเบียบในหมู่บ้าน
- 2.2 เพื่อป้องกันการกระทำผิดต่างๆ
- 2.3 เป็นการให้ความรู้ในการใช้ทรัพยากรของคนมีให้มีประสิทธิภาพ
- 2.4 เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วม

2.5 ให้ทุกคนดูแลตนเองในการป้องกันยาเสพติด และการทำผิดกฎข้อบังคับ หรือกฎหมายบ้านเมือง

หมวด 3 กฎระเบียบข้อบังคับว่าด้วยยาเสพติดทุกชนิด

3.1 บุคคลใดผลิตยาเสพติด หรือสารอื่นๆ ที่เป็นสิ่งเสพติด มีโทษ ดังนี้

3.1.1 ว่ากล่าวตักเตือน

3.1.2 ดำเนินคดีตามกฎหมาย

3.2 จำหน่ายยาเสพติด เช่น ยาบ้า ฝิ่น เฮโรอีน โคเคน หรือดัดแปลงเป็นสิ่งเสพติดให้โทษ มีโทษ ดังนี้

3.2.1 ว่ากล่าวตักเตือน

3.2.2 ตัดสิทธิในการช่วยเหลือต่างๆ

3.2.3 ดำเนินคดีตามกฎหมาย

3.3 บุคคลใด เสพ สิ่งเสพติดให้ มีโทษ ดังนี้

3.3.1 ว่ากล่าวตักเตือน

3.3.2 ส่งต่อไปอบรมเป็นเวลา 90 วัน ที่สถานบำบัด

3.3.3 ตัดสิทธิในการช่วยเหลือต่างๆ

3.3.4 ดำเนินคดีตามกฎหมาย

3.4 การจำหน่ายสารระเหยต่างๆ เพื่อวัตถุประสงค์ ในการประอาชีพ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

3.4.1 ให้ขออนุญาตเสียก่อน

3.4.2 แจ้งต่อคณะกรรมการทราบด้วย

3.4.3 ต้องจำหน่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือเพื่อทำประโยชน์จริง

3.4.4 ผู้จำหน่ายต้องปฏิบัติที่คณะกรรมการแนะนำ

หมวด 4 กฎระเบียบว่าด้วยการรักษาดูแลพื้นสาธารณะประโยชน์

4.1 ห้ามตัดต้นไม้ในเขตคอนเจ้าปู่เป็นอันขาด ฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 10,000บาท

4.2 บุคคลใดเข้าไปในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น วัด คอนเจ้าปู่ ห้ามจับสัตว์ทุกชนิด และ แมลงทุกชนิด ฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 5,000 บาท

4.3 ห้ามมิให้ผู้ใดไปจับสัตว์ และแมลงต่างๆ ที่วัดเป็นอันขาด ฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 500 บาท

4.4 ผู้ใดตัดไม้มาทำประโยชน์ของตนเองในที่สาธารณะโดยคณะกรรมการหมู่บ้าน ไม่ทราบ มีโทษ ว่ากล่าวตักเตือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท

4.5 ห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในเขตบริเวณวัด เช่น วัว ควาย ฝ่าฝืนปรับไม่เกิน 500 บาท

หมวด 5 กฎระเบียบข้อบังคับว่าด้วยทรัพย์สินธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5.1 ผู้ใดกระทำให้แหล่งน้ำสาธารณะเสียหาย หรือทำให้สัตว์น้ำทุกชนิดตาย มีโทษปรับไม่เกิน 15,000 บาท

5.2 ผู้ใดกระทำการเบียดเบียนแหล่งธรรมชาติที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทำให้สัตว์น้ำตายมีโทษปรับไม่เกิน 30,000 บาท หรือส่งดำเนินคดีกฎหมาย

- 5.3 ห้ามจับลูกอ๊อด อึ่ง กบ เขียด บริเวณที่สาธารณะ หรือที่นาบุคคลอื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตมาเพื่อหรือจำหน่ายเป็นอันขาดผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท
- 5.4 ห้ามตัดต้นไม้ที่สาธารณะประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน 1,500 บาท หรือส่งดำเนินคดีตามกฎหมาย
- 5.5 ห้ามตัดไม้และไม้ไผ่ตามบริเวณเชิงเขาเป็นสินค้า ฝ่าฝืนมีโทษว่ากล่าวตักเตือน ปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือดำเนินคดีตามกฎหมาย
- 5.6 ผู้ใดตัดไม้ไผ่ หรือหน่อไม้ มาเป็นสินค้า ปรับไม่เกิน 2,000 บาท
- 5.7 ถ้าหากคนในชุมชนนำหน่อไม้ มาบริโภคหรือใช้สอยได้ แต่พอสมควร
- 5.8 หากบุคคลที่มีใจคนในหมู่บ้านมาตัดไม้ หรือเก็บหน่อไม้ ต้องได้รับอนุญาตเสียก่อน
- 5.9 ห้ามนำบุคคลอื่นเข้ามาตัดหน่อไม้ ไม้ไผ่ เป็นเด็ดขาด ผู้ใดฝ่าฝืนปรับผู้ชักนำไม่เกิน รายละเอียด 10,000 บาท
- 5.10 ผู้ใดเผาฟางหรือเผาป่า ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือทำให้ที่สาธารณะประโยชน์เสียหายถ้าจับได้มีโทษปรับไม่เกิน 50,000 บาท
- 5.11 คราวเรือนได้ปล่อยให้บริเวณบ้านของตนเองทิ้งขยะไม่เป็นที่ และปล่อยให้ถูงมีน้ำขัง ห้องน้ำส่งกลิ่นเหม็นเป็นที่รำคาญแก่คนอื่นให้คณะตักเตือนถ้าไม่เชื่อฟังปรับไม่เกิน 500 บาท

4.2.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การทอผ้าพื้นเมืองและการจักสาน การย้อมสีผ้าจากเปลือกไม้ เช่น สีดำ สีแดง สีเหลือง สีเขียว ด้านการจักสาน เช่น สานทองข้าวสานกระเบียน หวด กระบุง ตระกล้า ด้านจักสานเครื่องมือหาปลา เช่น สานลอบดักปลา ไซดักปลา ตุ่มดักปลา ลานดักปลา ข้องใส่ปลาเป็นต้น เครื่องมือจับสัตว์ ก็จะมีตะข่ายจับสัตว์บก ตะข่ายจับสัตว์น้ำ แห สวิง กระชัง เป็นต้น

การจัดการป่า หมู่บ้านผาชันอยู่ในเขตอุทยานผาแต้มมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์เกี่ยวกับเรื่องป่าไม้ สภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง ป่าพะยอม ป่าชาด เป็นต้น และชุมชนได้มีการอนุรักษ์แยกพื้นที่ใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ถาวรไว้เป็นสัดส่วน มีป่าที่สำคัญ คือ ป่าห้วยหุ่ง ป่าห้วยเม็ก ป่าผักหนาม ป่าดอนไหล่ ป่าดอนสร้างผา ป่าดอนยุง ป่าดอนโจด ป่าดอนตะแบงกุด ป่าดอนทองเจีย ป่าดอนเสา (ป่าพันปี) ป่าดอนเจ้าปู่ ป่าดอนกวางด่าง ป่าดอนสุ ป่าดอนชาด ป่าดอนโป่ง ป่าดอนตากลาง ป่าดอนคำปะกูด ป่าดอนหมี ป่าดอนคู้ ป่าดอนหลักดิน ลักษณะเป็นป่าที่สมบูรณ์ชุมชนได้กำหนดให้เป็นพื้นที่ใช้ประโยชน์เก็บเห็ดหน่อไม้ มัน กอย ดอกหญ้า ขายเป็นรายได้เสริม ชุมชนบ้านผาชันได้กำหนดให้เป็นป่าอนุรักษ์ถาวรพื้นที่ป่าที่กล่าวมาข้างต้น ไม่ว่าจะป็นป่าใช้ประโยชน์หรือป่าอนุรักษ์ถาวรนอกจากมีพันธุ์ไม้แล้วยังมีเห็ดนานาชนิดซึ่งชุมชนสามารถเก็บหามาประกอบอาหารหรือเก็บมาขายเป็นรายเสริมของคนในชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

พืชสมุนไพร สรรพคุณบรรเทาอาการต่างๆ ดังนี้

- แก้วโอ มี ต้นบกลาย, ต้นคายโซ่, รากคำแย, รากดอกซ้อน, รากสองฟ้า, รากผดผา, รากจิก, รากกระโดน
- แก้วไฟไหม้ น้ำร้อนลวก มี ใบบวบขม, หว่านหางจระเข้

- แก้วโรคระเพาะ มี แก่นมะเฟือง, รากส้มลม, ว่านไพร, หมากใต้ใบ, บอระเพ็ด, ตาโกตาควาง, รากทองหมอง, เสลด้าพุ่ม, รากกระโดน, เครือไม้ต้น
- แก้วโรคผิวหนัง มี ต้นก้างปลา, ดอกใส, ก้านกล้วยดิบ, ต้นขามป้อม, ส้มขี้หม่อน, ขี้เหล็กใหญ่, แก่นกอกเกลือ, เครื่องวงส้ม, แก่นกอกคาย, ต้นงวงช้าง, ยางประสง
- แก้วถอนพิษ มี ฟ้าทะลายโจร, ข่าป่าข่าบ้าน, ต้นเกียงปิ่น, เอื้องดิน, เม็ดหมากเต้, เปลือกทุเรียน, ยางคางคก, นางหนามแห้ง
- แก้วเจ็บหลังปวดเอว มี เปลือกแดง, ต้นหม้อ, ต้นสามสิบปะดง, ปะดงเหลือง, ปะดงขอ, ปะดงงอ, กำลั้งเสือโคร่ง, กำลั้งเสือด้า, เปลือกจิก, ม้ากระทืบโรง, วัวกระทิง
- แก้วโรคนิวไท/ทางเดินปัสสาวะ มี หนุ้าเห้วหมู, ในฝ้ายห้ายอน, ผักก้านจอง, รากปอดตายให้, ต้นกันแสด, ผู้เมีย, ผักหนาม, หนุ้าคมปาวใหญ่, รากสับปะรด, ต้นดอกเกต, เครือคางคย, รากเกียงปิ่น, ต้นอ้อยด้า
- แก้วไข้มาลาเรีย มี รากกระถินน้อย, ต้นควินิน, บอระเพ็ด, ฟ้าทะลายโจร
- แก้วโรคหืดหอบ มี เครือบวบหวาน, ใบกระโดน, ใบมะเขือบ้า
- แก้วเบื่อเห็ด มี เปลือกเม็ก, รากส้มกุ้ง, รากกระโดน, ต้นจางจืด, ยานางแดง, เข็มใหญ่ต้นนมสาว ต้นนมวัว
- แก้วโรคเบาหวาน มี บอระเพ็ด, มะแว้ง, ใบยานาง, หมากเคี้ยว, ต้นเป้า
- แก้วโรคตกขาว มี เหมือดต้น, เหมือดแอ, เหมือดตาบอด, เหมือดด้ามขวาน, ยอกน, ต้นยอบ้าน
- ห้ามเลือด มี ต้นสาบเสือ, ใบเฟิร์น, ใบเครือหมาน้อย, ใบยาสูบ
- แก้วร้อนใน มี ต้นสะแบง, รากหนุ้าคา
- แก้วฟันบวม มี รากเสลด้าพุ่มผสมเกลืออม
- ผิดกำ(ผู้หญิงแม่ลูกอ่อน) มี แก่นขาม, แก่นพุทรา, ยานางแดง
- โรคความดันโลหิต มี ต้นตะไคร้เทพ, ต้นใต้ใบ
- ฆ่าพยาธิ มี ผลมะเกลือ
- แก้วขำใน มี ต้นสะแก, ใบบัวบก

4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4.3.1 การบริหารจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

การบริหารจัดการ โดยใช้กฎระเบียบข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชนกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้คน ให้กลุ่ม ที่มีในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

4.3.2 รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน

รูปแบบเข้ามาเย็นกลับ

- นักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงหมู่บ้าน คณะกรรมการสมาชิกพร้อมชาวบ้านคอยต้อนรับเข้าสู่ศูนย์

ประสานงานการท่องเที่ยวของหมู่บ้านผาชัน คณะกรรมการวิทยากรกล่าวนำเสนอรับกฎระเบียบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- จากนั้นออกเดินทางนำเที่ยวโดยใช้รถไถนา ซึ่งมีมีคฤหบดีท้องถิ่นคอยให้ข้อมูลแบบกันเอง แล้วนำชมแหล่งท่องเที่ยว จุดที่ 1 ชมสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมแอร์แวงของชุมชนที่ใช้ในการบริหารจัดการน้ำ จากนั้นเดินไปจุดฝายวังอีแร้ง ฝายพลังชุมชน ห่างจากแอร์แวงไปประมาณ 150 เมตร ออกจากฝายวังอีแร้งเดินทางต่ออีก 200 เมตรไปยังศิลาปะการัง จุดที่นักท่องเที่ยวจะได้เก็บภาพไว้เป็นที่ระลึก เป็นจุดที่ยากจะหาคู่ได้ จากนั้นเดินทางต่ออีก 300 เมตร ไปยังจุดถ้ำโลง เป็นโลงศพของคนโบราณอายุหลายศตวรรษที่มีไว้ให้เห็น จากถ้ำโลงเดินทางต่ออีก 150 เมตรไปยังจุดเสาเฉลียง เป็นเสาหินคู่บ้านคู่เมืองเป็นเสาหินที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เป็นหินมหัศจรรย์ของธรรมชาติ จากนั้นเดินทางอีก 200 เมตร ไปศึกษาธรรมชาติยังป่าพันปีเป็นที่อุดมสมบูรณ์มีต้นไม้ขนาดใหญ่สูง 20 - 30 เมตร และประวัติที่ยาวนาน จากนั้นเดินทางต่ออีก 500 เมตรไปยังสวนหินเป็นที่มียุคธรรมะรูปร่างแตกต่างกันไป เป็นจุดหนึ่งที่สวยงามในด้านธรรมชาติและเป็นที่จุดบันทึกภาพของผู้มาเที่ยว จากนั้นเดินทางต่ออีก 100 เมตรไปยังถ้ำนางเงินฝายซึ่งมีถ้ำในถ้ำบันทึกรูปไว้และมีคำบอกเล่ามาแต่อดีต จากนั้นเดินทางกลับโดยรถอีแต๋นๆ กลับศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน รับประทานอาหารเที่ยง ผักผ่อนตามอัธยาศัย แล้วเดินชมวิถีชีวิตของชุมชนจากนั้นกลับศูนย์เพื่อเข้าพิธีอำลา

รูปแบบพักแรม การจัดท่องเที่ยวแบบพักแรมจะมี 2 ลักษณะ

1. พักตามอาคารบ้านพักของชุมชน
2. พักตามจุดท่องเที่ยวที่ชุมชนกำหนดไว้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวหรืออยู่กับ

ความเหมาะสมของดินฟ้าอากาศเพื่อความปลอดภัย

รูปแบบโฮมสเตย์

การจัดรูปแบบโฮมสเตย์ คณะนักท่องเที่ยวจะต้องพักบ้านพักของสมาชิกโฮมสเตย์ เพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณี ศึกษาวิถีชีวิต เพื่อให้มีการสอบถามประสบการณ์ความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตซึ่งกันและกัน

รูปแบบศึกษาดูงาน

การจัดรูปแบบศึกษาดูงาน ก็คือการเรียนรู้ตามจุดท่องเที่ยวต่างๆ ที่กำหนดไว้ เช่น แอร์แวง/ฝายวังอีแร้ง เป็นระบบการจัดการในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำโดยการใช้ภูมิปัญญาของคนในชุมชนในการแก้ไขปัญหา

4.3.3 ค่าบริการ อัตราค่าบริการสำหรับนักท่องเที่ยว

รูปแบบเข้ามาเย็นกลับ (ทางน้ำ/ทางบก)

นักท่องเที่ยว ไม่เกิน 5 คนๆ ละ 500 บ.

นักท่องเที่ยว 6 - 10 คนๆ ละ 450 บ.

นักท่องเที่ยว 10 คนขึ้นไป คนละ 400 บ.

นักท่องเที่ยว 50 คนขึ้นไป คนละ 350 บ.

รูปแบบโฮมสเตย์ 1 คืน

นักท่องเที่ยว 5 คนขึ้นไป คนละ 1,000 บ.

นักท่องเที่ยว 10 คนขึ้นไป คนละ 900 บ.

รูปแบบเข้ามาเย็นกลับศึกษาดูงาน

นักท่องเที่ยวศึกษาดูงาน คนละ 500 บ.

(หมายเหตุ อาจเปลี่ยนโปรแกรมได้ทุกรูปแบบตามความเหมาะสม)

หมวดค่าบริการเที่ยวเต็มรูปแบบ ทางบก-ทางน้ำ

- ค่าขนส่ง	150	บาทต่อคน/คืน
- ค่าอาหาร	100	บาทต่อคน/ครั้ง
- ค่าพาขวัญ	900	บาทต่อครั้ง
- ค่าวิทยากร	1,000	บาทต่อวัน
- ค่าสถานที่	1,500	บาทต่อวัน
- ค่ามัคคุเทศก์ 1 คน	400	บาทต่อวัน
- ค่ารถต่างๆ	500	บาทต่อเที่ยว คันละไม่เกิน 5 คน
- ค่าเรือ	200	บาทต่อคน / ครั้ง
- ค่าเช่าเต็นนอน	200	บาทต่อคืน
- ค่ากิจกรรมพ่อน้ำ	2,500	บาทต่อครั้ง

4.3.4 กฎระเบียบของการบริการนักท่องเที่ยว

1. คณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องให้บริการนักท่องเที่ยวเท่าเทียมกัน
2. นักท่องเที่ยวจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชนที่วางไว้

4.3.5 กฎระเบียบการพัฒนาค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยว

1. เงินหักเปอร์เซ็นต์เข้ากลุ่ม 20 % ของเงินรายรับ

- 1.1. คณะกรรมการจะได้รับค่าตอบแทน 25 % ของเงินที่เป็นกำไร
- 1.2. สมาชิกจะต้องได้รับเงินปันผล 25 % ของเงินที่เป็นกำไร
- 1.3. งบพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 25 % ของเงินที่เป็นกำไร
- 1.4. สมทบทุนเพื่อกันความเสี่ยง 10 % ของเงินที่เป็นกำไร
- 1.5. พัฒนาทั่วไป 15 % ของเงินที่เป็นกำไร

4.3.6 ระเบียบข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านผาชัน

1. คณะกรรมการ/สมาชิกต้องไม่ขาดประชุม
2. ขาดประชุมโดยไม่มีเหตุผลเกินสามครั้งอย่างต่อเนื่อง ถือว่าขาดคุณสมบัติในการเป็น

คณะกรรมการ

3. สมาชิกต้องทำตามกฎระเบียบของคณะกรรมการบริหาร
4. เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาคณะกรรมการต้องประชุมกันทุกครั้ง

5. จัดลำดับสมาชิกในการให้บริการแบบสับเปลี่ยนหมุนเวียน
6. คณะกรรมการบริหาร เวลาเข้าทำงานจะต้องไม่เสปของมีนเมา
7. นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวต้องทำตามกฎระเบียบของชุมชน
8. ผู้ที่มีรายได้จากกลุ่มต้องหัก 15 %เพื่อไปพัฒนาชุมชนและบริหารกลุ่ม
9. สมาชิกต้องได้รับเงินปันผลจากกลุ่มในรอบปี
10. คณะกรรมการบริหารกลุ่มจะต้องอยู่ในวาระ 2 ปีและมาจากการเลือกของสมาชิก
11. คณะกรรมการและสมาชิกต้องเคารพมติส่วนใหญ่ในที่ประชุม

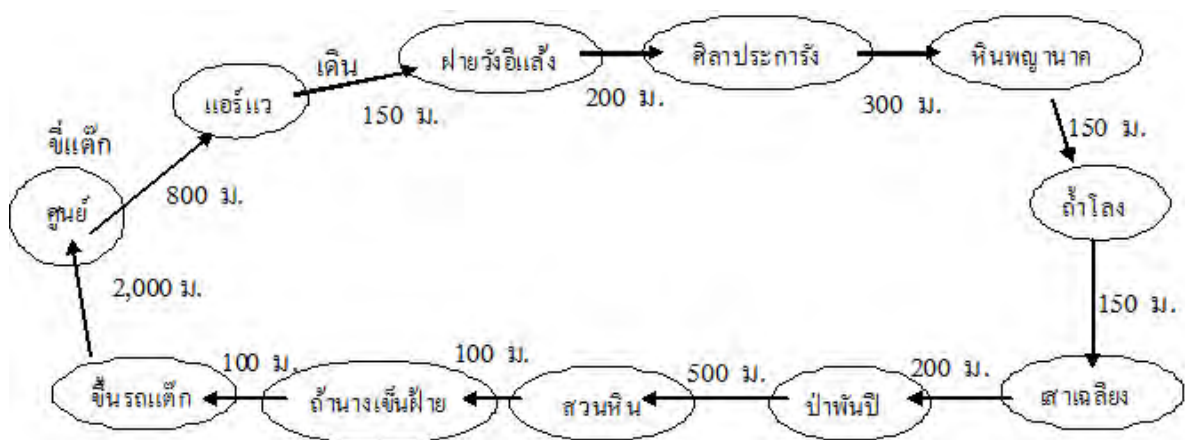
4.3.4 หมวดผู้บริหารกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
1.	นายสุพิสิทธิ์ อินทร์ทอง	ประธานกลุ่มท่องเที่ยว	089-7208900
2.	นายสังข์ทอง อินทร์ทอง	รองประธาน/ประสานงานภายนอก	086-2614910
3.	นายหลุย ธรรมเที่ยง	เหรัญญิก/การเงิน	
4.	นายสมพงษ์ กันหาวัน	ผู้ช่วยเหรัญญิก	
5.	นายสมพร ธรรมเที่ยง	เลขานุการ	086-8788611
6.	นายคำพันธ์ เจริญไชย	ฝ่ายประสานงานภายใน	087-2560814
7.	นายชรินทร์ อินทร์ทอง	สถานที่/อาหาร	084-6990267
8.	นายบุญมา เจริญชาติ	สถานที่/อาหาร	085-0162483
9.	นายมานิส คงทน	ฝ่ายประชาสัมพันธ์	
10.	นายทอง เจริญไชย	ฝ่ายประชาสัมพันธ์	
11.	นายประมวล ธรรมเที่ยง	ฝ่ายนำเที่ยวทางเรือ	
12.	นายสมาน คงทน	ฝ่ายนำเที่ยวทางเรือ	
13.	นายธีรวัฒน์ ธรรมเที่ยง	ฝ่ายนำเที่ยวทางบก	
14.	นายสมนึก ธรรมเที่ยง	ฝ่ายนำเที่ยวทางบก	

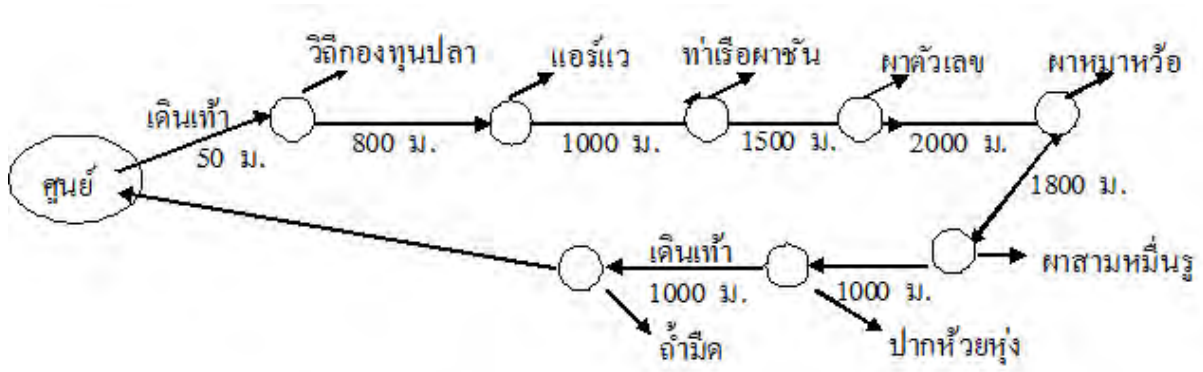
ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หมายเหตุ
15.	นายบงการ คงทน	ฝ่ายรักษาความสงบ	
16.	นายเจี๊มมา คงทน	กรรมการ	
17.	นายบุญธรรม คงทน	กรรมการ	
18.	นายเจียมศักดิ์ ธรรมเที่ยง	กรรมการ	
19.	นายถนอม เชิดไชย	กรรมการ	
20.	นายทองลา ธรรมเที่ยง	กรรมการ	
21.	นายกุหลาบ คำสุข	กรรมการ	
22.	นายลัย อินทร์ทอง	กรรมการ	
23.	นายเตรียม ธรรมเที่ยง	กรรมการ	

4.3.5 เส้นทางท่องเที่ยว

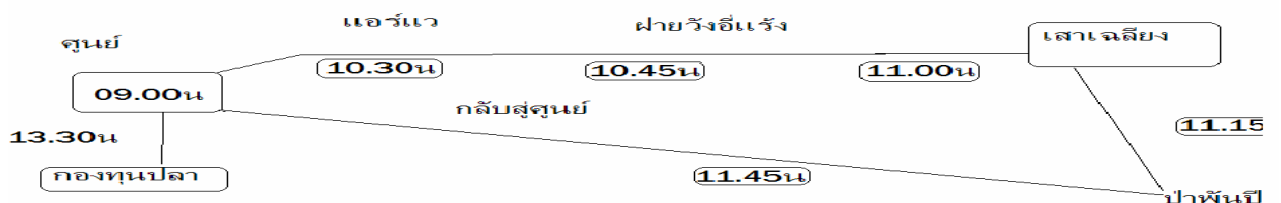
เส้นทางท่องเที่ยวทางบก

เส้นทางรถท่องเที่ยวทางน้ำ

เส้นทางศึกษาดูงาน

สัญลักษณ์การท่องเที่ยวและคำขวัญของบ้านผาชัน

เสาเจดีย์สูงสง่า	หน้าผาสูงชัน
มหัศจรรย์ริมโขง	ถ้ำโลงประวัติศาสตร์
ธรรมชาติมากมาย	ถ้ำมีดขั้วนางณี
มากมีพันธุ์พฤษภษา	ล่องเรือชมหน้าผา
ภูมิปัญญาเลิศล้ำ	นวัตกรรมการแอร์แวง

4.4 ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเปลี่ยนแปลงในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนบ้านผาชัน

4.4.1 ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม

ป่าและพันธุ์ไม้

- ป่าไม้จะถูกทำลายเพราะเส้นทางนำเที่ยว
- นักท่องเที่ยวเข้ามาแล้วเห็นพันธุ์ไม้ก็จะเก็บกลับบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาต
- สมุนไพรในป่าก็จะหมดไปเพราะบุคคลภายนอก / นักท่องเที่ยว

แหล่งน้ำ

- แหล่งน้ำที่มีอยู่ในชุมชนก็ไม่พอต่อการใช้น้ำเนื่องจากจำนวนปริมาณการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากจำนวนนักท่องเที่ยว/บุคคลภายนอก

สัตว์ป่า

- เมื่อบุคคลภายนอกเข้ามาป่าบ่อยๆ จะเกิดรบกวนความเป็นอยู่ของสัตว์ทำให้สัตว์อพยพหนีไปจากป่า
- เมื่อมีบุคคลภายนอกเข้ามาพบสัตว์อาจมีการล่าจับมาเป็นอาหารหรือขาย
- เมื่อมีบุคคลภายนอกเข้ามาจะส่งผลกระทบต่อการใช้พื้นที่ป่าทำให้ปริมาณสัตว์ลดลง

ขยะปฏิกูล

- เมื่อจัดกิจกรรมท่องเที่ยวขยะก็เกิดขึ้นมากในชุมชนและสถานที่ท่องเที่ยวจะมีปริมาณขยะเพิ่มขึ้น
- เมื่อมีบุคคลภายนอกเข้มานำวัสดุที่เป็นอันตรายเช่นขวด แก้ว เศษโลหะหรือสิ่งเป็นพิษอื่นทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคลทั่วไปและสัตว์เลี้ยง
- แหล่งน้ำจะมีสิ่งปฏิกูลเพิ่มมลภาวะเป็นพิษอันตรายมากขึ้นจนไม่สามารถดื่มกินได้ทั้งคนและสัตว์
- บุคคลภายนอก/นักท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบเคร่งครัดทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อทัศนียภาพ

ระบบนิเวศ

- เมื่อเกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกสบายในการบริการจะเกิดสิ่งปลูกสร้างขึ้นทำให้เกิดการทำลายระบบนิเวศทั่วไป

4.4.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายประจำวัน มีการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าที่เคยจำหน่ายในราคาถูกก็เปลี่ยนไปตามค่านิยมของนักท่องเที่ยว เช่น ค่าอาหาร เนื่องจากคนภายนอกมาซื้อเพิ่มมากขึ้นและราคาแพงชุมชนจึงจำเป็นต้องซื้อในราคาแพง

ผลกระทบด้านค่าบริการยานพาหนะ เมื่อราคาสินค้าเพิ่มขึ้นการนำเที่ยวทางรถอีแต๋นๆ ของชุมชนต้องขึ้นราคาในการเดินทางด้วย ตามภาวะเศรษฐกิจในแต่ละภาวะเช่นกัน

4.4.3 ผลกระทบด้านสังคม

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คนในชุมชนแต่ก่อนอยู่แบบภูมิปัญญาของตัวเองและดั้งเดิม พอมีนักท่องเที่ยวไม่ว่าคนในเมืองหรือชาวต่างชาติเข้ามาในชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเคยแต่งกายแบบชาวบ้านดั้งเดิม เปลี่ยนมาแต่งตามค่านิยม

ทัศนคติความคิด ด้านความคิด จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดในชุมชน เมื่อมีบุคคลภายนอกเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่เปลี่ยนไปจากเดิม เคยแลกเปลี่ยนสิ่งของ แบ่งอาหารให้พี่น้องตามประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนในอดีตก็ลืม เพราะนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้นำเงินมาด้วยจะกินจะอยู่ก็ต้องใช้เงินเรียกได้ว่าเงินเป็นตัวเปลี่ยนแนวความคิดของคนในชุมชน

ผลกระทบด้านครอบครัว เมื่อมีการทำงานวิจัยกับกลุ่มท่องเที่ยวในชุมชนในครอบครัวก็ไม่มีเวลาให้กับครอบครัวเต็มที่ การทำมาหากินก็เปลี่ยน จากเคยไปด้วยกัน สามี ภรรยา ก็ต้องไปคนเดียว การใช้เวลากับครอบครัวทำนาทั้งวันแต่พอมีหน้าที่ในชุมชนจึงแบ่งเวลาจากครอบครัวให้น้อยลง เพื่อจะได้ช่วยงานในชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กรณีชุมชนบ้านผาชัน ต. ลำโพง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่มีกรอบการศึกษาหารูปแบบ การบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมวิถีชีวิต สภาพภูมิศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การบริการนักท่องเที่ยว การจัดการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวในรูปแบบศึกษาคูณาน จนได้รูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านผาชัน โดยมีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชันและศักยภาพของชุมชนในด้านจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2. เพื่อศึกษาและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการและการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน 3. เพื่อศึกษาผลที่จะเกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ผลจากการดำเนินการสามารถสรุปผลการวิจัยได้ คือ ศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน มีจำนวนแหล่งท่องเที่ยว มีทางบกและทางน้ำมีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งหมด 24 จุด แหล่งท่องเที่ยวทางบก จำนวน 19 จุด ได้แก่ เสาเฉลียง ถ้ำนาเงินฝ้าย ชันกระย่อง ผาถม ถ้ำคอก โบกผีหลอก ทุ่งดอกหญ้า ถ้ำซังน้ำ คอนเจ้าปู่ แอร์แเว จัวนางณี โบกกระต่าย ลานหินสวย ภูสะมุ่ย ถ้ำเต้ม วัดบ้านโรงเรียน ผายวังอีแร้ง แหล่งท่องเที่ยวทางน้ำ จำนวน 5 จุด ได้แก่ ผาชัน , ผาตัวเลข , ผาหมาห้วย , ผาสามเหม็นรู , ถ้ำมืด ความเหมาะสมด้านแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามทางด้านธรรมชาติ ซึ่งเสาเฉลียงสูงใหญ่ที่สุดในประเทศไทยที่ธรรมชาติสร้าง ทิวทัศน์ทั่วไปรอบๆ มีความสวยงามในด้านแหล่งท่องเที่ยว ความหลากหลายทางพันธุ์ไม้อยู่ในป่าพันปี สวนหินมีความสวยงามมีรูปลักษณะดอกเห็ดวางเรียงลายจำนวนมาก ศิลปะการังเป็นลักษณะคล้ายปะการังอยู่ในทะเล ถ้ำนางเซ็งฝ้ายลักษณะเป็นหินที่มีร่องรอยคล้ายคนนั่งเงินฝ้าย หัวหินพญานาคเป็นหินลักษณะคล้ายหัวพญานาคชาวบ้านเชื่อกันว่าสมัยก่อนพญานาคตัวนี้เป็นผู้รักษาในเขตบริเวณเสาเฉลียงเป็นจุดที่พญานาคขึ้นมาจากน้ำโขงชาวบ้านจึงให้ความเคารพนับถืออีกแห่งหนึ่งและให้ชื่อว่าหินหัวพญานาค ถ้ำโลง เป็นถ้ำเล็กๆที่วางโลงศพของคนโบราณซึ่งโลงศพนี้ทำด้วยไม้พะยอมกว้าง 1 ศอก ยาว 8 ศอกมีโลงขนาดเล็กและขนาดใหญ่ โลงเล็กสำหรับศพเด็ก โลงใหญ่สำหรับใส่ศพผู้ใหญ่ จากการเล่าสืบต่อกันมาคนโบราณจะใช้โลงศพใส่ศพคนตายไปฝังโดยใช้โลงเดียวกันนี้เรือไปเพราะเชื่อว่าวิญญาณที่ตายไปจะมาอยู่ในที่เดียวกันซึ่งเป็นวิญญาณที่รักษาลูกหลานให้มีความเป็นอยู่ปลอดภัย ความอุดมสมบูรณ์ พื้นที่หมู่บ้านมีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 13,750 ไร่ มีภูเขาทั้งหมด 13 ลูกแม่น้ำ ลำห้วย หนอง ลำธาร อ่างเก็บ 14 แห่ง และมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน 24 จุด มีแหล่งอาหารทั้งทางบกและทางน้ำ มีพืชสมุนไพรอยู่ในป่าซึ่งชาวบ้านใช้ภูมิปัญญานำมาใช้เป็นยารักษาโรคได้ มีความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ วิถีชีวิตประเพณีและวัฒนธรรมคนในชุมชนประกอบอาชีพทำนา ประมง และหาของป่า สิ่งที่สร้างรายได้ให้ชุมชนมี ปลา พืชสวนริมโขง เห็ด หัวมันป่า กอย หน่อไม้ ผักต่างๆ ส่วนที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนได้ตลอดปี คือ การขายปลา ประเพณี

วัฒนธรรม ที่ยึดถือปฏิบัติกันมา มีงานเทศกาลสงกรานต์ ประเพณีทำบุญเข้าพรรษา ออกพรรษา บุญข้าวสาก บุญข้าวประดับดิน บุญสังฆทาน การไหลเรือไฟ ลอยกระทง เลี้ยงผีปู่ตา พิธีเลี้ยงผีกะไท พิธีเลี้ยงผีตาแฮก ประเพณีสู่วัญ ขึ้นบ้านใหม่ พิธีเปิดเล่าข้าว พิธีปลูกบ้านใหม่ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว มีพาหนะนำเที่ยว มีป้ายบอกระยะทางการท่องเที่ยว มีเส้นทางนำเที่ยวที่ชัดเจน มีมัคคุเทศก์นำเที่ยว มีกฎระเบียบแก่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยว มีอาสาสมัครประจำบ้าน มีเสื้อชูชีพ มีการรักษาความปลอดภัยตลอดเส้นทาง มีเรื่องราวที่น่าสนใจและความเชื่อในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ เสาเฉลียง ถ้ำโลง ถ้ำนางเงิน ผ้าย ถ้ำมิด ผาชัน ป่าชุมชน เสาเฉลียง 1,000 ปี ผายวังอิแ่รง ผาตัวเลข ผาหมาห้วย ผาหินสามหมื่นรู เสาหินตั้ง คอนโปง ถ้ำฝ่ามือ เสาหินหงส์ ภูสะม่วย โบกกลัย สวนหินสวย ป่าพันปีฝักรักษา (ป่าชุมชน) ผาถ่ม ชั้นกระห่อง หัวหินพญานาค ท่าผาชัน ครอบคร้วประหยัดน้ำ นวัตกรรมแอร์แวง ชุมชนมีขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน มีประสบการณ์ในการนำเที่ยวของชุมชนทั้งโดยบุคคล และโดยคณะกรรมการ ศักยภาพของชุมชนมีความพร้อม ชาวบ้านให้การสนับสนุนจะทำได้ และชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถจัดการท่องเที่ยวได้พร้อม มีคณะกรรมการดำเนินการท่องเที่ยวของหมู่บ้าน ด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีการปรับปรุงเส้นทาง บำรุงรักษาพันธุ์ไม้และกล้วยไม้มีการป้องกันไฟฟ้า และการจัดทำป้ายบอกเส้นทางสถานที่ท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มอาชีพหลาย มีระเบียบข้อปฏิบัติ กฎเกณฑ์ของชุมชน มีภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการทอผ้าพื้นเมืองและการจักสาน การจัดการป่าองค์ความรู้ด้านพืชสมุนไพร รูปแบบการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีการบริหารจัดการโดยใช้กฎระเบียบข้อตกลงร่วมกันของคนในชุมชนกำหนดแนวทางการบริหารจัดการ เปิดโอกาสให้คน ให้กลุ่ม ที่มีในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน ได้แก่ รูปแบบเข้ามาเย็นกลับ รูปแบบพักรวม 2 ลักษณะ คือ พักตามอาคารบ้านพักของชุมชน และพักตามจุดท่องเที่ยวที่ชุมชนกำหนดไว้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของนักท่องเที่ยวหรืออยู่กับความเหมาะสมของดินฟ้าอากาศเพื่อความปลอดภัย รูปแบบโฮมสเตย์ รูปแบบศึกษาดูงาน มีการกำหนดอัตราค่าบริการสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีกฎระเบียบของการบริการนักท่องเที่ยว มีคณะกรรมการ กฎระเบียบสำหรับคณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนบ้านผาชัน กฎระเบียบการพัฒนาค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยว และสามารถวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเป็นการเตรียมตัวและป้องกันสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

5.2 ข้อค้นพบจากการทำการวิจัย พบว่า กระบวนการวิจัยทำให้เกิดผลดังนี้

1. ชาวบ้านมีความตระหนักและเห็นคุณค่าของแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นตนเองมากขึ้น มีการเข้าร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือเพิ่มมากขึ้น โดยร่วมสนใจพิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น การให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว กลุ่มบุคคลที่ไม่ค่อยร่วมกิจกรรมกับชุมชนได้เข้าร่วมกันมากขึ้น เห็นความสำคัญในทรัพยากรชุมชน รู้จักรัก หวงแหน ร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น เช่น กลุ่มอนุรักษ์จิวหล่อ สร้างเขตสงวนพันธุ์ปลาบุงพะละคอน ตลอดจนการรวมกลุ่มฝึก

พัฒนาทักษะวิชาชีพอื่นๆ เช่น การเพาะเห็ด การทำลวดหนาม เป็นต้น ซึ่งการรวมกลุ่มของบุคคลต่างๆ เหล่านี้มีผลมาจากการที่ได้มีประชาคมในกิจกรรมงานวิจัยของชุมชน

2. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ในทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนบ้านผาชันมากขึ้น เช่น ผัก – พืชป่า ที่เป็นอาหาร สัตว์บก สัตว์น้ำ ไม้ใช้สอย ไม้สมุนไพร สถานที่แหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงความเป็นธรรมชาติในชุมชน และการค้นพบแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ยังไม่เคยกล่าวถึงมาก่อน อีก 2 แห่ง คือ ค่ายบุญทัน ผาฟานตก เป็นต้น

3. ได้รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดเป็นหลักปฏิบัติที่เหมาะสมของกิจกรรมการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชน

4. มีการตอบสนองของกลุ่มคนในชุมชนต่อกิจกรรมงานวิจัยการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดมติดจากประชาคมจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

5.3 ผลที่เกิดจากการวิจัย

ทีมวิจัย

- มีความเข้าใจในกระบวนการการทำงานวิจัยท้องถิ่น ตั้งแต่การประชุมประชาคมหมู่บ้านซึ่งเป็นขั้นตอนแรกในการวิจัย
- มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล การตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ และเทคนิควิธีการสรุปผล การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้
- สามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องเทคนิคการสัมภาษณ์ที่อบรมที่ได้ ให้กับอาสาสมัครวิจัยได้
- เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างทำงานวิจัย เช่น การทำงานร่วมกับผู้อื่น การประสานงานกับหน่วยงานอื่น
- ทำให้ทีมวิจัยรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นแม้จะมีการถกเถียงกันในเวทีประชุม แต่เมื่อมีการพูดคุยวิเคราะห์หาเหตุผลร่วมกัน แล้วลงมติร่วมกันก็จะปฏิบัติตามอย่างเต็มที่
- ทีมวิจัยรู้จักแบ่งหน้าที่ตามความสามารถของบุคคล ช่วยเหลือกันเมื่อมีปัญหาและข้อสงสัยที่ต้องแก้ไข

อาสาสมัคร

- อาสาสมัครมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น กล้าแสดงออก กล้าเสนอความคิดเห็น
- อาสาสมัครได้มีส่วนในการวิจัย โดยการคิดหาเทคนิค วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลแท้จริง

ชาวบ้าน

- กระบวนการทำงานได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนที่มีในหมู่บ้าน คือ กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนป่าชุมชน กองทุนหมู่บ้าน และกองทุนปลา เป็นคำวิสาธุอนุเคราะห์ในดำเนินการตามกิจกรรมในงานวิจัย
- การสละเวลาของคนในชุมชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม เช่น การประชุม การทดลองเตรียมการท่องเที่ยว เห็นได้ว่าทุกคนในชุมชนให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมการวิจัย

- จากการดำเนินการวิจัยได้ช่วยให้ศักยภาพของหมู่บ้านมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์ได้ และ ได้รู้รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน

- การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ส่งผลให้เกิดการพัฒนากลุ่มต่างๆขึ้น
- โรงเรียน**
- ได้นำเทคนิคกระบวนการวิจัยการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ของชุมชน เข้าสู่กิจกรรม การเรียน การสอน
 - โรงเรียนมีข้อมูล ด้านต่างๆ ของชุมชน เช่น ด้านท่องเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านรวมกลุ่ม เพื่อจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน
 - ครู นักเรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน
 - มีวิทยากรชุมชน ที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ของชุมชนให้แก่ นักเรียนได้

ผู้สนับสนุนหรือองค์กรให้การสนับสนุน ในด้านต่าง ๆ

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
2. มูลนิธิพิทักษ์ธรรมชาติเพื่อชีวิต
3. สำนักบริหารจัดการพื้นที่อนุรักษ์ที่ 9 จังหวัดอุบลราชธานี
4. โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทย-สหรัฐอเมริกา
5. AIS ร่วมกับกองทัพเรือ
6. โครงการ SML
7. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านผาชัน
8. กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ป่าชุมชนบ้านผาชัน
9. กลุ่มกองทุนปลาบ้านผาชัน
10. กลุ่มแม่ครัวบ้านผาชัน
11. กลุ่มบริหารจัดการน้ำบ้านผาชัน
12. กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาคาความอยากจนบ้านผาชัน
13. กลุ่มกองทุน โค กระบือบ้านผาชัน
14. กลุ่มชุมชนเข้มแข็งบ้านผาชัน
15. โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่นบ้านผาชัน
16. องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง
17. โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าสามเหลี่ยมมรกต ITTO
18. กศน. อ.โพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
19. สื่อ ประชาสัมพันธ์ จ.อุบลฯ
20. สื่อ ทีวีไทย PBS
21. สื่อ อสมท.9

22. สถาบันน้ำ สำนักพระราชวัง
23. โทรทัศน์แห่งประเทศไทย
24. บริษัท สนับสนุนคอมพิวเตอร์ จำนวน 8 เครื่อง

5.4 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

ทีมวิจัย

1. ทีมวิจัยยังขาดประสบการณ์ในการสรุปข้อความ การร้อยเรียงข้อมูลในการเขียนรายงานฉบับสมบูรณ์ การใช้ภาษาในการเขียน จึงแก้ไขในการเชิญที่ปรึกษาเข้าร่วม
2. ทีมวิจัยยังขาดความรู้ในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูล อยากให้หน่วยงานหรือองค์กรเห็นความสำคัญมีการจัดอบรมในการใช้คอมพิวเตอร์
3. ความรับผิดชอบในครอบครัว งานหลัก และเวลา สิ่งเหล่านี้เป็นเป็นข้อจำกัดในการทำกิจกรรมบางอย่างของทีมวิจัย แก้ไขโดยการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานในบางครั้ง

อาสาสมัคร

1. บางครั้งยังขาดความมั่นใจในตัวเองที่จะนำเสนอแนวคิดในเวทีต่าง ๆ จึงให้จัดแบ่งกลุ่มย่อยในการร่วมกันนำเสนอแนวความคิดในกลุ่ม แล้วให้ตัวแทนขึ้นมานำเสนอในเวทีใหญ่เพื่อให้ทุกคนรับฟังและได้ร่วมแลกเปลี่ยนเป็นข้อสรุปที่ได้ในหัวข้อที่ต้องการ
2. อาสาสมัครยังขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ที่ตนเองได้เก็บแล้วให้จัดเป็นหมวดหมู่แก้ไขโดยให้ทีมวิจัยเป็นผู้นำในการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน แล้วเชิญที่ปรึกษาตรวจสอบและข้อเสนอแนะ

5.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำความรู้ที่ได้จากการจัดทำโครงการวิจัยครั้งนี้ จัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกและเห็นคุณค่าของธรรมชาติ
2. องค์กรบริหารส่วนตำบล ควรมีการสนับสนุนให้หมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของหน่วยงานได้จัดการการท่องเที่ยว โดยให้การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการหรือให้ความรู้ในการเขียนแผนพัฒนาเพื่อให้เกิดกับความต้องการของหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

วิชัย เทียนน้อย. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว . กรุงเทพฯ:โอเดียนสโตร์, 2528.

นิคม จารุมนี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว . กรุงเทพฯ :โอเดียนสโตร์,2536.

ศิริ ฮามสุโพธิ์. สังคมมหาวิทยาลัยการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : โอเดียน, 2543.

เศกสรรค์ ผงวณิชย์. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.

เสรี วงส์โพธิ์กร. จุดตกแก่ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวชนบทให้เกิดขบวนการแนวสวิตยาทางการเมือง.
กรุงเทพฯ :วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, 2534.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. เอกสารการสอบชุด วิชา ความรู้เบื้องต้นกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2544.

ฉันทิช วรรณชอม. การวางแผนและการจัดการคนนำเที่ยวบริษัทเพื่อพาฟรินติ้ง, กรุงเทพฯ.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์เจาะลึก

ส่วนที่ 1. ข้อมูลพื้นฐานผู้ให้ข้อมูล

- 1.1. นาย/นาง/นางสาว.....
- 1.2. อายุ.....ปี
- 1.3. การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
- 1.4. อาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....
- 1.5. รายได้เฉลี่ยต่อปี.....บาท
- 1.6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน ชาย.....คนหญิง.....คน
- 1.7. ตำแหน่งบทบาทหน้าที่ในชุมชน.....

ส่วนที่ 2. หัวข้อประเด็นสอบถาม

2.1 ประวัติและความเป็นมาการก่อตั้งหมู่บ้าน

1. ผู้มาพบทำเลการก่อตั้งหมู่บ้านครั้งแรก คือใคร
.....
2. ชื่อ สกุลผู้ก่อตั้งเป็นหมู่บ้านครั้งแรก
.....
3. วัน เดือน ปี ที่ก่อตั้งหมู่บ้าน
.....
4. จำนวนครัวเรือนเมื่อแรกตั้งหมู่บ้าน
.....
5. ถิ่นฐานเดิมของผู้มาก่อตั้ง
.....
6. สาเหตุที่มาก่อตั้งหมู่บ้าน
.....
7. ผู้ก่อตั้งครั้งแรกให้ชื่อหมู่บ้านว่าอย่างไร
.....
8. เดิมวิถีชีวิตเป็นอยู่อย่างไร
(อาชีพ).....
9. ที่ตั้งอาณาเขตของหมู่บ้านในอดีต
ทิศเหนือจด.....ทิศใต้จด.....
ทิศตะวันออกจด.....ทิศตะวันตกจด.....

10. ที่ตั้งอาณาเขตของหมู่บ้านในปัจจุบัน

ทิศเหนือจด.....ทิศใต้จด.....

ทิศตะวันออกจด.....ทิศตะวันตกจด.....

11. พื้นที่ทั้งหมดของหมู่บ้านในปัจจุบัน.....ตารางกิโลเมตร

12. พื้นที่ป่า.....ตารางกิโลเมตร

-ชื่อป่า.....มีพื้นที่.....ตารางกิโลเมตร

-ชื่อป่า.....มีพื้นที่.....ตารางกิโลเมตร

-ชื่อป่า.....มีพื้นที่.....ตารางกิโลเมตร

-ชื่อป่า.....มีพื้นที่.....ตารางกิโลเมตร

13. พื้นที่ภูเขา.....แห่ง

-ชื่อภูเขา.....

-ชื่อภูเขา.....

-ชื่อภูเขา.....

14. แม่น้ำ, ห้วย, หนอง, ลำธาร, บึง, แหล่งเก็บกักน้ำอื่นที่อยู่ในเขตพื้นที่หมู่บ้าน

ชื่อ.....

ชื่อ.....

ชื่อ.....

a. แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

1. สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน

-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว

อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร

-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว

อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร

-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว

อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร

-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว

อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร

-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว

อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร

-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว
อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร
-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว
อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร
-ชื่อ.....อยู่ห่างจากหมู่บ้าน.....กิโลเมตร ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว
อื่นชื่อ.....ระยะห่างกัน.....กิโลเมตร

2. ประวัติความเป็นมาและสภาพของสถานที่ท่องเที่ยว

3. สถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่เคยจัดให้คนมาเที่ยวชมหรือยัง

- ไม่เคย เพราะ.....
- เคย จัดแบบใด.....

3. ท่านเคยพบเห็นสถานที่น่าท่องเที่ยวใหม่นอกจากที่ท่านรู้หรือไม่

- ไม่เคย
- เคย ชื่อ.....มีลักษณะ.....
อยู่บริเวณ.....
- เคย ชื่อ.....มีลักษณะ.....
อยู่บริเวณ.....
- เคย ชื่อ.....มีลักษณะ.....
อยู่บริเวณ.....
- เคย ชื่อ.....มีลักษณะ.....
อยู่บริเวณ.....

4. มีสถานที่ท่องเที่ยวใดที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในฤดูต่อไปนี้

เฉพาะฤดูฝนคือ.....
เฉพาะ ฤดูหนาวคือ.....
เฉพาะฤดูร้อนคือ.....
เที่ยวได้ตลอดทุกฤดูคือ

.....
.....
.....

2.3 ศักยภาพด้านต่างๆของชุมชน

1.จุดเด่นและเรื่องราวที่น่าสนใจในชุมชนมีอะไรบ้าง น่าสนใจอย่างไร

.....
.....
.....

2. สภาพความอุดมสมบูรณ์ของชุมชนมีอะไรบ้าง

ทรัพยากรป่าไม้ มีชนิดไม้ตามประโยชน์การใช้สอยดังนี้

-ใช้ประโยชน์ทั่วไป มี

.....
.....
.....

-ใช้เป็นอาหาร มี

.....
.....
.....

-ใช้เป็นสมุนไพร

.....
.....
.....

ด้านแหล่งอาหาร

พื้นที่บนบก มี

.....
.....
.....

พื้นที่ในน้ำ มี

.....
.....
.....

ด้านการรวมกลุ่มส่งเสริมอาชีพพัฒนาคุณภาพชีวิต มีกลุ่มอะไรบ้าง

.....
.....
.....

3. ความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

ไม่พร้อม เพราะ.....

.....

พร้อม เพราะ.....

.....

4. ด้านการปรับปรุงพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว

-ชุมชนเคยมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว ที่ใดบ้าง และทำอย่างไร ผลเป็นอย่างไร

.....

.....

-เคยมีองค์กรใดเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ (ถ้ามี พัฒนาอย่างไร ผลเป็นอย่างไร)

.....

.....

.....

4. ด้านวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

1. คนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพอะไร

.....

.....

2. รายได้ของคนในชุมชนส่วนมากได้จากการทำอะไร

.....

.....

3. ทรัพยากรในท้องถิ่นประเภทใดที่สามารถสร้างรายได้ตลอดปี

.....

.....

4. ประเพณี วัฒนธรรมของหมู่บ้านที่ยึดถือสืบต่อกันมามีอะไรบ้าง

.....

.....

5. สถานที่ท่องเที่ยวใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชน

.....

.....

6. สถานที่ท่องเที่ยวในข้อ(5)เกี่ยวข้องกับอย่างไร ชาวบ้านมีความเชื่ออย่างไรและปฏิบัติพิธีกรรมนั้นอย่างไร

.....
.....
.....

5. ข้อเสนอแนะและความเห็นอื่นๆที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของบ้านผา
ชั้น

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอบถาม

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

แบบสอบถามในการทำกิจกรรมสรุปการบริหารจัดการท่องเที่ยวของบ้านผาชั้นที่ผ่านมา

1. ความสะอาดในชุมชนในการรับนักท่องเที่ยวที่ผ่านมา ดี หรือไม่ดี
 ดี เพราะ.....
 ไม่ดี เพราะ.....
ข้อเสนอแนะ.....
2. มารยาท นิสัยน้ำใจไมตรีของคนในชุมชน เป็นอย่างไร
 ดี เช่น.....
 ไม่ดี เช่น.....
ข้อเสนอแนะ.....
3. ลักษณะการทำงานของคณะกรรมการที่ผ่านมา เป็นอย่างไร
 ดี เพราะ.....
 ไม่ดี เพราะ.....
ข้อเสนอแนะ.....
4. ชุมชนมีความพึงพอใจหรือไม่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในพื้นที่
 พอใจ เพราะ.....
 ไม่พอใจ เพราะ.....
ข้อเสนอแนะ.....
5. การจัดการท่องเที่ยวทั้งทางบกและทางน้ำที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 ดี เพราะ.....
 ไม่ดี เพราะ.....
ข้อเสนอแนะ.....
.....
6. การสื่อสาร ประสานงานในชุมชนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 ดี เพราะ.....
 ไม่ดี เพราะ.....
ข้อเสนอแนะ.....
7. การดูแล รักษาคุ้มครองนักท่องเที่ยวที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 ดี เพราะ.....
 ไม่ดี เพราะ.....
ข้อเสนอแนะ.....
8. ควรมีกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติสำหรับผู้มาเที่ยวหรือไม่
 ควรมี ด้านใดบ้าง.....
 ไม่ควรมี เพราะ.....

9. มาตรการการรักษาความปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยวที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
- ดี เพราะ.....
- ไม่ดี เพราะ.....
- ข้อเสนอแนะ.....
10. การวางตัว ปฏิบัติตัว หน้าที่ของคณะกรรมการต่อชุมชนที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
- ดี เพราะ.....
- ไม่ดี เพราะ.....
- ข้อเสนอแนะ.....
11. การบริหารจัดการงานฝ่ายอาหารของแม่ครัวเป็นอย่างไร
- ดี เพราะ.....
- ไม่ดี เพราะ.....
12. ลักษณะอาหารต่อนักท่องเที่ยวควรจัดเป็นประเภทใด
- พื้นบ้าน เพราะ.....
- อาหารไทยทั่วไป เพราะ.....
- อาหารตามลักษณะของนักท่องเที่ยว เพราะ.....
-
13. ชุมชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร
- เข้าใจ เพราะ.....
- ไม่เข้าใจ เพราะ.....
- ข้อเสนอแนะ.....
14. รายการแสดงต่อนักท่องเที่ยวที่ผ่านมา เป็นอย่างไร
- ดีเหมาะสม เพราะ.....
- ยังไม่ดี เพราะ.....
- ข้อเสนอแนะ.....
15. ท่านคิดว่าการวิจัยการท่องเที่ยวจะพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านได้หรือไม่
- ได้ เพราะ.....
- ไม่ได้ เพราะ.....
- ข้อเสนอแนะ.....

แบบสอบถาม

แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน หมู่ที่ 7 ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้น เพื่อรับทราบข้อมูลจากท่านผู้มาเยี่ยมชมและใช้บริการของเรา ข้อมูลความจริงจากท่านจะเป็นประโยชน์ต่อเราในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชันแห่งนี้ และพัฒนาปรับปรุงการให้บริการความสะดวกสบาย และความรู้ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของเราแก่ท่าน ขอให้ท่านใช้เวลาไม่เกิน 15 นาที กรองข้อมูลตามประสบการณ์ที่ท่านได้รับทุกสถานที่และบริการที่ท่านได้สัมผัส/รับรู้ในการ มาเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งนี้ สมาชิกกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน ขอขอบคุณที่ท่านมาใช้บริการและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเราคงมีโอกาสได้บริการท่านหรือเพื่อนของท่านมาใช้บริการในครั้งต่อไป

1 ข้อมูลส่วนตัวของท่าน (กรุณาเติมข้อความในช่องว่างหรือทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหน้าคำตอบ)

1.1 เพศ () ชาย () หญิง

1.2 อายุปี

1.2 ที่อยู่บ้านเลขที่.....ตรอก/ซอย.....ถนน.....ตำบล.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทร.....

1.3 อาชีพของท่าน 0 ธุรกิจส่วนตัว

0 รับราชการ

0 ทำงานบริษัทเอกชน

0 ค้าขาย

0 นักเรียน / นักศึกษา

0 อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

0 ประถมศึกษา

0 มัธยมศึกษาตอนต้น

0 มัธยมศึกษาตอนปลาย / ประกาศนียบัตรวิชาชีพ

0ปริญญาตรี

0ปริญญาโท

0ปริญญาเอก

15. ท่านรู้จักแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ ได้อย่างไร

- 0 จากแผ่นพับ/ใบปลิว
- 0 จากสื่อมวลชน/ อินเทอร์เน็ต
- 0 จากเพื่อน/ญาติมิตร
- 0 อื่นๆ(โปรดระบุ).....

16. เมื่อท่านมาท่องเที่ยวในพื้นที่นี้แล้ว ท่านมีความพึงพอใจในภาพรวมของแหล่งแห่งนี้ตามความคาดหวังหรือไม่

- 0 พอใจ/เป็นไปตามที่คาดหวัง
- 0 ไม่พอใจ/เพราะ.....

ขอขอบคุณ ท่านที่อุปการะคุณทุกท่าน ที่มาใช้บริการ

2 โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านที่มีต่อความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยวบนเส้นทาง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้าน ผาชันแห่งนี้ โดยทำเครื่องหมาย ในช่องว่างตามความพึงพอใจของท่าน

การต้อนรับ	พอใจมาก	พอใจ	ปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
1. ท่านมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด					
2. มารยาทในการต้อนรับ					
3. การแสดงออกของคณะต้อนรับ					
4. ความพร้อม/กลุ่ม					
5. อื่นๆ					
สถานที่/ที่พัก					
1. ความพึงพอใจของสถานที่มากน้อยเพียงใด					
2. ความสะอาด					
3. ความสะดวก					
4. ความปลอดภัย					
5. ที่พัก/โอมสเตย์					
5. อื่นๆ..					
การนำเสนอ/มัลติเทศก์					

การต้อนรับ	พอใจมาก	พอใจ	ปานกลาง	พอใจ น้อย	ไม่พอใจ
1. บุคลิกภาพและการแต่งกายของมัคคุเทศก์					
2. ท่านเข้าใจในการถ่ายทอดของมัคคุเทศก์มาก น้อยเพียงใด					
3. ความเป็นสุภาพของมัคคุเทศก์					
4. ความตรงต่อเวลาของมัคคุเทศก์					
5. การอธิบายสื่อความหมายของมัคคุเทศก์					
6. ความเป็นมิตร/ความเป็นกันเองของ มัคคุเทศก์กับนักท่องเที่ยว					
การบริการด้านอาหาร					
1. ความพึงพอใจการบริการด้านอาหาร					
2. รสชาติของอาหาร					
3. ความสะอาดของอาหาร					
4. ความพอเพียงของอาหารในการบริการ					
5. ความสะอาดพาชนะใส่อาหาร					
6. มารยาทของผู้ให้บริการอาหาร					
ค่าบริการการท่องเที่ยว					
1. ท่านมีความพึงพอใจในค่าบริการหรือไม่					
2. ค่าอาหาร					
3. ค่านำเที่ยวของมัคคุเทศก์					
4. ค่าการแสดงฟ้อนรำ					
5. ค่าเรื่อนำเที่ยว					
6. ค่ารถแต่ักๆนำเที่ยว					
7. ค่าแสดงวิถีชีวิต					
8. ค่าสถานที่					
9. ค่าที่พัก/โฮมสเตร์					
10. ค่าบายสีสูขวัณ					
พาหนะนำเที่ยวทางบก					
1. ท่านมีความพึงพอใจกับพาหนะนำเที่ยวทาง บกหรือไม่					
2. ความปลอดภัย					

การต้อนรับ	พอใจมาก	พอใจ	ปานกลาง	พอใจ น้อย	ไม่พอใจ
3. ความสะอาด					
4. อื่นๆ.					
พาหนะนำเที่ยวทางน้ำ					
1. ท่านมีความพึงพอใจกับพาหนะนำเที่ยวทางน้ำหรือไม่					
2. ความปลอดภัย					
3. ความสะอาด					
4. อื่นๆ.					
การประชาสัมพันธ์					
1. ท่านมีความพึงพอใจในการประชาสัมพันธ์หรือไม่					
2. การประสานงาน/ติดต่อภายนอก					
3. ป้ายบอกจุด/ระยะทางแหล่งท่องเที่ยว					
4. อื่นๆ.					
การันันทนการ					
1. รูปแบบเอกลักษณ์การจ้ดนำเสนอเป็นอย่างไร					
2. ความสอดคล้องกับวิถีชีวิตเป็นอย่างไร					
3. ความเหมาะสมกับประเภทนักท่องเที่ยว					
4. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว					
การนำเสนอประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิต					
1. ความสมบูรณ์ในรูปแบบการนำเสนอ					
2. สถานที่เวลาความเหมาะสมของข้อมูลนำเสนอ					
3. การอธิบายและการให้ข้อมูลของผู้นำเสนอ					
4. สิ่งที่น่าสนใจสะท้อนภาพลักษณ์ของชุมชนมากน้อยเพียงใด					
ท่านประทับใจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำจุดใดบ้าง					
1. ท่าเรือผาชัน					
2. ผาศิลาตัวเลข					

การต้อนรับ	พอใจมาก	พอใจ	ปานกลาง	พอใจ น้อย	ไม่พอใจ
3. พาหมาหิ้ว					
4. เวินผักหนาม					
5. ผาสามหมื่นรู					
6. อื่นๆ..					
ท่านประทับใจแหล่งท่องเที่ยวทางบกจุดใดบ้าง					
1. เสาเจลียง					
2. ถ้ำโลง					
3. ป่าพันปี					
4. ถ้ำนางเงินฝ้าย					
5. ถ้ำมิด					
6. เสาหินตั้ง					
7. ฝายวังอีแล้ง					
8. แอร์แเว					
9. กองทุนปลา					
10. อื่นๆ.					

3. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

อื่นๆ.....

.....

ขอขอบคุณ ท่านที่อุปการคุณทุกท่าน ที่มาให้บริการกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านผาชัน

ประวัติทีมวิจัย

ประวัติหัวหน้าทีมวิจัย

ชื่อนายคำพันธ์ เชิดไชย อายุ 45 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 33421 00219 695

ที่อยู่ 90 หมู่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ.โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ม.6

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน

ประสบการณ์

- ประธานกลุ่มออมทรัพย์
- ประธานกลุ่ม กขคจ.
- หัวหน้ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- กรรมการบริหารกลุ่มท่องเที่ยว ฝ่ายประสานงานภายใน
เบอร์โทรศัพท์ 0894286200

ประวัติผู้ช่วยหัวหน้าทีม

ชื่อ ชีรวัดนะ ธรรมเที่ยง อายุ 34 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 33421 00221 436

ที่อยู่ 122 หมู่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ. โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ประถมศึกษา ป.6

- ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง การเงิน- การบัญชี กองทุนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ป่าชุมชน) บ้านผาชัน
- กรรมการกลุ่ม โค- กระบือ บ้านผาชัน

ชื่อ นายสมนึก ธรรมเที่ยง อายุ 33 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3 342100221 371

ที่อยู่ 120 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง คณะกรรมการป่าชุมชนและ อ ส ม.

ชื่อ นายสมพงษ์ กันหาวัน อายุ 35 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3 3421 00221 631

ที่อยู่ 42 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- ผู้รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน
- คณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยว
- คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชน

ชื่อ นายสังข์ทอง อินทร์ทอง อายุ 40 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 53421 00019 579

ที่อยู่ 81 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ม. 6

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- คณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยว ฝ่ายประสานงานภายนอก
- ส.อบต
- คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์
- คณะกรรมการบริหารป่าชุมชนดงนาทาม

ชื่อ นางบุญมา นาสกุล เจริญชาติ

อายุ 45 ปี หมายเลขประจำตัวประชาชน 3 3421 00220 171

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานกลุ่มแม่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและอ.ส.ม

ที่อยู่ 33 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ชื่อ นายสุพิสิทธิ์ นามสกุล อินทร์ทอง

อายุ 35ปี หมายเลขประจำตัวประชาชน 3 3402 00149 514

ที่อยู่ 80 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ.โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

โทรศัพท์ 089 7208900

การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง
- ประธานกลุ่มท่องเที่ยว
- กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการโครงการ กขคจ.

ชื่อ นายสมพร นามสกุล ธรรมเที่ยง อายุ 36 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3 3521 00221 355

โทรศัพท์ 086 8788611

ที่อยู่ 87 หมู่ที่ 7 ต. ลำโรง อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี 34340

การศึกษาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- สอบต. ลำโรง
- ประธาน อสม. ระดับตำบล

- กรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น
- เลขานุการกลุ่มท่องเที่ยวบ้านผาชัน
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- คณะกรรมการ โครง กขคจ.
- อปพร.ตำบลสำโรง

ชื่อ นายมานิส คงทน อายุ 51 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 53421 00031 277

ที่อยู่ 9 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. สำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ป.4

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- ประธานสถานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- คณะกรรมการบริหาร กลุ่มกองทุนเงินล้าน

ชื่อ สมาน คงทน อายุ 44 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 33421 00220 537

ที่อยู่ 71 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. สำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ป.4

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- คณะกรรมการกลุ่มท่องเที่ยว
- คณะกรรมการกลุ่มป่าชุมชน
- คณะกรรมการหมู่บ้าน

ชื่อ บุญธรรม คงทน อายุ 41 ปี

ที่อยู่ 77 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. สำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา ป.4

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- คณะกรรมการบริหารกลุ่มท่องเที่ยว ฝ่ายอาหาร
- คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์

ชื่อ นางสาว ดำเนิน

อายุ 44 ปี หมายเลขประจำตัวประชาชน 33420 00202 138

ที่อยู่ 92 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. สำโรง อ. โพธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

ประวัติที่ปรึกษา

ชื่อ นายสมาน แก่นพันธ์ อายุ 55 ปี

หมายเลขประจำตัวประชาชน 334010750658

ที่อยู่ 124 หมู่ที่ 7 (บ้านผาชัน) ต. ลำโรง อ. โพนธิ์ไทร จ. อุบลราชธานี 34340

การศึกษา มศ.3 คบ วิชาเอกภาษาไทย

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผอ. โรงเรียนสมาคมจักรยานสมัครเล่น

ประสบการณ์

- ครูปฏิบัติการสอน ปี พ.ศ. 2520- 2538
- ครูใหญ่ พ.ศ. 2538-2540
- อาจารย์ใหญ่ พ.ศ. 2540-2544
- ผู้อำนวยการสถานศึกษา พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน

ประชาคมชาวบ้านทั้งหมดเพื่อสร้างความเข้าใจการทำงานวิจัยร่วมกันและค้นหาอาสาสมัคร

ประชุมทีมวิจัย/อาสาสมัครเพื่อทำความเข้าใจและวางแผนการปฏิบัติงานวิจัย

อบรมการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูล

อบรมการสร้างเครื่องมือการเก็บข้อมูล

เวทีสรุปบทเรียนการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ผ่านมาของบ้านผาชัน

ศึกษาดูงานจากชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบน เกาะภูกระแต บ้านหนองมะเกลือ

ศึกษาดูงานจากชุมชนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบน เกาะภูเก็ตแต่ บ้านหนองมะเกลือ

สำรวจข้อมูล สภาพภูมิศาสตร์,แหล่งท่องเที่ยว,ศักยภาพพื้นบ้านผาชัน,วิถีชีวิตและวัฒนธรรม

สำรวจศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน

เตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านผาชัน

กำหนดรูปแบบการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว

ทดลองการจัดการท่องเที่ยว

ทดลองการจัดการท่องเที่ยว

ทดลองการจัดการท่องเที่ยว

อบรมการเขียนบทความ

